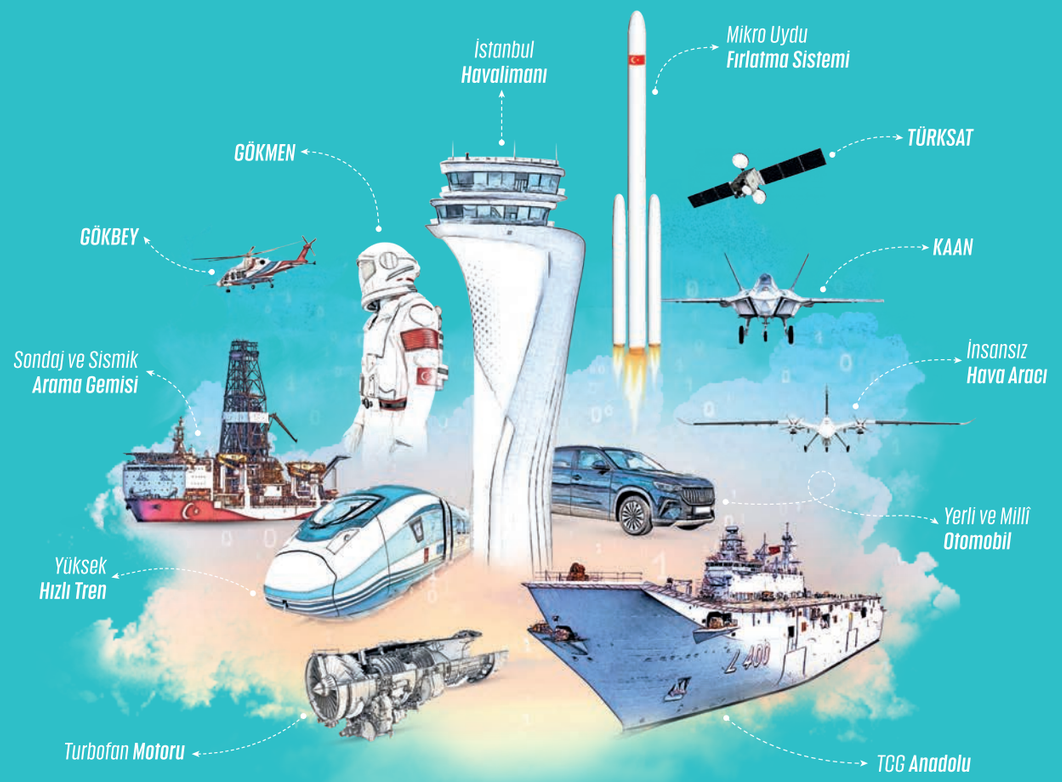
Bu kitaba sığmayan daha neler var!

eba
www.eba.gov.tr

Karekodu okut, bu kitapla ilgili EBA içeriklerine ulaş!

Teknoloji Yolculuğumuz

BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.

ISBN: 978-975-11-7939-5

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşıması Zorunlu Değildir.

GRAFİK VE FOTOĞRAF ALANI

İLETİŞİM ARAÇLARINDA FOTOĞRAF

11-12 DERS MATERYALİ

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

GRAFİK VE FOTOĞRAF ALANI

İLETİŞİM ARAÇLARINDA FOTOĞRAF

11-12
DERS MATERYALİ

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

GRAFİK VE FOTOĞRAF ALANI

İLETİŞİM ARAÇLARINDA FOTOĞRAF

11-12

DERS MATERYALİ

YAZARLAR

Elif ÖZTUNALI DEMİR

Keziban İŞENGER

Kıvanç ŞEN

Suna AYDIN

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI ..... : 9465
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ ..... : 3125

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Ders materyalinin metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

HAZIRLAYANLAR

Dil Uzmanı
Yasemin OKAN

Program Geliştirme Uzmanı
Emel DOLDUR

Rehberlik Uzmanı
Sema BAYRAKTAR

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı
Hatice GÜRDİL

Görsel Tasarım Uzmanı
Handan ÇELEN

ISBN: 978-975-11-7939-5

Millî Eğitim Bakanlığının 24.12.2020 gün ve 18433886 sayılı oluru ile Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünce ders materyali olarak hazırlanmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

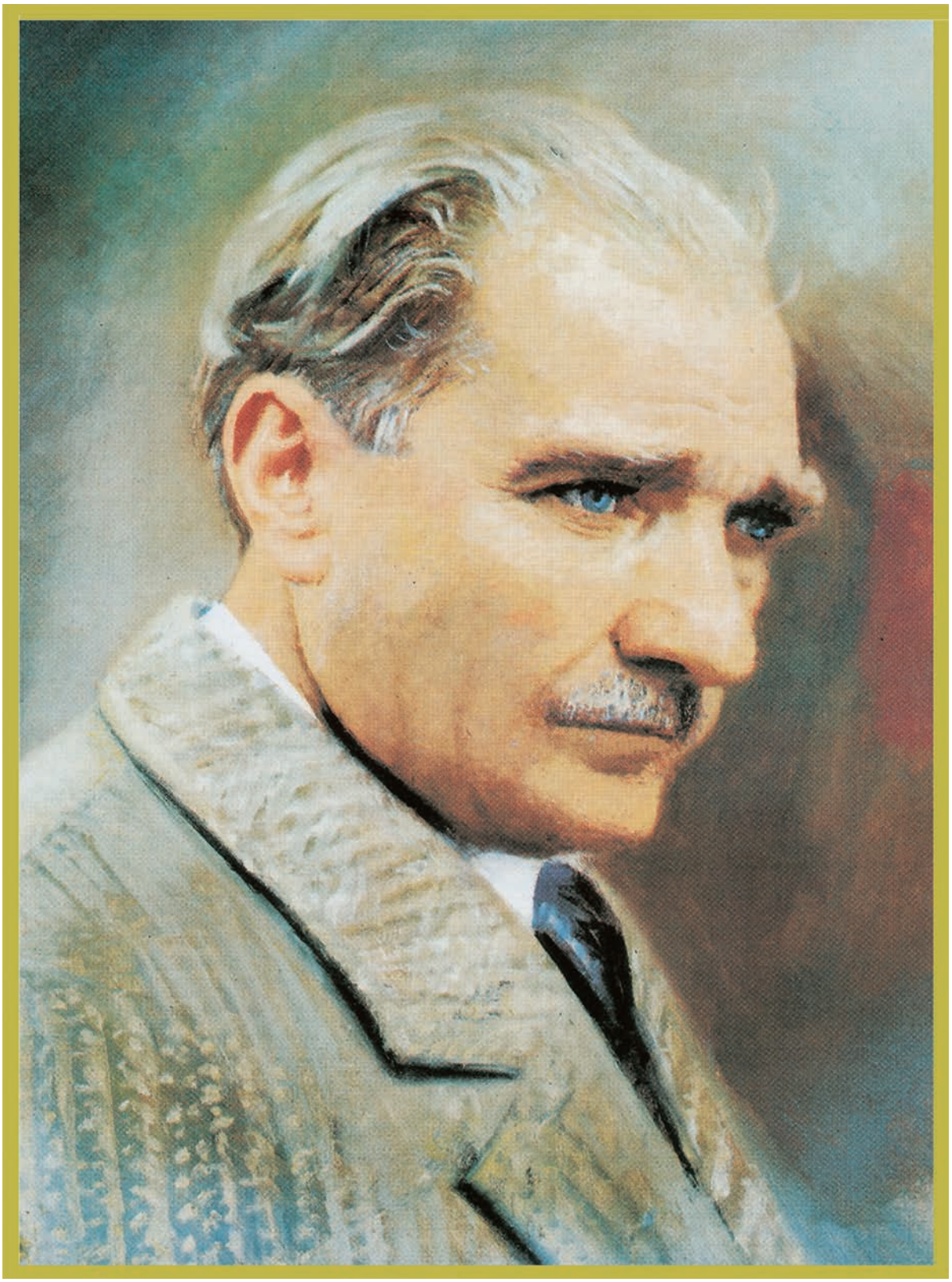
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

DERS MATERYALİNİN TANITIMI 12

1. ÖĞRENME BİRİMİ: İLETİŞİM ARAÇLARINDA FOTOĞRAF

GİRİŞ 16
1.1. İLETİŞİM ARAÇLARI VE FOTOĞRAF İLİŞKİSİ 17
1.1.1. İletişim Araçlarında Fotoğraf Kullanımı 18
1.1.2. Türkiye ve Dünyada İletişim Araçlarında Fotoğraf Kullanımı 20
1.1.3. Tanıtım Araçlarında (Reklam) Fotoğraf Kullanımı 21
1.1.4. Fotoğraftan Hareketli Görüntüye Geçiş 24
1. ETKİNLİK 26
1.1.5. İnternet Ortamında Fotoğraf Kullanımı 27
1. ARAŞTIRMA 29
1.2. FOTOĞRAF KULLANIMIYLA İLGİLİ MEVZUAT 29
1.2.1. Telif Hakları Yasası 30
1.2.2. Meslek Etiği 32
1.2.3. Basın Yayın Mevzuatı 34
1.2.4. Uluslararası Mevzuatlar 35
2. ARAŞTIRMA 35
1.3. FOTOĞRAF HAZIRLAMA 36
1.3.1. Basın Yayın İçin Fotoğraf Hazırlama 36
1.3.2. İnternet Ortamı İçin Fotoğraf Hazırlama 37
1.3.3. Tanıtım Amaçlı Fotoğraf Hazırlama 37
1. UYGULAMA 38
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 39

2. ÖĞRENME BİRİMİ: BASINDA FOTOĞRAF KULLANIMI

GİRİŞ 44
2.1. BASIN FOTOĞRAFÇILIĞI 45
2.1.1. Basın Fotoğrafçılığının Önemi 47
2.1.2. Basın Fotoğrafçılığının Gelişimi 47
1. ARAŞTIRMA 58
2.1.3. Ülkemizde Basın Fotoğrafçılığının Gelişimi 58
2. ARAŞTIRMA 64
2.1.4. Basın Fotoğrafçılığının Gelişiminde Ajansların Rolü 65
2.1.5. Basın Fotoğrafçılığının Özellikleri 66
1. ETKİNLİK 69
2.1.6. Basın Fotoğrafı Türleri 69
3. ARAŞTIRMA 73
2.2. YAZILI BASINDA FOTOĞRAF KULLANIMI 73

2.2.1. Dünyada ve Türkiye'de Yazılı Basında Fotoğraf Kullanımı 74
2. ETKİNLİK 76
2.2.2. Uluslararası Alanda Çalışan Önemli Basın Fotoğrafı Kuruluşları 76
2.2.3. Dünyada ve Türkiye'de Basın Fotoğrafçıları 78
2.2.4.Dünyada ve Türkiye'de Basında Fotoğraf Kullanımının İncelenmesi 82
4. ARAŞTIRMA 83
1. UYGULAMA 84
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 85

3. ÖĞRENME BİRİMİ: HABER FOTOĞRAFI

GİRİŞ 90
3.1. HABER FOTOĞRAFÇILIĞI 90
3.1.1. Haber Fotoğrafının Özellikleri 93
3.1.2. Haber Fotoğrafının Nitelikleri 95
1. ARAŞTIRMA 95
2. ARAŞTIRMA 97
1. ETKİNLİK 98
1. UYGULAMA 99
3.2. HABER FOTOĞRAFI ÇEKME 100
3.2.1. Haber Fotoğrafı Türleri 101
3.2.2. Haber Fotoğrafında Kullanılan Ekipmanlar 113
3.2.3. Haber Fotoğrafında Işık ve Kompozisyon 115
2. ETKİNLİK 116
3.2.4. Haber Fotoğrafı Çekimi 118
1. ÇEKİM ETKİNLİĞİ 121
2. UYGULAMA 127
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 128

4. ÖĞRENME BİRİMİ: MAGAZİN FOTOĞRAFI

GİRİŞ 134
4.1. MAGAZİN FOTOĞRAFÇILIĞI 134
4.1.1. Magazinin Özellikleri 135
4.1.2. Magazin Fotoğrafçısı 136
4.1.3. Magazin Fotoğrafı 137
4.1.4. Magazin Servisleri 138
4.1.5. Magazin Fotoğrafı Kaynakları 140
4.1.6. Magazin Fotoğrafının Etik Olarak Değerlendirilmesi 140
1. ARAŞTIRMA 141

4.2. MAGAZİN GÜNDEMİ, ARAÇLARI VE KAYNAKLARI 141
2. ARAŞTIRMA 142
4.3. MAGAZİN FOTOĞRAFI ÇEKME 142
4.3.1. Magazin Haberi İçin Fotoğraf Seçme Ölçütleri 143
1. ETKİNLİK 143
1. ÇEKİM ETKİNLİĞİ 144
1. UYGULAMA 145
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 146

5. ÖĞRENME BİRİMİ: SPOR FOTOĞRAFI

GİRİŞ 150
5.1. SPOR FOTOĞRAFÇILIĞI 153
1. ETKİNLİK 156
1. ARAŞTIRMA 156
5.1.1. Spor Fotoğrafçısının Nitelikleri 157
5.1.2. Spor Fotoğrafçısının Çalışma Şartları 157
5.1.3. Çekim Yapılacak Yer ve Konuyla İlgili Randevu ve İzin Alma 158
5.1.4. Görev Yerine Zamanında Gitmenin Önemi 158
2. ARAŞTIRMA 158
5.2. SPOR GÜNDEMİ, ARAÇLARI VE KAYNAKLARI 158
3. ARAŞTIRMA 160
5.3. SPOR FOTOĞRAFI ÇEKME 160
5.3.1. Çekim Planlaması 161
5.3.2. İzin Alma 162
5.3.3. Ekipman Seçimi 162
5.3.4. Aydınlatma 164
5.3.5. Hareketin Yakalanması 164
5.3.6. Perspektif ve Kompozisyon 164
5.3.7. Sanat ve Düzenleme 165
1. ÇEKİM ETKİNLİĞİ 166
5.3.8. Çekim Ortamları 167
5.3.9. Çekim Mesafesi 168
5.3.10. Spor Fotoğrafında Alternatif Çekim Teknikleri 168
1. UYGULAMA 171
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 172

EKLER 174
CEVAP ANAHTARLARI 177
KAYNAKÇA 178

Öğrenme biriminin numarasını gösterir.

Öğrenme biriminin adını gösterir.

Öğrenme biriminin konularını gösterir.

Öğrenme biriminde neler öğrenileceğini gösterir.

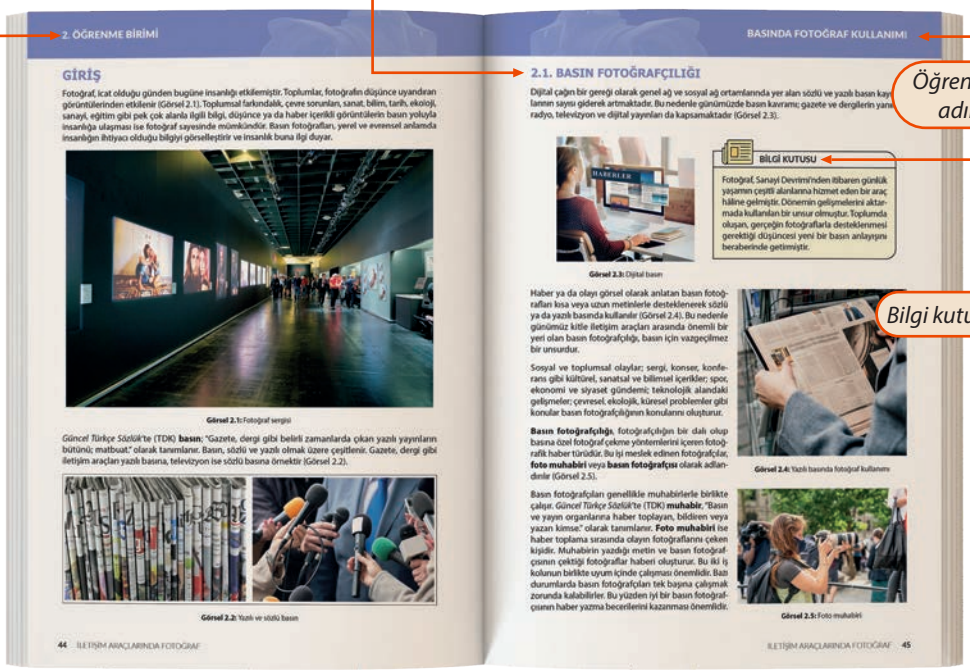
Öğrenme biriminin hazırlık çalışmalarını gösterir.

Öğrenme biriminin temel kavramlarını gösterir.

Karekod okuyucu ile taratılarak resim, video, animasyon, soru ve çözümleri gibi ilave kaynaklara ulaşılabilir.
Detaylı bilgi için http://kitap.eba.gov.tr/karekod

Öğrenme biriminin numarasını gösterir.

Konu başlığını gösterir.

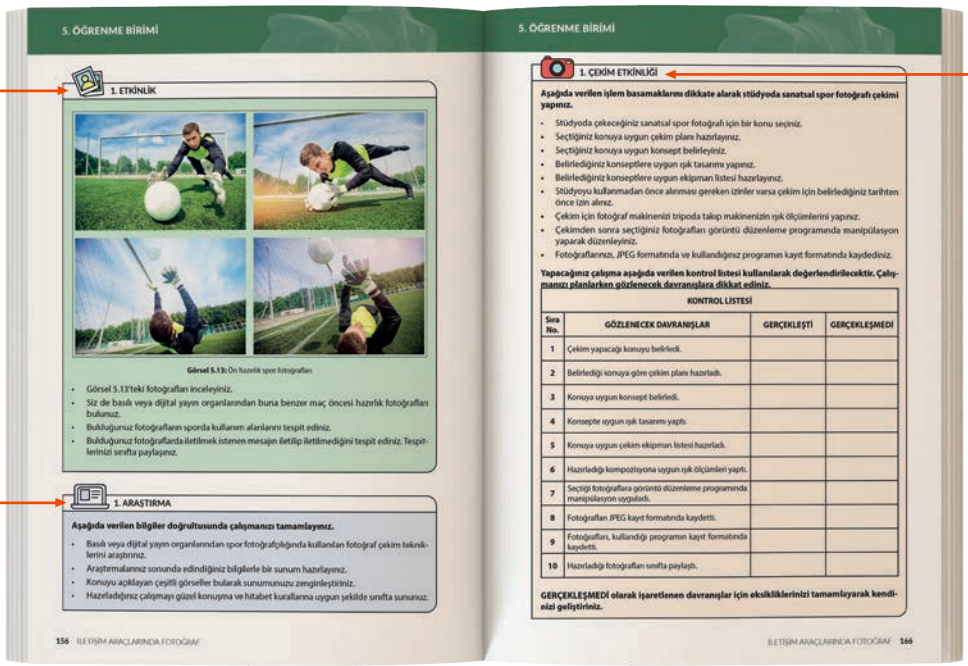

Öğrenme biriminin adını gösterir.

Bilgi kutusunu gösterir.

Etkinlik bölümünü gösterir.

Çekim etkinliğini gösterir.

5. ÖĞRENME BİRİMİ

1. ETKİNLİK

Görsel 5.13: Ön hazırlık spor fotoğrafları

- Görsel 5.13'teki fotoğrafları inceleyiniz.
- Siz de basılı veya dijital yayın organlarından buna benzer maç öncesi hazırlık fotoğrafları bulunuz.
- Bulduğunuz fotoğrafların sporda kullanım alanlarını tespit ediniz.
- Bulduğunuz fotoğraflarda iletilmek istenen mesajın iletilip iletilmediğini tespit ediniz. Tespitlerinizi sınıfta paylaşınız.

1. ARAŞTIRMA

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda çalışmanızı tamamlayınız.

- Basılı veya dijital yayın organlarından spor fotoğrafçılığında kullanılan fotoğraf çekim tekniklerini araştırınız.
- Araştırmalarınız sonunda edindiğiniz bilgilerle bir sunum hazırlayınız.
- Konuyu açıklayan çeşitli görseller bularak sunumunuzu zenginleştiriniz.
- Hazırladığınız çalışmayı güzel konuşma ve hitabet kurallarına uygun şekilde sınıfta sununuz.

156 İLETİŞİM ARAÇLARINDA FOTOĞRAF

5. ÖĞRENME BİRİMİ

1. ÇEKİM ETKİNLİĞİ

Aşağıda verilen işlem basamaklarını dikkate alarak stüdyoda sanatsal spor fotoğrafı çekimi yapınız.

- Stüdyoda çekeceğiniz sanatsal spor fotoğrafı için bir konu seçiniz.
- Seçtiğiniz konuya uygun çekim planı hazırlayınız.
- Seçtiğiniz konuya uygun konsept belirleyiniz.
- Belirlediğiniz konseptlere uygun ışık tasarımı yapınız.
- Belirlediğiniz konseptlere uygun ekipman listesi hazırlayınız.
- Stüdyoyu kullanmadan önce alınması gereken izinler varsa çekim için belirlediğiniz tarihten önce izin alınız.
- Çekim için fotoğraf makinenizi tripoda takıp makinenizin ışık ölçümlerini yapınız.
- Çekimden sonra seçtiğiniz fotoğrafları görüntü düzenleme programında manipülasyon yaparak düzenleyiniz.
- Fotoğraflarınızı, JPEG formatında ve kullandığınız programın kayıt formatında kaydediniz.

Yapacağınız çalışma aşağıda verilen kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Çalışmanızı planlarken gözlenecek davranışlara dikkat ediniz.

KONTROL LİSTESİ

Sıra No.	GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	GERÇEKLEŞTİ	GERÇEKLEŞMEDİ
1	Çekim yapacağı konuyu belirledi.		
2	Belirlediği konuya göre çekim planı hazırladı.		
3	Konuya uygun konsept belirledi.		
4	Konsepte uygun ışık tasarımı yaptı.		
5	Konuya uygun çekim ekipman listesi hazırladı.		
6	Hazırladığı kompozisyona uygun ışık ölçümleri yaptı.		
7	Seçtiği fotoğraflara görüntü düzenleme programında manipülasyon uyguladı.		
8	Fotoğrafları JPEG kayıt formatında kaydetti.		
9	Fotoğrafları, kullandığı programın kayıt formatında kaydetti.		
10	Hazırladığı fotoğrafları sınıfta paylaştı.		

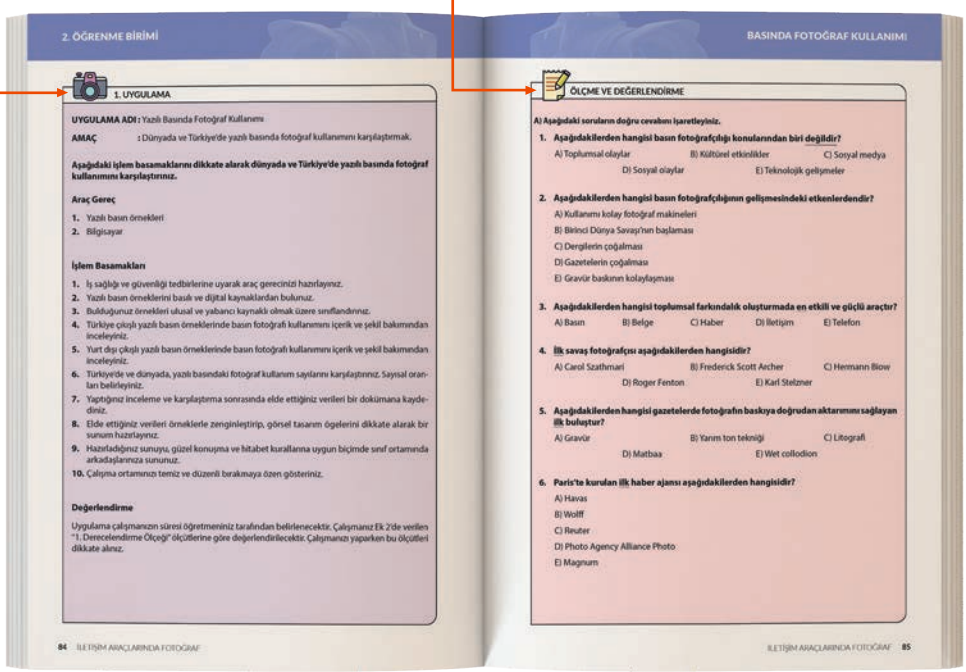
GERÇEKLEŞMEDİ olarak işaretlenen davranışlar için eksikliklerinizi tamamlayarak kendinizi geliştiriniz.

İLETİŞİM ARAÇLARINDA FOTOĞRAF 166

Araştırma bölümünü gösterir.

Uygulama sayfasını gösterir.

Ölçme ve değerlendirme sayfasını gösterir.

2. ÖĞRENME BİRİMİ

1. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Yazılı Basında Fotoğraf Kullanımı

AMAÇ : Dünyada ve Türkiye'de yazılı basında fotoğraf kullanımını karşılaştırmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak dünyada ve Türkiye'de yazılı basında fotoğraf kullanımını karşılaştırınız.

Araç Gereç

1. Yazılı basın örnekleri
2. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Yazılı basın örneklerini basılı ve dijital kaynaklardan bulunuz.
3. Bulduğunuz örnekleri ulusal ve yabancı kaynaklı olmak üzere sınıflandırınız.
4. Türkiye çıkışlı yazılı basın örneklerinde basın fotoğrafı kullanımını içerik ve şekil bakımından inceleyiniz.
5. Yurt dışı çıkışlı yazılı basın örneklerinde basın fotoğrafı kullanımını içerik ve şekil bakımından inceleyiniz.
6. Türkiye'de ve dünyada, yazılı basındaki fotoğraf kullanım sayılarını karşılaştırınız. Sayısal oranları belirleyiniz.
7. Yaptığınız inceleme ve karşılaştırma sonrasında elde ettiğiniz verileri bir dokümana kaydediniz.
8. Elde ettiğiniz verileri örneklerle zenginleştirip, görsel tasarım ögelerini dikkate alarak bir sunum hazırlayınız.
9. Hazırladığınız sunuyu, güzel konuşma ve hitabet kurallarına uygun biçimde sınıf ortamında arkadaşlarınıza sununuz.
10. Çalışma ortamınızı temiz ve düzenli bırakmaya özen gösteriniz.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız Ek 2'de verilen "1. Derecelendirme Ölçeği" ölçütlerine göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

84 İLETİŞİM ARAÇLARINDA FOTOĞRAF

BASINDA FOTOĞRAF KULLANIMI

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki soruların doğru cevabını işaretleyiniz.

1. **Aşağıdakilerden hangisi basın fotoğrafçılığı konularından biri değildir?**
   A) Toplumsal olaylar B) Kültürel etkinlikler C) Sosyal medya D) Sosyal olaylar E) Teknolojik gelişmeler

2. **Aşağıdakilerden hangisi basın fotoğrafçılığının gelişmesindeki etkenlerdendir?**
   A) Kullanımı kolay fotoğraf makineleri
   B) Birinci Dünya Savaşı'nın başlaması
   C) Dergilerin çoğalması
   D) Gazetelerin çoğalması
   E) Gravür baskının kolaylaşması

3. **Aşağıdakilerden hangisi toplumsal farkındalık oluşturmada en etkili ve güçlü araçtır?**
   A) Basın B) Belge C) Haber D) İletişim E) Telefon

4. **İlk savaş fotoğrafçısı aşağıdakilerden hangisidir?**
   A) Carol Szathmari B) Frederick Scott Archer C) Hermann Biow D) Roger Fenton E) Karl Stelzner

5. **Aşağıdakilerden hangisi gazetelerde fotoğrafın baskıya doğrudan aktarımını sağlayan ilk buluştur?**
   A) Gravür B) Yarım ton tekniği C) Litografi D) Matbaa E) Wet collodion

6. **Paris'te kurulan ilk haber ajansı aşağıdakilerden hangisidir?**
   A) Havas
   B) Wolff
   C) Reuter
   D) Photo Agency Alliance Photo
   E) Magnum

İLETİŞİM ARAÇLARINDA FOTOĞRAF 85

1. ÖĞRENME BİRİMİ

İLETİŞİM ARAÇLARINDA FOTOĞRAF

KONULAR

1.1. İLETİŞİM ARAÇLARI VE FOTOĞRAF İLİŞKİSİ
1.2. FOTOĞRAF KULLANIMIYLA İLGİLİ MEVZUAT
1.3. FOTOĞRAF HAZIRLAMA

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- İletişim araçlarında fotoğraf kullanımı
- Telif hakları yasası
- Meslek etiği
- Basın mevzuatı ve uluslararası mevzuatlar
- İletişim araçlarına fotoğraf hazırlama

TEMEL KAVRAMLAR

- Basın
- Etik
- Dijital
- İletişim
- İletişim araçları
- Tanıtım
- Telif hakkı

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. İnternette zaman geçirirken en sık hangi siteleri takip ediyorsunuz? Arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Sosyal medyada genelde ne tür haberlerle karşılaşırsınız ve bu haberlerden neler öğrenirsiniz? Örneklendirerek açıklayınız.
3. İnternet gazeteleri, basılı gazete veya dergilerden hangilerini takip ettiğinizi ve nedenini örneklendirirerek açıklayınız.

GİRİŞ

Fotoğraf tek başına sanat olarak kabul edildiği için farklı sanat dallarına katkıda bulunmuş, bu sanatların gelişimine öncülük etmiş, gelişen teknoloji sayesinde iletişimde üst noktalara ulaşmıştır. Fotoğraf makinesinin anlatım aracı olarak kullanılması, fotoğrafçılığın gelişimini de etkilemiştir (Berelson ve Steiner; 1964).

Fotoğraf; belgeci, aktarıcı, doğru ve yanlışları ortaya koyan, estetik kaygıları inceleyen bir sanat dalıdır. Aynı zamanda belgelendirme görevi yaparak görsel bir hafıza oluşturur, yol göstericidir. İyiyi, güzeli, doğruyu ve yanlışı ortaya koyarak mesaj verici özelliğiyle ön plana çıkar. Bu nedenle fotoğraf, olayı en doğru şekilde belgeler ve gelecek nesiller için tarihe kaydeder. Görüntü, söze ve yazıya göre daha uzun süre hafızada kalır.

İletişimin birçok tanımı bulunur. *Güncel Türkçe Sözlük*'te (TDK) **iletişim**, "Duygu ve düşüncelerin, akla uygun şekilde başkalarına aktarılması, bildirim ve haberleşme." olarak tanımlanır. İletişim; bilginin, fikirlerin, duyguların, becerilerin vb.nin simgeler kullanılarak iletilmesidir (Berelson ve Steiner; 1964). Başka bir deyişle kişiler arasında duygu, düşünce, bilgi ve haber alışverişidir. Bunların akla gelebilecek her türlü biçim ve yolla kişiden kişiye karşılıklı olarak aktarılmasıdır. En kısa tanımıyla ise iletişim kişilerin birbirlerini anlamasıdır. İletişime ilişkin tüm tanımlar, tanımı yapanların yaklaşımlarına göre değişiklik gösterir.

İnsanlığın var oluşuyla birlikte iletişim var olmaya başlamıştır. MÖ 15000'li yıllardan günümüze ulaşan Lascaux (Lıskao) Mağarası'nın (Görsel 1.1) duvarlarındaki hayvan figürleri çizimleri, insanoğlunun iletişim kurma amacıyla yaptığı en eski görsel eserlerdir. Mağara devrinde insanların en etkili iletişim aracı duvara çizdikleri resimler, simgeler ve işaretlerdir.

Görsel 1.1: Lascaux Mağarası, Fransa

İnsanlar ilk çağlarda mağara duvarlarına çizdikleri resimlerle iletişim kurmuş, yazının icadından sonra kendilerini yazıyla ifade etmiştir. İlk çağlardaki iletişim araçları ile günümüzdeki iletişim araçları arasında büyük farklar vardır. İletişim, teknolojinin ilerlemesiyle değişim göstererek gelişimine devam etmektedir.

Bütün insanlar birer ileticidir. Örneğin insanın karşısına çıkan uyarı levhaları ya da trafik lambaları algılanmaya başladığı anda insanla çevre arasında bir mesaj alışverişi başlar. Mektup, telefon, televizyon, internet vb. iletişim araçlarıdır.

Görme duyusu, insanın çevresinde yaşananları görerek tanımlamasını ve anlamasını sağlar. Görsel iletişim, görsel ögelerle mesajların iletilmesini sağlayan bir iletişim türüdür (Görsel 1.2). Görsel olarak algılanan nesnelerin bellekte kalma oranı yazıdan daha yüksektir.

Görsel 1.2: Görsel iletişim

1.1. İLETİŞİM ARAÇLARI VE FOTOĞRAF İLİŞKİSİ

İnsanlar var olabilmek, hayatta kalabilmek ve uyum içerisinde yaşayabilmek için çevresi ile iyi ilişkiler kurmak zorundadır. İnsanlar için iletişim kurmanın farklı yolları vardır.

İletişimi sağlayan araçlar şunlardır:

- **Bilişsel İletişim Araçları**
  Bilgiye erişmeyi sağlayan teknolojiler kullanılarak gerçekleştirilen, bireysel veya toplu e-posta, chat (çet), messenger (mesıncır), web kamera, bloglar vb. iletişim araçlarıdır.
- **Görsel ve İşitsel İletişim Araçları**
  Göze ve kulağa hitap eden; TV, sinema, radyo vb. iletişim araçlarıdır.
- **Telekomünikasyon İletişim Araçları**
  Göze ve kulağa hitap eden; telefon, cep telefonu, faks vb. iletişim araçlarıdır (Görsel 1.3).

Görsel 1.3: İletişim araçları

Görsel iletişim her alanda olduğu gibi habercilikte de oldukça önemlidir. Haber, fotoğrafla daha etkili hâle gelir. Fotoğraf haberin bireysel ve toplumsal hafızada saklanmasında ve kitleler ile iletişim kurmada önemli bir rol oynar. Bu nedenle bir iletişim aracı olarak fotoğrafın yazı gibi özen ve ilgiyle ele alınması gerekir. Yazılı bir eseri okumak için zaman gerekirken fotoğrafta bir bakışta birden fazla perspektif görülebilir. Bir fotoğrafa bakarak kelimelerle ifade edilemeyen birçok olayı görmek mümkündür.

Fotoğraf, yazılı basında belgelendirici kanıt olma yönüyle 17. yüzyıldan günümüze kadar en önemli iletişim aracı olarak yerini ve değerini korumaktadır. Fotoğrafın haberi görsel olarak da iletebilmesi, okuyucunun haberi daha iyi anlamasını ve olayları zihninde canlandırabilmesini sağlamaktadır. Haber sayfalarca yazılmak yerine birkaç fotoğraf ile daha iyi anlatılabilmektedir. Fotoğraflar yazıyı, yazı da fotoğrafları destekleyerek haberin akılda kalıcılığını artırmaktadır.

1.1.1. İletişim Araçlarında Fotoğraf Kullanımı

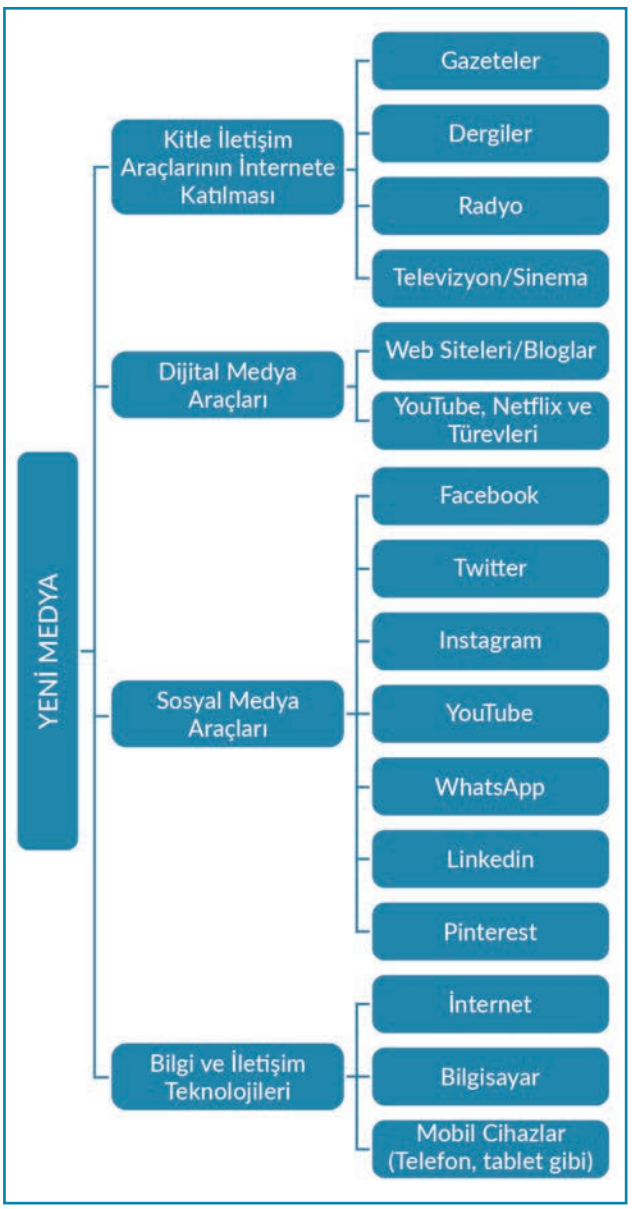
Fotoğraf, teknolojinin ilerlemesine bağlı olarak çeşitli aşamalardan geçmiş ve birçok alana yayılmıştır. Doğası gereği insanlar, gördüklerine daha kolay inanma eğilimindedirler. Bu durum, gerçeği yansıtan fotoğrafçılığı sosyal medyada önemli bir görsel unsur hâline getirmiştir. İletişim araçlarında kullanılan fotoğraf; haberleri destekleyen, konuyu daha net ve çarpıcı hâle getiren, dikkat çeken, sanatsal hedefler içeren, belgeleme özelliği olan, kurumsal çalışmalarda kullanılan bir araç olmuştur. Fotoğraf 1850'li yıllarda basının ilgisini çekmiş ve fotoğrafın basında kullanımı artmıştır. Hem haber amaçlı kullanılmış hem de sanat ve reklam unsuru olarak sunulmuştur.

Gazete, radyo ve televizyon geleneksel kitle iletişim araçlarıdır. Yeni medyada iletişim ise bilgisayarlar ve internetten yararlanılan dijital teknolojilerle sağlanmaktadır. Geleneksel kitle iletişim araçları ve yeni medya; iletişim, haber akışı, eğitim veya eğlence sağlayan ürün ve hizmetleri de kapsar.

Fotoğrafın kullanıldığı alanlar şunlardır:

- **Reklam Sektörü**
  Afiş
  Broşür
  Billboard
  Ambalaj vb.
- **Medya Sektörü**
  Televizyon
  Gazete
  Dergi
  İnternet
- **Elektronik İletişim Sektörü (İnternet)**
  Bilgi içerikli siteler
  Kişi veya kuruma ait siteler
  Eğitim
  Kitap, dergi vb.
  Yeni medya

Dijital ortamda sunulan herhangi bir medya, **yeni medya** olarak adlandırılır (Şema 1.1). Yeni medya, etkileşimli ve iki yönlüdür. Kolay işlenebilen, depolanabilen, dönüştürülebilen, yeni bağlantılar eklenebilen ve erişilebilen içeriklerden oluşur.

Şema 1.1: Yeni medya

Medya, sektör olarak çok geniş bir alana sahiptir. Kitle iletişim araçlarından radyo, televizyon ve gazete birbirinden farklı araçlar olmasına rağmen günümüzde tek bir mecrada bir arada bulunabilmektedir. Fotoğraf, geleneksel ve yeni medya araçlarının her alanında faaliyet göstermekte ve görsel iletişimdeki önemli rolünü devam ettirmektedir.

İletişim araçlarında olaylar kitlelere fotoğraflar aracılığıyla servis edilmektedir. Hızla gelişen teknoloji disiplinler arasındaki sınırların daralmasına yol açmakta, dolayısıyla disiplinler arası ilişkiler ve iş birliği hızlı bir şekilde artmaktadır.

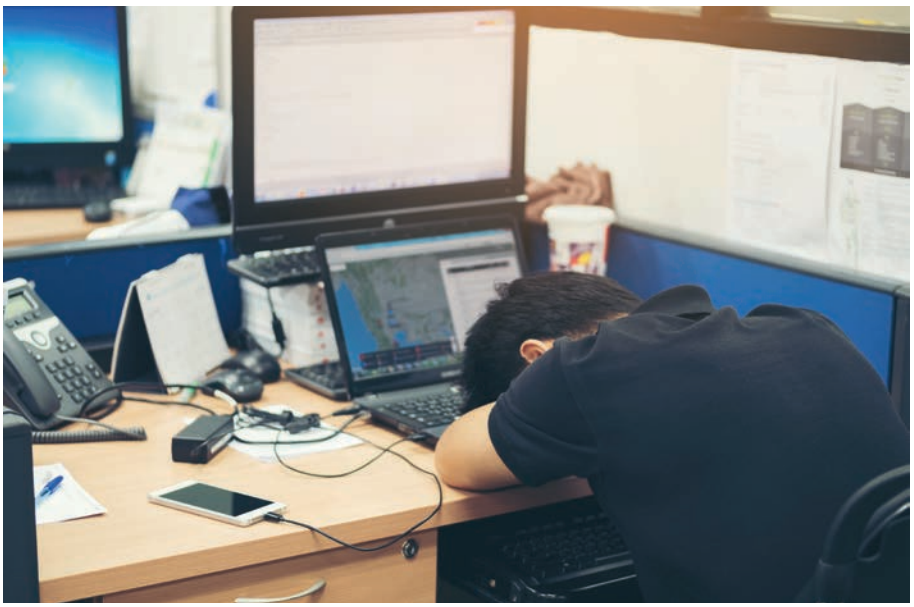
Fotoğraf tek başına bile birçok olayı anlatmakta yeterli ve önemli bir iletişim sağlamaktadır. Fotoğraflarla olayı anlatma çabası ile fotoğraf, yeni bir boyut kazanmıştır. Görsel iletişim aracı olan fotoğrafın sözsüz iletişimde rolü oldukça büyüktür. Fotoğraf teknolojik gelişmelerle evrensel bir dil oluşturarak görüntüyü belgeleme işlevinin ötesine geçmiştir. Görsel iletişim özellikle habercilik için çok önemlidir. Haber fotoğrafla birleştiğinde gücü daha etkili hâle gelmektedir. Fotoğrafın haberin tamamlayıcı ögesi olması haberin olduğu gibi anlatılmasını sağladığı için fotoğraf, kitleler ile iletişim kurmada son derece etkilidir. Ayrıca haberin bireysel ve toplumsal bellekte saklanmasında da önemli bir rol oynamaktadır.

Fotoğraf sanatın gelişimini destekleyen ve insanlığa ulaşmasını sağlayan bir iletişim aracıdır. Fotoğraf; sosyal ve toplumsal sorunlarla çevre sorunlarına farkındalık sağlamada, savaşın karanlık yüzü gibi olayları olduğu gibi yansıtmada en etkili araçtır (Görsel 1.4). Günümüzde kolay ulaşılabilen vazgeçilmez teknolojik araçlardan biri olan fotoğraf; araştırma, bilim, eğitim, tanıtım, iletişim, sanat, yaşam gibi birçok alana katkı sağlamaktadır.

Görsel 1.4: Çevresel ve sosyal sorun

Görsel 1.5'te, ofiste zorlu bir günün ardından çok çalışmaktan yorulan ve bilgisayarında uyuyan genç bir çalışan görülmektedir. Görüntü kelimelerle ifade edilmeye gerek olmadan mesajı taşımakta ve duyguyu aktarmaktadır.

Görsel 1.5: Fotoğrafta mesaj

Görsel mesajlar insanın kelimelerle aktarılamayan günlük hayatını zenginleştiren estetik zenginliklerdir. Fotoğraflar, videolar, şemalar ve animasyonlar bilgiyi yaymak için kullanılan en temel araçlardır. Yazılı iletişim kaynakları olan gazete ve dergiler, metin ve fotoğrafları bir araya getirerek okurlarda daha iyi ve daha güçlü bir etki bırakır.

Fotoğrafın görünmeyen dünyayı gösterme gücüyle insanlar sosyal konuları belgelendirebilir, toplum bilincini artırabilir ve bireylere harekete geçmek için ilham verebilir. Fotoğrafçı; ülke ve toplumların siyasal, ekonomik ve sosyal durumlarına gözlemci ve araştırmacı rolü üstlenerek tanıklık eder. Bu rolünün sorumluluğu ile fotoğrafçının düşünerek hareket etmesi, farklı kanallardan gelen bilgileri teyit etmesi son derece önemlidir.

1.1.2. Türkiye ve Dünyada İletişim Araçlarında Fotoğraf Kullanımı

Kitle iletişim araçlarının dünyada ve Türkiye'de ortaya çıkışı ve tarihî gelişimi paralel olmuştur. Osmanlı Dönemi'nde başlayan bu gelişmeler bugünkü anlamda kitle iletişim araçlarının ancak ilk öncüleri sayılacak niteliktedir. Türk basınında ilk defa Servetifünun dergisinde fotoğraflı bir röportaj yayımlanmıştır. Dergide amatör fotoğrafçıların mektupları ve fotoğrafları yer almıştır. Bu bakış açısı ile bir yandan amatörler yüreklendirilirken diğer yandan foto muhabirliği için gerekli ortam hazırlanmaya çalışılmıştır. İlk fotoğraf yarışması yine bu dergide düzenlenmiştir. Teknik açıdan yetersiz ve dar bir çevre ile sınırlı kalan bu gelişmeler Cumhuriyet Dönemi'nden itibaren hızlanmıştır. Kitle iletişim araçlarında görüntünün vazgeçilmez bir unsur olmasının nedeni, görüntünün her dil ve kültürden insanın anlayabileceği nitelikte olmasıdır. Bu nedenle günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası olan gazetelerde görsel kullanımı yaygınlaşmıştır. Gazetelerin ofset tekniğiyle renkli basılmaya başlaması, görüntünün kullanılmasını daha da çekici kılmıştır. Türkiye'de yayımlanmakta olan gazetelerde fotoğraf kullanımı, gazetenin içeriğine göre hem nitelik hem de nicelik olarak önemli farklılıklar göstermektedir. Gazeteler çoğunlukla verdikleri haberleri görüntülemek ve belgelemek amacıyla fotoğraftan yararlanırken bazen de fotoğrafa uygun haber yazarak bu haberi kitlelere ulaştırmaktadır.

Okuma yazma oranı düşük olan, okuma alışkanlığı yaygın olmayan ülkelerde yayımlanan gazete ve dergilerin sayfaları; fotoğraf, resim ve karikatürlerden oluşmaktadır (Görsel 1.6). Fikir basınından olay basınına geçiş, daha sonra da sansasyonel (ilgi çeken, heyecan yaratan) basının yaygınlaşması gazetelerde her türlü görüntünün kullanımını beraberinde getirmiştir. Görünürlüğün her şeyin önüne geçtiği günümüzde, her gün kitleler tarafından tüketilen fotoğraf, bireyleri yönlendiren ve etkileyen etkili bir iletişim aracı olma özelliğini korumaktadır. Basın fotoğrafları bazen metnin yerini alır, metnin ana mesajını bildirir ve kendisi haber olur. Sayfa içi kullanılan görseller, yazılan metnin daha güzel ve okunmaya cazip bir hâle gelmesini sağlar. Görsel kullanılmadan yazılan metinler ne kadar özgün olsa da sıkıcı olur ve metni okumayı zorlaştırır.

Görsel 1.6: Dergide fotoğraf kullanımı

Görsel iletişimi sağlayan fotoğraf ve araçlarının dijitalleşme ile değişime uğramasıyla mobil fotoğrafçılık, sosyal ağlarda tüketilir hâle gelmiştir. Sadece internette kullanılan sosyal ağlardan bir tanesinde her gün ortalama 350 milyon fotoğraf yüklenmektedir. Yapılan araştırmalara göre 2017 yılında internete sosyal medya aracılığıyla yüklenen fotoğraf sayısı ortalama 1,2 trilyondur ve Türkiye nüfusunun %61'i sosyal medya kullanmaktadır.

1.1.3. Tanıtım Araçlarında (Reklam) Fotoğraf Kullanımı

Fotoğrafın reklamcılıkta yer alması; toplumun bilgilenmesini, gelişmesini, değişmesini ve birbiriyle iletişim kurmasını sağlamıştır. Günümüzde tüketim ekonomisinin hızla gelişmesi, fotoğrafın grafik sanatlar içinde değer kazanmasına ve yorumlanmasına katkıda bulunmuştur. Endüstri fotoğrafçılığının gelişmesiyle reklam ve fotoğraf ayrılamaz bir bütün hâline gelmiştir. Sanayi Devrimi'yle başlayıp günümüze kadar devam eden piyasadaki firmalar arası rekabet, endüstri fotoğrafçılığının sürekli kendini yenileyerek güncel kalmasını, dolayısıyla hem teknik hem de estetik açıdan kaliteli çalışmalara ulaşılmasını sağlamıştır.

Reklamlarda fotoğraf kullanımı beraberinde reklam fotoğrafçılığı kavramını ortaya çıkarmıştır. Sanayi sektörü ilk kez 1920'li yıllarda broşür ve katalog basmaya başlamıştır. İlk reklam fotoğrafları; açı, çerçeve, ışık seçimleriyle dikkat çekicidir. Zamanla afişlerde de resim yerine fotoğraf kullanılmaya başlanmıştır. 1960'lı yıllara gelindiğinde yepyeni baskı teknikleri, fotoğraf kullanımını iyice geliştirmiş ve fotoğrafçılar fotoğraflarında atmosfer ve duygu yaratmaya yönelmişlerdir. 1980'ler reklamcılığın profesyonelleştiği bir dönem olduğundan star fotoğrafçılar ortaya çıkmıştır. Günümüzde ise reklam fotoğrafçılığı çok daha gerçekçi görüntülerin kullanıldığı bir sürece girmiştir (Görsel 1.7).

Görsel 1.7: Saklama kabı reklamı

Fotoğrafın reklam sektöründe kullanımının 1980'lerde profesyonelleşmesini tetikleyen yine teknolojideki gelişmeler olmuştur. 1985 yılında Windows işletim sistemi ve onun beraberinde getirdiği grafik işleme programları, fotoğrafın bilgisayarda çok farklı tekniklerle işlenebilmesinin ve farklı alanlarda kullanımının önünü açmıştır. Fotoğraf, grafik tasarım ve reklamın vazgeçilmez ögesi olmuştur.

Tanıtım amaçlı fotoğraflar gelen talebe göre tasarlandığı için fotoğrafların konusu bellidir. Bu nedenle konu ile ilgili ön hazırlık yapılmış olması gerekir. Çekimler genellikle atölye ortamında gerçekleşir. Ayrıntı, netlik ve konuya hâkimiyet önemlidir. Büyük ebatlı çalışmalarda fotoğraf özelliklerine dikkat etmek gerekir. Fotoğraf büyüdükçe grenlerin de büyüyeceği göz ardı edilmemelidir. Fotoğrafın gerçekçi olması reklamın inandırıcılığını artırır. Reklam sektöründe fotoğraf, hedef kitlenin güvenini kazanma ve hedef kitleyi ikna etme konularında önemli bir malzeme olarak tercih edilir.

Tanıtım (Reklam) Fotoğrafçılığı

Günümüzde fotoğraf, görsel iletişim sürecindeki önemli rolünü devam ettirmektedir. İletişim mekanizmalarında olaylar kitlelere fotoğraf aracılığıyla çeşitli süzgeçlerden geçirilerek servis edilmektedir.

Fotoğraf gerçeklik algısı sebebiyle dijital ve basılı reklamlarda sıklıkla kullanılan bir malzemedir. Fotoğrafın diğer görsel ögelerden farklı ve ilgi çekici olmasının sebebi, belgeci olması ve gerçeği yansıtmasıdır. Bu özellikleri fotoğrafın iletişim araçlarında görsel öge olarak kullanılmasını vazgeçilmez kılar. Fotoğrafın iletişim araçlarında kullanım amaçları şu şekilde sıralanabilir:

- Bilgi vermek.
- İlgi ve merak uyandırarak konuya dikkat çekmek.
- Kullanıldığı iletişim aracına estetik boyut katmak.

- Kültürler arası iletişimi kolaylaştırmak.
- Tarihî olaylara ışık tutmak, bilgi ve belge niteliği taşımak.

Reklamlarda kullanılan fotoğrafların genel amaçları şunlardır:

- Tüketicinin ilgisini çekmek.
- İşle ilgili bir fikri hızlı ve etkili bir biçimde açıklamak.
- Okuyucunun başlıkla ve metinle ilgilenmesini sağlamak.
- Sözle anlatımı zor olan bir düşünceyi açığa çıkarmak.
- Reklamın inandırıcılığına yardımcı olmak.
- İlginin sürekliliğini sağlamak.

Yazı, tipografi ve kompozisyon bir reklamı oluşturan ögelerdir. Reklam tasarımlarında fotoğraf; görsel imajlar, şekil ve illüstrasyondan daha etkili bir unsurdur.

Fotoğrafın gerçeği yansıtma ve yeniden yorumlama özelliği, fotoğrafa reklam unsurları arasında önemli bir işlev yükler. Bu işlev; reklamlarda kullanılan fotoğrafın reklamın ilgi çekiciliğini ve ikna gücünü artırması, ortak bir dil oluşturarak reklamın herkes tarafından kolayca algılanması ve bilgiyi kısa sürede hedef kitleye aktarabilmesi şeklinde sıralanabilir. İletişimde bu denli öneme sahip olan fotoğraf, teknoloji ile birlikte reklamlar başta olmak üzere yaşamın hemen hemen her alanında vazgeçilmez olmaya devam etmektedir.

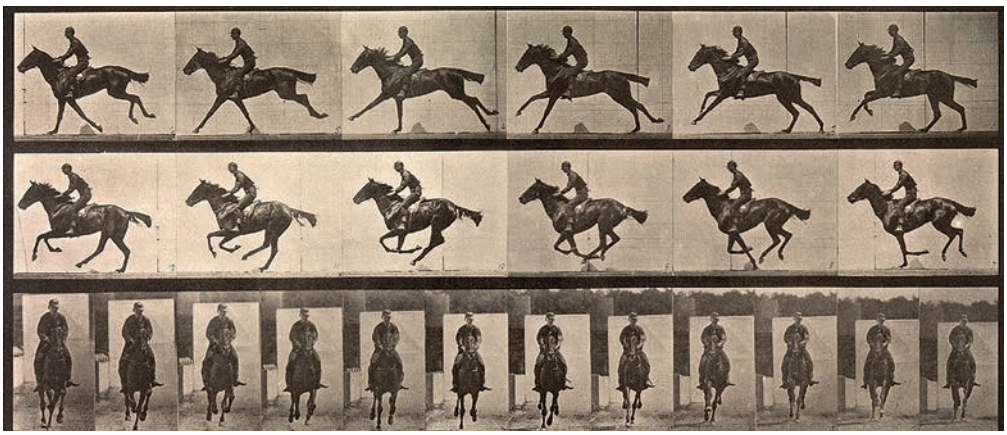
Görsel 1.8'de, mısır gevreğinin meyvelerle daha lezzetli olacağı anlatılmaktadır. Dolayısıyla yeni lezzet olan kırmızı meyveli mısır gevreğine vurgu yapmak amacıyla tasarımın genelinde kırmızı renk kullanılmıştır. Ayrıca reklamda kullanılan süt ve ahşap masa, ürünün doğal olduğu imajını vermektedir. Tasarımda kullanılan fotoğraf sayesinde reklamın vermek istediği mesaj, hızlı ve etkili bir şekilde herkesin anlayabileceği ortak bir dilde hedef kitleye aktarılmıştır.

Görsel 1.8: Mısır gevreği reklamı

1.1.4. Fotoğraftan Hareketli Görüntüye Geçiş

Sinema ve televizyon, görüntünün atası olan fotoğrafın mirasından yola çıkarak gelişmiştir. İngiliz asıllı Eadweard Muybridge (Edvırt Muybiriç) bir dahi olarak hem fotoğraf tarihine hem de sinemanın gelişmesine katkı sağlamıştır. Muybridge ilk kez ardışık fotoğraf çekmiş ve ilk hareketli görüntüyü elde etmiştir. 1877-1878 yıllarında *Dört Nala Koşan Atlar*'ı birden fazla kamera kullanarak çekmiş, hareketin temelini gerçekleştirmiştir (Görsel 1.9).

Görsel 1.9: *Dört Nala Koşan Atlar*, Eadweard Muybridge

Muybridge, görüntüleri hareketlendirmek için zoopraxiscope (zupraksiskop) cihazını icat etmiştir. Hareketli görüntünün projektörü olan bu aygıt peş peşe çekilen fotoğraflara hareket hissi vererek sinema kameralarına da ilham vermiştir. "Sinemanın temeli fotoğraftır." diyen görüş, fotoğrafa ait özelliği de sinemaya aktarmıştır.

Fotoğrafla hareketi yakalamak için yapılan çalışmalar fotoğrafın sinemada kullanılabileceği düşüncesini yaratmıştır. Hareketli görüntü, fotoğrafın hareketli hâle gelmiş şeklidir. Fotoğraf sinemada görüntünün 24 karesinden biri, televizyonda ise 25 karesinden biridir.

Sinema ve Fotoğraf İlişkisi

Diğer sanat dallarından farklı olarak sinemayla fotoğraf arasında yoğun ve zengin bir ilişki vardır. Zamansallık ve hareketteki farklılıklara rağmen film ve fotoğraf bazen örtüşür, birbirlerinin özellikleri teknik ve estetik açıdan benzerdir.

Sinema ve televizyon birbiriyle birçok yönden benzerlik gösterirken fotoğraf üretim aşamasında bu iki disiplinden ayrılır. Sinema bir nevi fotoğraf karelerinin arka arkaya aralıksız biçimde verilmesiyle hareket izleniminin elde edilmesidir. İnsan gözü saniyenin 1/25'inden daha kısa süredeki görüntüleri algılayamaz. Bu yüzden normal bir göz, saniyede 24 kareyi arka arkaya izlediğinde bu görüntüler arasındaki geçiş boşluklarını fark edemez ve görüntü, normal akış sekansında devam ediyormuş izlenimine kapılır. Bu da sinemanın görsel oluşum temelini meydana getirir. Sinema fotoğraftan doğmuş ve destek almış olsa da tarihî süreçte hem teknik hem de içerik bakımından birbirlerini etkilemiştir. Yedinci sanat olarak da adlandırılan **sinema**, art arda çekilmiş fotoğraf karelerinin bir araya getirilerek perdeye taşınmasıdır (Görsel 1.10).

Görsel 1.10: Sinema ve fotoğraf

Sinema ve fotoğraf ilişkisi; görsel anlatım, kompozisyon ve estetik, hikâye anlatımı ve teknik beceriler açısından değerlendirilir.

Görsel Anlatım: Fotoğraf ve sinema görsel anlatım araçları olarak kullanılır. Her iki sanat dalı da hikâyeler anlatmak, duyguları ifade etmek veya bir mesaj iletmek için görsel ögeleri kullanır. Sinema, kurgulanmış fotoğraf kareleridir. Sinemada anlatılmak istenen içeriğin izleyiciye daha etkili ulaşabilmesi için film kareleri ağırlaştırılır, içerik daha yavaş bir şekilde fotoğrafik bağlamda izleyiciye sunulur. Zamanın hızlı akıp geçtiği durumlarda da izleyicide görsel ve estetik anlamda etki yaratılmak istendiğinde, sinema kareleri hızlandırılarak izleyiciye sunulur. Fotoğraf da sinemadan buna benzer şekilde teknik ve estetik yönden destek alır. Var olan gerçekliğin tek fotoğraf karesinde dondurularak izleyiciye sinematik efektlerle sunulması fotoğrafın sinematografik yaklaşımıyla ilişkilidir. Bu durumda fotoğraf; ton, renk ve kontrast ile çerçevelemeyi sinematografik teknikle yeniden yorumlayarak oluşturur.

Kompozisyon ve Estetik: Fotoğraf ve sinemada kompozisyon ve estetiğe büyük önem verilir. Çekim açısı, ışık, renk, çerçeveleme gibi unsurlar izleyiciye belli bir duygu veya mesaj iletmek için kurgulanır (Görsel 1.11). Doğrudan fotoğraf karesi, var olan gerçekliği olduğu gibi gösterir. Fotoğraf sinemadan görsel destek aldığında gerçekliğin sinematografik bağlantısının yeniden yorumlanması durumu ortaya çıkar. Bu da renklerin içeriğe göre sinematografik anlamda değişkenlik göstermesini sağlar. Sinemadaki atmosfere uygun fotoğraf karesi üretildiğinde gerçeklik artık sinematik bağlamda yeniden yorumlanarak ele alınır. Sinemada hiçbir renk rastgele seçilmez. Kullanılan her rengin bir anlamı vardır. Sakinlik ve huzuru yansıtmak için mavi; dinamizm, canlılık, kızgınlık, öfke gibi duyguları yansıtmak için kırmızı; bilgelik, sevgi, merhamet ve iyimserliği yansıtmak için sarı; doğa, canlılık, umut, tabiat ve yeniden uyanışı yansıtmak için yeşil kullanılır. Sinematografik açıdan üretilen fotoğraf da bu renklerin anlam ilişkisinden payını alır.

Görsel 1.11: Sinematik çerçeveleme

Hikâye Anlatımı: Fotoğraf ve sinema hikâye anlatımını bir aracı olarak kullanır. Fotoğraf hikâyeyi tek bir karede anlatırken sinema birden fazla karede uzun metrajlı hikâyeler anlatır. Fotoğraf karesinde içerik durağandır, fotoğraf karelerinin başlangıç ve bitiş platformlarının yerleri bellidir. Sinemada ise içerik hareketli olduğu ve çerçeve değiştiği için başlangıç ve bitiş platformlarının yerleri konuya göre değişebilir. Bu bakış açısı ile değerlendirildiğinde sinematik çerçeveleme oranları fotoğrafın en ve boy oranlarını da etkiler. Film karesi, kurgulanmış fotoğraflar gibidir.

Teknik Beceriler: Hem fotoğraf hem de sinema çekimlerinde teknik beceriler gerekir. Pozlama, odaklama teknikleri, kurgu, montaj gibi konular her sanat dalında önemlidir. Bu bağlamda, birçok sanatçı, fotoğraf ve sinema arasında güçlü bir bağlantıdan yararlanarak yaratıcı ifadelerini geliştirmiştir.

1. ETKİNLİK

Görsel 1.12: Örnek fotoğraflar

Görsel 1.12'deki fotoğrafları inceleyiniz.

- Siz de basılı veya dijital yayın organlarından sinema ve fotoğraf ilişkisini anlatan buna benzer fotoğraflar bulunuz.
- Bulduğunuz fotoğrafların sinemada kullanım alanlarını tespit ediniz.
- Bulduğunuz fotoğraflarda verilmek istenen mesajın iletilip iletilmediğini tespit ediniz. Tespitlerinizi sınıfta paylaşınız.

1.1.5. İnternet Ortamında Fotoğraf Kullanımı

İnternet teknolojileri insanlar arasında iletişimi kolaylaştırmıştır. Ayrıca iş hayatında, günlük hayatta ve akademik alanlarda internet teknolojilerinin kullanımı yaygındır. İnternet kullanımının nedenlerinden bazıları şunlardır:

- İnternetin dünyadan haberlere erişim olanağı sunması.
- Kullanıcıların blog, köşe yazısı, sosyal medya gibi uygulamalarla görüşlerini ve bilgilerini diğer kullanıcılar ile internet sayesinde paylaşabilmesi.
- İnternet erişiminin ucuz ve hızlı olması.
- İnternetin görsel ve işitsel olarak kaliteli ve etkili veri paylaşımı sunması.

Zaman ve mekân kavramının olmadığı internet ortamı, fotoğrafın sosyal medya uygulamalarıyla kolay ve hızlı olarak topluma sunulması özelliği ile önem kazanmıştır. Teknolojiyle birlikte sosyal medya ortaya çıkmış ve yaygınlaşmıştır. Önemli olayların saklanmak istenen fotoğraflarını belge nitelinde kayıt altına almak ve paylaşmak dijital çağın karakteristik özelliğidir. İnternet ortamında yer alan fotoğraflar kişisel veri kapsamındadır. Fotoğraf ürünlerini yayımlamak için kullanılan en etkili araç internettir.

İnternet ortamında yayımlanan içeriklerin, hangi konuda olursa olsun, özellikle okuyucunun dikkatini çekmesi ve belge niteliği özelliğinin görsellerle desteklenmiş olması beklenir. İnternet ortamında fotoğraf kullanımının amaçları şunlardır:

- Bilgiyi desteklemek.
- Sanatsal paylaşım yapmak.
- Dikkat çekmek.
- Bilgi paylaşımı yapmak.
- Paylaşımı artırmak.
- Etkili iletişim sağlamak.
- Toplum hafızasını canlı tutmak.

Fotoğraf veya videoların daha önce paylaşılmış bile olsa kişilerin rızası olmadan yayımlanması telif sorunlarına yol açabilir. Telif sorunları bazı ekonomik ve hukuki yaptırımları beraberinde getirir.

İnternet Ortamına Fotoğraf Yükleme

İnternet haberciliğinde sitenin ve haberlerin ön plana çıkması, okunma oranının artması seçilen fotoğraf ile bağlantılıdır. Fotoğraflı haberler fotoğraf galerileri ve sosyal medyadaki haberler açısından iyi değerlendirilmelidir. Fotoğraflı haberlerde fotoğrafın içeriğe uygunluğuna, arama motorlarına uygun hâle getirilmesine ve kullanım yerine göre seçilmesine dikkat edilmelidir. Haber kaynağı güvenilir olmalı ve mutlaka teyit edilmelidir.

Bir dosyayı internete yüklemek, yerel sistemden veriyi uzak bir sisteme, server (sörvır) veya başka bir kullanıcıya göndermektir. **Upload** (aplot) kelimesinin Türkçedeki karşılığı yüklemektir. Yükleme işlemlerinde dosya türleri farklılık gösterebilir. İnternet üzerinde upload yapılan birçok ücretsiz site bulunur. Bu sitelerin dosya uzantısı, boyutu gibi bazı özellikleri vardır. Upload işlemi yapılırken güvenlik konusuna dikkat edilmelidir.

BİLGİ KUTUSU

İnternet ortamına belge, fotoğraf vb. yüklerken telif hakları konusunda şüpheleriniz varsa yükleme yapmayınız. Kaynağını bilmediğiniz dosyayı yüklemeyiniz.

İnternet Ortamında Fotoğraf Sunumu ve Satışı

Fotoğrafçılar eserlerini internet platformları üzerinden paylaşıma açarlar. Bu sayede eserleri milyonlarca kişiye ulaşır. İnternette yapılan sunumlar, fotoğrafçının öne çıkmasına, dikkat çekmesine ve izleyiciler üzerinde daha güçlü bir etki bırakmasına yardımcı olur. Bazı platformlar aracılığı ile fotoğraflarını paylaşıma açan fotoğrafçılar eserlerinin satışlarını da bu yolla sağlar. Eserlerin ebatlarına göre satış fiyatlarının değiştiği bu platformlarda çok geniş yelpazede fotoğraf yer alır. Ayrıca fotoğraflar ortak platformlar dışında kişisel web sitelerinde de paylaşılabilir ve satılabilir. İnternet ortamında trend olan ürünleri dönemlerine göre etiketleyerek sergilemek ve satışa çıkarmak önemlidir. Örneğin Anneler Günü'nde çocuk, çiçek, anne gibi unsurlardan oluşan görsellerin ya da çiçek festivali yaklaşırken o festivale dair görsellerin sergilenmesi daha uygun olur.

İnternet sunumu oluşturulmadan önce sunumun tam olarak ne hakkında olacağının ve sunulma amacının (Sergilemek mi yoksa satış yapmak mı?) belirlenmesi gerekir. Sunum hazırlanırken sunulması gereken tüm bilgiler ana hatlarıyla düzenlenmeli ve sunumda hangi unsurların kullanılacağına karar verilmelidir. Sunumda şu özellikler yer alabilir:

- Açıklayıcı videolar
- Anketler
- Hareketli GIF'ler
- Açılır pencereler
- Slaytlar arasında etkileşim
- Animasyonlu grafikler
- QR kodları
- Ses efektleri
- Arka plan müziği

Web Sitesi Tasarımında Fotoğraf Kullanımı

Web sitesi tasarımında fotoğraf, önemli tasarım elemanlarından biridir. Web sitesinde kullanılan içerik, grafik, resim ve fotoğraflar özgün olmalıdır. Başarılı bir tasarım için web tasarımının temel ögelerinden olan fotoğrafların içeriğe uygun ve doğru kullanılması gerekir.

Web sitesinde kullanılan fotoğraflar sayfaya yerleştirilirken dikkat edilmesi gereken tasarım unsurları şunlardır:

- Seçilen fotoğraflar içeriğe uygun olmalı, fotoğrafların ölçüleri çok büyük veya görünümü rahatsız edecek kadar küçük olmamalıdır.
- Fotoğraf internete aktarılırken fotoğrafın çözünürlüğüne dikkat edilmelidir.
- Fotoğraf, içeriği desteklemeli ve içeriği okutmalıdır.
- Fotoğraf yerleştirilirken kompozisyon ilkeleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Farklı görüntüler elde edilebilmesi için arka plan fotoğrafları büyük boyutlu olarak ayarlanabilir veya arka plan fotoğraflarının ön plan içeriği olarak uygulanabilir. Web sitesinin içeriğine uygun renk seçiminde yumuşak renk tonları veya tek renkli fotoğraflar seçilebilir, atmosfer ve manzara fotoğraflarıyla değişik görüntüler oluşturulabilir.

İçeriğe uygun knolling [noling (paralel olarak 90° üstten çekim)] fotoğraflar kullanılır (Görsel 1.13).

Görsel 1.13: Knolling fotoğraf

1. ARAŞTIRMA

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda çalışmanızı tamamlayınız.

- Basılı ve dijital yayın organlarında fotoğrafın kullanımının nedenlerini araştırınız.
- Basılı ve dijital yayın organlarında görsel paylaşımı kaliteli ve etkili yapılıyor mu?
- Araştırmalarınız sonunda edindiğiniz bilgilerle bir sunum hazırlayınız.
- Konuyu açıklayan çeşitli görseller bularak sunumunuzu zenginleştiriniz.
- Hazırladığınız sunumu güzel konuşma ve hitabet kurallarına özen göstererek sınıfta sununuz.

1.2. FOTOĞRAF KULLANIMIYLA İLGİLİ MEVZUAT

Fotoğrafın çeşitli mecralarda kullanımı fotoğrafı paylaşan kişiye yükümlülük getirebilir**.**

Madde 83 *– Bir eserin ad ve alametleri ile çoğaltılmış nüshaların şekilleri, iltibasa meydan verebilecek surette diğer bir eserde veya çoğaltılmış nüshalarında kullanılamaz.*

83. maddede belirtilen "alamet" kelimesiyle "eseri simgeleyen bir resim veya isim" veya "ayırt edici işaretler" kastedilmektedir. Fuzuli'nin *Leyla ile Mecnun* mesnevisindeki Leyla ve Mecnun isimleri eseri simgeleyen ayırt edici özelliğe örnek gösterilebilir.

Bir eserin adı, alametleri ve çoğaltılmış nüshalarının şekillerinin korunması için üç şart gereklidir. FSEK (Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu) 83. maddede düzenlenen koruma hükümlerinden yararlanabilmek için bu şartların "birlikte" bulunması gerekir. Bu şartlar; söz konusu koruma konularının "ayırt edici olması", "iltibasa meydan verebilecek tarzda kullanılması" ve "eserin kamuya sunulmuş olması"dır.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (YHGK), internette yayımlanan özel bir fotoğrafın "izinsiz ve ticari amaçla" kullanılamayacağına karar vermiştir.

FSEK'in 8. maddesinde "Bir eserin sahibi, onu meydana getirendir." ifadesi yer alır. Bu temel kurala göre internette yayımlanan içerik, ses, fotoğraf ve resim onu hazırlayan kişiye aittir. Eserler için öngörülen yaptırımlar aynı şekilde internet ihlallerinde de uygulanır.

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu fotoğrafları iki kısma ayırır.

- Bir fotoğrafın "eser" sayılması için öncelikle "sahibinin hususiyetini" taşıması gerekir.
- Bir fotoğraf "estetik" bir değere sahipse kanun kapsamında "eser" olarak korunur (FSEK, 4/5. madde).

FSEK'in 2. maddesinde "Bedii vasfı bulunmayan eserler" ifadesi yer alır. Bu ifadeyle anlatılmak istenen, bu tür eserlerde estetik niteliğin önem taşımadığıdır. Fotoğraf, aynı zamanda estetik niteliğe de sahipse sadece ilim ve edebiyat eseri olarak değil FSEK'in 4. maddesi kapsamında "güzel sanat eseri" olarak da korunur.

Kanun, eser niteliği taşımasa bile bazı özel fotoğrafları da eser statüsünde kabul ederek koruma altına almıştır. "Her nevi teknik ve ilmi mahiyette fotoğraf eserleri" bu mahiyettedir.

Kanun, "portre"leri özel olarak düzenlemiştir. FSEK'in 86. maddesine göre portreler, fotoğrafı çekilen kişinin ölümünden 10 yıl sonra kamuya sunulabilecektir.

1.2.1. Telif Hakları Yasası

Telif hakkı yasaları, eser sahiplerinin (yaratıcıların) özgün yapıtlarını başkalarının kullanmasını kısıtlayan yasalardır. Ülkemizde telif hakları 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ile koruma altına alınmıştır. Telif hakkı yasaları ülkelere göre değişiklik gösterse de uluslararası anlaşmalardan kaynaklanan, dünya çapında birçok ortak noktası olan telif hakkı yasaları vardır.

Telif hakları konusunda bazı önemli temel bilgiler şunlardır:

- Telif hakkı, telif hakkı sahiplerine bazı özel haklar verir.
- Telif hakkı, özgün olan edebî ve sanatsal eserlere haklar verir.
- Telif hakkı olgusal gerçekleri veya fikirleri korumaz.
- Bir eser oluşturulduğu anda telif hakkı otomatik olarak oluşur.
- Telif hakkı koruması uzun süreli bir korumadır.
- Telif hakkı koruması ile kamu yararı arasında bir denge vardır.

Telif hakkı yasaları; edebî eserleri, müzik eserlerini, görsel sanat eserlerini, edebî ve sanatsal eser koleksiyonlarını, veri tabanlarını, bilgisayar yazılımlarını vb. birçok alanı koruma altına alır. Çok uzun süre koruma ve telif hakkının otomatik olarak oluşması, telif hakkı sahibi bilinmeyen (öksüz eser) veya sahibinin bulunması olanaksız telif haklı eserlerin ortaya çıkmasına yol açmaktadır.

Telif Hakkı Koruma Süresi

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 26. maddesine göre koruma süresi, eser sahibinin yaşadığı sürece ve ölümünden itibaren 70 yıl devam eder. Birden fazla eser sahibi söz konusu ise son sağ kalanının ölüm tarihi esas alınır.

Eser sahibi tek kişiyse, koruma süresi aleniyet (kamuya duyurulma, açıklık) tarihinden itibaren 70 yıldır. Eser sahibinin ölümünden sonra alenileşirse koruma süresi, eser sahibinin öldüğü seneyi takip eden yılın ilk günü başlangıç tarihi sayılarak 70 yıldır. Eser sahibi belli olmayan eserlerin koruma süresi eserin aleniyet kazanmasından itibaren 70 yıldır.

Koruma süreleri eserin ilk defa alenileştiği yıldan sonraki senenin ilk gününden itibaren hesaplanır. Koruma süreleri dolan eserlerin sahibine tanınan mali haklar biter. Koruma süresi dolan eserler, eser sahibinden izin alınmadan kullanılabilir.

Fotoğrafta Telif Hakkı

Görsel sanatlar alanında eser veren sanatçılar diğer sanat dallarında eser veren sanatçılar gibi ürettikleri eserlerden kazandıklarıyla yaşamlarını sürdürmeye çalışırlar. Telif hakkı bu noktada sanatçının emeğinin karşılığını almasına yardımcı olur.

Fotoğrafta, fotoğrafı çeken fotoğrafçı ve fotoğrafı çekilen kişi olmak üzere en az iki taraf vardır. Bu nedenle bir fotoğrafta en az iki kişinin hakkından söz edilir.

Eser, "estetik değere" sahip bir fotoğrafsa fotoğrafı çeken eser sahibi sayılır ve fotoğrafçı, Kanun'da belirtilen eser sahibi haklarını kullanır.

"Fotoğrafın tüm telif hakları fotoğrafı çeken fotoğrafçıya aittir" ancak bir fotoğrafın telif haklarının fotoğrafı çekene ait olması, fotoğrafçının fotoğrafı istediği gibi kullanabilmesi anlamına gelmez. Fotoğrafı çekilen kişi, hem Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) 3/d hem de Türk Ceza Kanunu (TCK) 135. maddeleri çerçevesinde "kişisel veri" tanımı içinde yer alır. Ayrıca bir kişinin fotoğrafı onun "özel hayat"ına dâhildir. Fotoğrafı çekilen kişinin izni olmadan fotoğraf kamuya yayılamaz ve çoğaltılamaz. Fotoğrafçı bile olsa fotoğrafı yayımlayan kişi özel hayatın gizliliği hükümlerini ihlal etmiş sayılır. Bu hükümlerin ihlali hâlinde TCK'de bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür.

Uluslararası kaynaklarda "copyright" (kapirayt) terimi ve "©" simgesiyle tanımlanan telif hakkı, temel olarak özgün düşünce ürününü kullanma ve dağıtma hakkının eser sahibine yasalarla verilmesidir (Görsel 1.14).

Görsel 1.14: Fotoğrafta copyright kullanımı

Bir fotoğrafı kullanmak, çoğaltmak, işlemek veya dijital olarak kullanmak isteyenler o fotoğraf estetik değere sahip olmasa da fotoğrafı çeken (telif hakları sahibi) ve fotoğrafta yer alan kişinin iznini alarak kendilerini korumuş olurlar. Fotoğrafçı izin almazsa fotoğrafta yer alan kişiye yapılmış haksız fiil kabul edilebilir ve ticari anlamda kullanması hâlinde fotoğrafçı fotoğrafı çekilen kişilere karşı tazminat yükümlülüğü altına da girer.

Fotoğraflanan kişinin yüzü açıkça belirli ve kimliği anlaşılır ise fotoğraflanmadan önce kişinin izni mutlaka alınmalıdır. Bu izin açıkça alınırken kişi bilgilendirilmeli, iznin konusu belirli olmalı ve fotoğrafı çekilen kişinin özgür iradesiyle alınmalıdır. Fotoğrafı çekilen kişi 18 yaşından küçükse ailesinden onay alınmalıdır. İzin yazılı olabileceği gibi sözlü olarak da alınabilir. Fotoğraf çekilirken poz vermek, gülümsemek de izin olarak nitelendirilebilmektedir.

İnternet aracılığı ile bulunan görsel kaynaklar, sahibinin izni olmadan kullanılamaz. Özellikle sosyal medya alanında fotoğraf kullanımına dikkat edilmelidir. Fotoğraflar bir sosyal medya platformunda paylaşılmadan önce o platformun şartları dikkatlice incelenmelidir. Bu platformlarda farkında olmadan "özel hayat" ve "kişisel veriler" içinde yer alan fotoğrafların çoğaltılmasına, kullanılmasına ve işlenmesine izin verilmiş olabilir.

Sosyal ağlarda fotoğrafı izinsiz paylaşılan kişinin maddi zarara uğraması hâlinde maddi tazminat davası açılır. Kişiler; durumun ticari itibarına, kişiliğine, şerefine zarar vermesi veya herhangi bir manevi zarara uğraması hâlinde manevi zararın tazminini talep etme hakkına sahiptir.

1.2.2. Meslek Etiği

Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK) **etik**; "çeşitli meslek kolları arasında tarafların uyması veya kaçınması gereken davranışlar bütünü." olarak tanımlanmaktadır.

Etik sözcüğünü ilk kez Aristoteles kullanmıştır, etimolojik olarak Yunanca "ethos" sözcüğünden gelmektedir. İnsan ilişkilerinin temelini oluşturan değer, norm ve davranışlara ilişkin doğru ya da yanlış ölçütler "etik" olarak adlandırılmaktadır (Görsel 1.15).

Görsel 1.15: Meslek etiği

Etik, insan eylemlerinin ahlaki niteliklerini sorgulayan felsefi bir disiplindir. İyi ile kötü, doğru ile yanlış değerleri ortaya koyan davranış kurallarıdır. Etik dendiği zaman hukuk ve ahlak kavramları akla gelmelidir çünkü etik bu iki kavramdan beslenir, bazı yönlerden de ayrılır. Etik; toplumda var olan değerlerin kişinin davranışlarına etki etmesidir, insan sorumluluğunun dayandığı özgürlük ilkesine dayanır, iyi ve kötü ayrımının yapılmasını sağlar.

Etik kavramı öncelikle bazı değer ve yargılardan beslenir. Bu değer ve yargılar toplumun genel görüşünden ya da mesleki bazı uzlaşımlardan doğar. Bir davranış ya da haberin etik olup olmadığı konusunda tartışmalar söz konusu olabilir. Bu yüzden üzerinde özellikle durulması gereken şey, bir davranışın etik olmasıdır.

İş hayatında karşılaşılan sorunlar iş etiği kapsamında değerlendirilir. İş hayatında davranışları yönlendiren, onlara rehberlik eden etik prensipler ve standartların toplamına **mesleki etik** denir. Meslek etiği, belli bir mesleki uzmanlığa dayalı sorumlulukları kapsayan yazılı olmayan kurallar bütünüdür. İnsan ilişkileri ile doğrudan ilişkilidir. İş hayatında karşılaşılan olumsuzlukları önlemek ve meslek sahiplerine güven vermek için meslek etiği kuralları gereklidir. Meslek etiği, aynı meslek grubu içindeki bireylerin tutarlı davranmasını sağlar. Kurallar bireyler üzerinde etki ederek mesleğin çıkarlarını korur.

Meslek etiği; bir meslek grubunun üyelerini belli kurallarla davranmaya zorlayan, kişisel eğilimlerini sınırlayan, yetersiz ve ilkesiz üyelerini meslekten dışlayan, mesleki rekabeti düzenleyen ve hizmet ideallerini korumayı amaçlayan mesleki ilkelerdir.

Bir meslek üyesinin yaptığı yanlış davranış diğer meslektaşlarını da yakından ilgilendirir, mesleğe duyulan güveni yok edebildiği gibi mesleğin saygınlığını yitirmesine de neden olabilir. Tüm meslekler toplumsal yaşam için gereklidir. Meslek etiği, her meslek üyesinin olabildiğince iyi olması ilkesine dayanır.

Meslek etiği ile kişisel etik iç içedir ve her ikisinin özü de dürüstlüktür. Temelini güvenilir olmak oluşturur. Meslek etiğinde dürüstlük ve güvenilir olmanın yanı sıra tutarlılık, topluma saygı, düzenli çalışmak ve sözünde durmak ön plandadır. Bu sayede işveren, iş yeri çalışanları ve o sektördeki diğer şirketler mesleki itibar kazanırlar.

Meslek etiği kuralları şunlardır:

- Dürüstlük
- Tarafsızlık
- Mesleki yeterlilik
- Özen
- Gizlilik

Meslek etiği çerçevesinde kişiler birbirlerine karşı açık davranışlar sergilemeli, sorumluluklarının farkında olmalıdır. Bu kurallara uyan kişilerin toplumdaki saygınlıkları artar. Kurallara uymayan, kendi çıkarını korumaya çalışan kişiler uzun vadede hem kendilerinin hem de mesleklerinin saygınlığını kaybederler.

Ülkemizde etikle ilgili iki temel örgütlenme bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, kamu görevlilerinin uymaları gereken etik davranış ilkelerini belirlemek ve uygulamayı gözetmek üzere 2004 yılında Başbakanlık bünyesinde kurulan Kamu Görevlileri Etik Kurulu, ikincisi ise kurum ve kuruluşlarda oluşturulan etik komisyonları ve yetkili disiplin kurullarıdır.

Fotoğrafçı Etik Kuralları

Fotoğrafçı canlı veya cansız her nesneyi fotoğraflar. Bu eylemin sonunda fotoğraf ürünü ortaya çıkar. Fotoğraf, paylaşımla bunu izleyiciye ulaştırır. İzleyici toplumun bir parçasıdır ve fotoğraftan aldığı mesaj ile toplumu etkiler. Fotoğrafçı ürün çıkarmasının yanında diğer fotoğrafçılarla da iletişim hâlindedir. Bu iletişim bazen iş birliği olabilirken bazen de rekabet olabilir.

Fotoğrafçının üretim aşamasında ve iletişimde bazı sorumlulukları vardır. Bu sorumluluklar şunlardır:

- Fotoğraflanan canlı veya cansız nesneye karşı sorumlulukları
- Fotoğrafı izleyene karşı sorumlulukları
- Topluma karşı sorumlulukları
- Meslektaşlarına karşı sorumlulukları

Bu sorumluluklar sonucu etik davranışlar ortaya çıkmaktadır. Fotoğrafta etik davranış, kullanılan fotoğraf için fotoğraf sahibinden izin almaktır. Fotoğrafın kaynak kişisi belirtilmelidir. Fotoğraf üzerinde hiçbir değişiklik yapılmamalıdır.

Çoğu zaman basın fotoğrafçısı haber fotoğrafını çektiği gibi onun haber metnini de yazar. Bu nedenle "basın fotoğrafçılığında etik" konusu genel anlamda gazetecilik etiği ile ilgilidir. Günümüz kitle iletişim araçları çoğunlukla ahlaki kaygılar olmadan kullanılır. Rekabet, reyting (izlenme durumu) ve tiraj (baskı sayısı) mesleki etiği ikinci plana atabilir.

Basın fotoğrafçıları ve gazeteciler çektikleri haber fotoğraflarının, yazdıkları haber metinlerinin sonuçlarını düşünmeli ve bu sorumlulukla hareket etmelidirler. Türkiye'de çalışan gazetecilerin uymaları gereken etik ilkeler "Basın Meslek İlkeleri" ve "Gazetecilerin Hak ve Sorumlulukları Bildirgesi"dir. Televizyon haberciliği açısından da 2007'de "RTÜK Yayıncılık Etik İlkeleri" yürürlüğe girmiştir.

Basın fotoğrafçısı, editör, köşe yazarı ve muhabirler etik ilkelere uymalıdır. Kamuoyunu bilgilendirmek için izinsiz çekilen bir fotoğrafla kişilik hakları çiğnenebilir. Fotoğrafçı böyle bir durumda ilke olarak "kamu yararı" ölçütünü temel almalıdır. Basın fotoğrafçısı fotoğrafını çektiği kişi zarar görecekse olayın sonucunu düşünmeli ve hangi durumda en az zarar ortaya çıkıyorsa o seçeneğe uygun hareket etmelidir.

Gazetedeki bir haberden yararlananların sayısı fazla ve o haber topluma fayda sağlayacaksa haber etik sayılabilir. Toplumun çoğunluğunu ilgilendiren bir konuyu aydınlatan haber, etik olmasa da kamu yararı kavramıyla telafi edilebilir.

Basın fotoğrafının etik olup olmadığının değerlendirilebilmesi için sorulması gereken sorular şunlardır:

- Fotoğrafı çekilen kişi ünlü mü yoksa sıradan bir kişi midir?
- Kişinin fotoğraf çekim izni var mıdır?
- Fotoğrafın çekildiği yer kamusal alan mı yoksa özel alan mıdır?
- Fotoğraf kamu ilgisi ya da yararına yönelik midir?

1.2.3. Basın Yayın Mevzuatı

İletişim, genel hukuk kuralları çerçevesinde tanınmış bir hak ve özgürlüktür. İletişimin kitle iletişim araçları ile gerçekleştirilen boyutu da bu hak ve özgürlüğün bir başka kullanım biçimini ifade eder. Genel anlamda kitle iletişimi, düşünceyi açıklama ve ifade özgürlüğü ve bilgi edinme hakkı ile yakından ilişkilidir. İletişim özgürlüğü kavramı da bu çerçevede anlam kazanmaktadır.

Basın özgürlüğü ve bunun kullanımını düzenleyen ve kitle iletişim araçları içerisinde yer alan gazete, dergi gibi basılmış eserlerin basımı ve yayımı ile ilgili kavram, kurum ve faaliyetleri inceleyen hukuk dalına **basın hukuku** adı verilir. **Medya hukuku** ise basılı yayınlar ile birlikte kitlesel iletişime olanak veren her türlü elektronik ortam aracılığıyla yapılan yayınları da kapsayacak biçimde kitle iletişimini konu alan kavram, kurum ve faaliyetleri bir arada inceler.

Türkiye'de basınla ilgili ayrı bir kanun düzenlenmiştir. Son olarak düzenlenen ve 26 Haziran 2004'te yürürlüğe giren 5187 sayılı Basın Kanunu'nun amacı, basın özgürlüğü ve bu özgürlüğün kullanımı ile basın kartına ilişkin usul ve esasları belirlemektir. Bu Kanun, basılmış eserlerin basımı ve yayımı ile internet haber sitelerini kapsar.

5187 sayılı Basın Kanunu'nda basılmış eser, yayım ve süreli yayın kavramları şu şekilde tanımlanmıştır:

Basılmış Eser: Yayımlanmak üzere her türlü basım araçları ile basılan veya diğer araçlarla çoğaltılan yazı, resim ve benzeri eserler ile haber ajansı yayınları.

Yayım: Basılmış eserin herhangi bir şekilde kamuya sunulması.

Süreli Yayın: Belli aralıklarla yayımlanan gazete, dergi gibi basılmış eserler ile haber ajansları yayınları ve internet haber siteleri.

Televizyon, radyo gibi medya organlarında çalışan haberciler, gazeteciler, muhabirler, kameramanlar vb. kanun koyucu tarafından Basın İş Kanunu hükümlerine tabi tutulmuştur.

Basın Kanunu'nda internet yayınları kanun kapsamında değerlendirilmemiştir. İnternet yayıncılığı Basın Kanunu kapsamı dışında görüşülmektedir.

1.2.4. Uluslararası Mevzuatlar

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, basın özgürlüğü ile ilgili olarak gerek hakların gerekse kanuni sınırlamaların belirtilmesinde, diğer ülkelerin anayasalarına oranla daha ayrıntılı hükümler içerir.

Her ülkenin mevzuatında basın özgürlüğünün varlığı belirtildikten sonra bu özgürlüğün bir yandan ülkenin millî menfaatlerine aykırı olarak diğer yandan yine anayasa ile teminat altına alınmış kişi haklarını ihlal edecek şekilde kötüye kullanılmasını önleyecek hükümlere yer verilir.

Ülkelerde, bir yayın nedeniyle mağdur olan kişilere düzeltme ve cevap hakkı tanınmış, ayrıca bu yayınlardan zarar gören kişilerin tazminat talep edebileceği belirtilmiştir. İtalya'da gazete ve dergi yayımlama, yargı organlarından alınacak izne bağlıdır. Yunanistan'da ise bunun için Basın ve Enformasyon Sekreterliğinin izni aranmaktadır.

Yazılı bir anayasa metni bulunmayan İngiltere'de yazılı bir basın kanunu yoktur. İngiltere'de basınla ilgili düzenlemeler kaynağını genel kanun ile yerel otoritelerin ve kuruluşların koydukları kurallardan almaktadır.

Almanya'da her eyaletin ayrı basın kanunu bulunur ancak bunların tümü 1960-1963 yılları arasında özel bir komisyonca hazırlanan bir model göz önüne alınarak değerlendirilmiş, aralarında önemli bir farklılık bulunmadığı görülmüştür.

Belçika, Fransa, İtalya, Avusturya, Yunanistan, Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Japonya, Rusya Federasyonu, Pakistan, Özbekistan, Tacikistan, Kazakistan, Türkmenistan, Azerbaycan, Suudi Arabistan, Mısır ve İran hukukunda basın kanunu bulunmaktadır.

2. ARAŞTIRMA

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda çalışmanızı tamamlayınız.

- Basılı veya dijital iletişim araçlarından fotoğrafın kullanımı ile ilgili mevzuatları araştırınız.
- Ülkemizdeki iletişim araçlarında kullanılan fotoğrafların mevzuata ve etik kurallara uyup uymadığını inceleyiniz.
- Araştırmalarınız sonunda edindiğiniz bilgilerle bir sunum hazırlayınız.
- Konuyu açıklayan çeşitli görseller bularak sunumunuzu zenginleştiriniz.
- Hazırladığınız sunumu güzel konuşma ve hitabet kurallarına özen göstererek sınıfta sununuz.

1.3. FOTOĞRAF HAZIRLAMA

İletişim araçlarından olan basılı, dijital yayın organları ve çeşitli sosyal medya platformlarında haber, makale, röportaj, kültür ve sanat, belgesel, gezi, reklam ve tanıtım, spor, magazin gibi konulara yer verilmekte ve bu konuların içeriğini destekleyici fotoğraflara ihtiyaç duyulmaktadır. Fotoğrafların basılı, dijital yayın organlarında ve sosyal medya platformlarında yayımlanacak olması, hedef kitleye hitap etmesi, içerikle uyumlu olması gibi etkenler fotoğraf hazırlama sürecinde etkilidir (Görsel 1.16). Fotoğrafların hazırlanmasında bu noktalara dikkat edilmelidir.

Görsel 1.16: Hedef kitle

Çözünürlük bir fotoğrafın baskısı alınmak istendiğinde en önemli ölçüttür. Fotoğrafların görüntü çözünürlüğünde alt limit 300 DPI'dır. Bu sayı, baskıda görüntünün net ve anlaşılır olması için yeterlidir. Fotoğrafın boyutları ise kullanım yerine göre değişiklik gösterebilir. Basılan fotoğrafta kullanılması gereken renk modu CMYK'dir. Fotoğrafın çözünürlüğü 300 DPI'ya çekilince dosyanın boyutu artacağı için depolandığı yer de fazla alan kaplar.

Dijital yayınlarda alt limit 72 DPI, renk modu ise RGB'dir. Fotoğrafın boyutu baskıda olduğu gibi yine önemlidir. Görüntünün dosya boyutu, kilobayt (KB), megabayt (MB) veya gigabayt (GB) olarak ölçülür ve bu şekilde ifade edilir. Fotoğrafın çekildiği görselin büyüklüğü, fotoğrafın RAW formatında olması, düzenleme aracılığıyla fotoğrafın 300 DPI çözünürlükte ve TIFF formatında kaydedilmesi dosya boyutunu artırır.

Dijital yayınlarda fotoğrafın kilobayt (KB) ya da megabayt (MB) cinsinden ağırlığını düşürmek önemlidir. Bunun için sıkıştırma araçlarından faydalanılabilir. Web sitesindeki fotoğrafların MB ağırlığı ne kadar yüksekse sayfanın açılma hızı da o oranda düşer.

1.3.1. Basın Yayın İçin Fotoğraf Hazırlama

Basın fotoğrafçılığı, görsel anlatıma açıklık getirmek üzere kısa ya da uzun metinle desteklenen, yazılı basında yer alan fotoğrafik haber türüdür. Bu yönü ile haber ve belge fotoğrafları günümüz iletişim araçlarından biri olan basının vazgeçilmez bir parçası olmuştur.

Toplumların her türlü durumdan haber almasında önemli rol oynayan basın fotoğrafçılığı bir meslekten öte, kişinin gündelik hayatında yer alan bir faaliyettir. Teknolojik olarak görsel devrimlerin yaşandığı bu yüzyılda neredeyse tüm insanlar dijital fotoğraf arşivleri oluşturmaktadır. Basın fotoğrafçılarının ilk amacı gerçeklerden taviz vermeden kamu yararına yaratıcı ve sorgulayıcı basın fotoğrafları üretmektir. Fotoğrafçı ve basın fotoğrafçısını birbirinden ayıran en önemli fark budur. Basın fotoğrafçısının sahada üzerinde çalıştığı konu yelpazesinin genişliği ona farklı fotoğraf hikâyeleri oluşturma ve hazırlama imkânı sağlar. Bu sayede basın fotoğrafçısı irdelediği konunun derinliklerine inme imkânı bulur. Fotoğrafçı, üzerinde çalıştığı konuya ne kadar hâkim ve konu hakkında bilgi sahibi ise elde edeceği görsel hikâyeler de o denli güçlü olur. Aksi hâlde üretilen fotoğraflar anlam ve ifade yönleriyle yüzeysel kalır. Basın fotoğrafçısı gerçeğe ulaşabilmek için seçtiği konunun derinliklerine iner ve ulaştığı gerçekliği gün yüzüne çıkararak kamuyla paylaşır.

Ele alınacak basın projesi her açıdan değerlendirilmelidir. Konuyu en etkili şekilde ortaya çıkaracak unsur doğru ekipman seçimidir. Sahaya ve konunun içeriğine uygun ekipman ile proje hayata geçirilmelidir.

Var olan gerçeklik ve görsellerle anlatılan gerçeklik birbiriyle örtüşmelidir. Basın fotoğrafçısı gerçekliği kendine göre ya da farklı ideolojilere göre değerlendirip değiştirmemelidir. Gerçeklikten sapmadan doğrudan gözlem ve ifade biçimiyle olay örgüsünü fotoğraflamalı, gerçekliği üretimden sonra kamuya doğrudan sunmalıdır. Gelişen teknoloji sonucunda sayısal görüntü işleme programları aracılığı ile görüntüler değiştirilerek gerçeklikten uzaklaşılmaktadır. Basın fotoğrafçısı kolaj tarzı uygulamalardan uzak durarak içeriği doğrudan ve tarafsızca izleyicisi ile buluşturur. Gazete, dergi, afiş, internet gibi yerlerde fotoğraf kullanırken birtakım kültürel ve ahlaki kuralların dışına çıkmamalıdır.

Basın fotoğrafçısı çekmiş olduğu fotoğrafları önce kendisi seçer, daha sonra editörü ile seçerek yayımlanacak platforma göre hazırlar ve ilgili birime teslim eder.

1.3.2. İnternet Ortamı İçin Fotoğraf Hazırlama

Gelişen teknoloji ile internet ve sosyal medya hayatın merkezine hızlı bir şekilde yerleşmiş; sosyal medya, yeni medya, dijital dünya gibi kavramlar günlük hayatta en fazla kullanılan kavramlar hâline gelmiştir. Kullanıcılar sosyal medya aracılığı ile fotoğraf, müzik, video ve düşüncelerini özgürce paylaşabilmektedir. Milyonlarca fotoğrafın paylaşıldığı sosyal medyanın fotoğraf üzerinde bazı etkileri olmuştur. Gelişen teknolojiyle sıkça kullanılan sosyal medya aracılığıyla fotoğraflar kolay ulaşılabilir ve çoğaltılabilir hâle gelmiştir.

İnternet ortamında paylaşılacak görseller içerik ve konuya göre değişkenlik gösterir. Paylaşılacak görseller kullanılacağı sosyal medyanın ekran boyutlarına uygun ölçülerde ayarlanır. Kişisel web sitelerinde paylaşılacak olan fotoğraflar, web sitesinin tasarım ve grafiğine uygun ölçülerde ve seçilen içeriğe uygun olmalıdır. İnternet ortamı küresel ağlar üzerinde milyonlarca kitleye hızlı bir şekilde ulaşabildiği için kullanılacak görseller izleyici kitlesine hitap etmeli ve ilk bakışta algılanabilir olmalıdır. Karmaşık görsellerden ve yoğun grafik tasarımlı fotoğraflardan uzak durulmalıdır. Kolay algılanabilen, görselliği kalıcı fotoğraflar tercih edilmelidir.

1.3.3. Tanıtım Amaçlı Fotoğraf Hazırlama

En etkili görsel iletişim aracı olan fotoğraf insanoğlunun hayatında önemli bir yerdedir. Sektör fark etmeksizin fotoğrafa ihtiyaç duyulur. Görseller kitle iletişim araçlarının doğru kullanılması ve kitleleri içerik hakkında hedefe doğru yönlendirmesiyle izleyicide izler bırakır. İçerik ile uyumlu görseller, içeriğin daha etkili ve kalıcı olmasını sağlar. Reklam, afiş, billboard vb. görsel tasarımlarda kullanılan fotoğraflar; tasarımları ve iletmek istediği mesajları ile kitleleri yönlendirebilir. Tarihsel süreçte seçilen doğru görseller milyonlarca kitleyi etkilemiştir.

Tanıtım amaçlı çekilen fotoğraflarda ana konu dışında algılanabilecek hiçbir unsur fotoğraf içinde yer almamalıdır. Fotoğrafın konu ile ilgili olması, sade olması ve kontrastının yüksek olmaması öncelikli tercihler arasındadır fakat bazı tanıtım fotoğraflarında renk ve kontrastın vurgulanması istenirse bu özellik aranmaz. Aksine fotoğraflarda renkler daha canlı ve kontrastlı şekilde sunulur. Tanıtım amaçlı fotoğraf üretiminde çoğunlukla billboard, bina yüzeyi gibi büyük boyutlarda alınacak baskılar için kullanılan fotoğraf makineleri çeşitlilik gösterir. Görsel çözünürlüğü daha yüksek ve büyük boy baskı almaya imkân sağlayan orta format ve büyük format fotoğraf makineleri kullanılır. Bu makinelerin görüntü çıktıları küçük boy profesyonel makinelere oranla çok daha kalitelidir. Bu tarz fotoğraf çekimleri RAW formatında çekilmelidir çünkü çekim sonrasında fotoğrafçının en rahat müdahale edebileceği format türü budur.

Tanıtım fotoğrafları ile kitleler etki altına alınmak istenir. Amaç reklamdaki unsurun izleyici üzerinde etki bırakması ve hedefine ulaşmasıdır. Tanıtım amaçlı çekilen fotoğraflarda hedef, reklamın akılda kalıcı olması ve hedef kitlenin ürünü satın alma oranını artırmaktır. Fotoğraf, hedefine yaklaştıkça başarılı olmuş sayılır. Bu da fotoğrafın tanıtımdaki etkisini açıkça gösterir.

1. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Fotoğraf Hazırlama

AMAÇ **:** İletişim araçlarına fotoğraf hazırlamak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak seçtiğiniz bir iletişim aracına fotoğraf çekiniz. Çektiğiniz fotoğrafı yüklemek veya bastırmak üzere hazırlayınız.

Araç Gereç

1. Bilgisayar
2. Fotoğraf makinesi
3. Ekipman
4. Piksel tabanlı program

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Fotoğraf çekimi için bir konu belirleyiniz.
3. Belirlediğiniz konuyu hangi iletişim aracında yayımlayacağınızı tespit ediniz.
4. Belirlediğiniz iletişim aracına uygun fotoğraf çekimlerinizi gerçekleştiriniz.
5. Çekimlerden sonra seçtiğiniz iletişim aracında yayımlamak ve basılmak üzere fotoğraflarınızı piksel tabanlı programda düzenleyiniz.
6. Fotoğrafları düzenledikten sonra yayıma ve basıma hazır hâle getiriniz.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "1. Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki soruların doğru cevabını işaretleyiniz.

1. Kişilerin birbirlerini anlamasına ne ad verilir?

A) Duygu B) Düşünce C) Etik D) İletişim E) İlişki

2. Aşağıdakilerden hangisi görsel iletişim araçlarından değildir?

A) Fotoğraf B) Radyo C) Sinema D) TV E) Video

3. Gazete ne tür bir kitle iletişim aracıdır?

A) Geleneksel B) Sosyal medya C) Yeni medya
D) Sayısal medya E) Özel medya

4. Dergi ne tür bir kitle iletişim aracıdır?

A) Geleneksel B) Özel C) Sayısal D) Sosyal E) Yeni

5. Bilgisayarların devreye girmesiyle oluşan medya türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Geleneksel B) Modern C) Özel D) Ticari E) Yeni

6. Aşağıdakilerden hangisi fotoğrafın iletişim araçlarında kullanım amaçlarından değildir?

A) Kullanıldığı iletişim aracına renk katmak
B) İlgi ve merak uyandırarak konuya dikkat çekmek
C) Kullanıldığı iletişim aracına estetik boyut katmak
D) Kültürler arasında iletişimi kolaylaştırmak
E) Bilgi ve belge niteliği taşımak

7. Aşağıdakilerden hangisi reklamlarda kullanılan fotoğrafların genel amaçlarından biridir?

A) Hedef kitleyi tüketime yönlendirmek
B) Metni okumaktan kişileri kurtarmak
C) Sözle anlatımı çok güç bir düşünceyi açığa çıkarmak
D) İlgiyi fotoğrafa çekmek
E) Hedef kitlenin ilgisini dağıtmak

8. Aşağıdakilerden hangisi yedinci sanat olarak adlandırılır?

A) Animasyon B) Fotoğraf C) Sinema D) TV E) Video

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

9. Aşağıdakilerden hangisi internet kullanım nedenlerinden biridir?

A) Dünyadan haberlere erişim olanağı sunması

B) Dedikodulara kolay erişim sağlaması

C) Zaman ve mekân kavramının olması

D) Telifsiz görsel bulunabilmesi

E) Güvenilir kaynak olması

10. Web sitesinde kullanılan fotoğrafların sayfaya yerleştirilmesinde en çok aşağıdakilerden hangisine dikkat edilmesi gerekir?

A) Çözünürlüğün yüksek olmasına

B) Sayfaya görsellik katmasına

C) Sayfayı renklendirmesine

D) Ölçülerinin küçük olmasına

E) İçeriği desteklemesine

11. Bir fotoğrafın sahibi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Fotoğrafçı

B) Fotoğrafı çeken

C) Fotoğraf makinesi sahibi

D) İşletme sahibi

E) Gazete veya dergi

12. Paralel olarak 90° üstten çekilmiş fotoğraflara hangi isim verilir?

A) Akromatik B) Bayonet C) Crittercam D) Konverter E) Knolling

13. Aşağıdakilerden hangisi telif hakkı yasalarıyla korunur?

A) Eser sahipleri ve onların özgün yapıtları

B) Kişi veya kurumlar

C) Medya sektörü

D) Kitle iletişim araçları ve fotoğrafları

E) Görsel ve yazılı medya

B) Aşağıda verilen soruların cevaplarını noktalı yerlere yazınız.

14. Tanıtım araçlarında (reklam) fotoğraf kullanımının faydaları nelerdir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

15. Sinema ve fotoğraf ilişkisini açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....

16. Fotoğrafta telif hakkını örneklendirerek açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....

17. Meslek etiği nedir? Örneklendirerek açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....

18. Fotoğrafçının üretim aşamasında ve iletişim sırasındaki sorumlulukları nelerdir? Örneklendirerek açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....

19. Basılı ve dijital yayın organlarında fotoğrafların görüntü çözünürlüğündeki standartlar nelerdir? Örneklendirerek açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....

20. Reklam ve tanıtım amaçlı fotoğraf nasıl hazırlanır? Açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....

2. ÖĞRENME BİRİMİ

BASINDA FOTOĞRAF KULLANIMI

KONULAR

2.1. BASIN FOTOĞRAFÇILIĞI
2.2. YAZILI BASINDA FOTOĞRAF KULLANIMI

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Basın fotoğrafı türlerini inceleme
- Dünyada ve Türkiye'de yazılı basında fotoğraf kullanımı ve oranlarını inceleme

TEMEL KAVRAMLAR

- Basın
- Basın fotoğrafçılığı
- Foto muhabiri
- Helyografi
- Yarım ton (halftone (halfton)) tekniği
- Klişe yöntemi
- Ofset baskı

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Kendinizi foto muhabiri olarak hayal ediniz. Ne tür konuların fotoğrafını çekmek isterdiniz?
2. Foto muhabirinin günlük hayatta karşılaştığı sorunlar sizce neler olabilir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

GİRİŞ

Fotoğraf, icat olduğu günden bugüne insanlığı etkilemiştir. Toplumlar, fotoğrafın düşünce uyandıran görüntülerinden etkilenir (Görsel 2.1). Toplumsal farkındalık, çevre sorunları, sanat, bilim, tarih, ekoloji, sanayi, eğitim gibi pek çok alanla ilgili bilgi, düşünce ya da haber içerikli görüntülerin basın yoluyla insanlığa ulaşması ise fotoğraf sayesinde mümkündür. Basın fotoğrafları, yerel ve evrensel anlamda insanlığın ihtiyacı olduğu bilgiyi görselleştirir ve insanlık buna ilgi duyar.

Görsel 2.1: Fotoğraf sergisi

Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK) **basın**; "Gazete, dergi gibi belirli zamanlarda çıkan yazılı yayınların bütünü; matbuat." olarak tanımlanır. Basın, sözlü ve yazılı olmak üzere çeşitlenir. Gazete, dergi gibi iletişim araçları yazılı basına, televizyon ise sözlü basına örnektir (Görsel 2.2).

Görsel 2.2: Yazılı ve sözlü basın

2.1. BASIN FOTOĞRAFÇILIĞI

Dijital çağın bir gereği olarak genel ağ ve sosyal ağ ortamlarında yer alan sözlü ve yazılı basın kaynaklarının sayısı giderek artmaktadır. Bu nedenle günümüzde basın kavramı; gazete ve dergilerin yanında radyo, televizyon ve dijital yayınları da kapsamaktadır (Görsel 2.3).

Görsel 2.3: Dijital basın

BİLGİ KUTUSU

Fotoğraf, Sanayi Devrimi'nden itibaren günlük yaşamın çeşitli alanlarına hizmet eden bir araç hâline gelmiştir. Dönemin gelişmelerini aktarmada kullanılan bir unsur olmuştur. Toplumda oluşan, gerçeğin fotoğraflarla desteklenmesi gerektiği düşüncesi yeni bir basın anlayışını beraberinde getirmiştir.

Haber ya da olayı görsel olarak anlatan basın fotoğrafları kısa veya uzun metinlerle desteklenerek sözlü ya da yazılı basında kullanılır (Görsel 2.4). Bu nedenle günümüz kitle iletişim araçları arasında önemli bir yeri olan basın fotoğrafçılığı, basın için vazgeçilmez bir unsurdur.

Görsel 2.4: Yazılı basında fotoğraf kullanımı

Sosyal ve toplumsal olaylar; sergi, konser, konferans gibi kültürel, sanatsal ve bilimsel içerikler; spor, ekonomi ve siyaset gündemi; teknolojik alandaki gelişmeler; çevresel, ekolojik, küresel problemler gibi konular basın fotoğrafçılığının konularını oluşturur.

Basın fotoğrafçılığı, fotoğrafçılığın bir dalı olup basına özel fotoğraf çekme yöntemlerini içeren fotoğrafik haber türüdür. Bu işi meslek edinen fotoğrafçılar, **foto muhabiri** veya **basın fotoğrafçısı** olarak adlandırılır (Görsel 2.5).

Basın fotoğrafçıları genellikle muhabirlerle birlikte çalışır. *Güncel Türkçe Sözlük*'te (TDK) **muhabir**, "Basın ve yayın organlarına haber toplayan, bildiren veya yazan kimse." olarak tanımlanır. **Foto muhabiri** ise haber toplama sırasında olayın fotoğraflarını çeken kişidir. Muhabirin yazdığı metin ve basın fotoğrafçısının çektiği fotoğraflar haberi oluşturur. Bu iki iş kolunun birlikte uyum içinde çalışması önemlidir. Bazı durumlarda basın fotoğrafçıları tek başına çalışmak zorunda kalabilirler. Bu yüzden iyi bir basın fotoğrafçısının haber yazma becerilerini kazanması önemlidir.

Görsel 2.5: Foto muhabiri

Basın-yayın kuruluşlarında (özellikle büyük ve kapsamlı olanlarda) haber, kültür-sanat, magazin, spor gibi ayrı servisler yer alır. Her servisin kendi içinde bir işleyişi olup bu servislerden sorumlu bir müdür vardır. Basın-yayın kuruluşunun genel işleyişinden genel yayın yönetmeni sorumludur. Bunun yanında servislerde genel olarak editör (haber müdürü), fotoğraf editörü, sayfa editörü, muhabir, foto muhabiri gibi görevler bulunur.

Editör; haber toplama, düzenleme ve yayımlama sürecinden sorumlu kişidir. Haber koordinatörü, haber müdürü veya yazı işleri müdürü gibi isimlerle de bilinir. Çeşitli haber ajansı veya muhabirlerden gelen, haberle ilgili yazılmış metinleri toplar, denetler, seçer ve düzenler. Hangilerinin yayımlanıp yayımlanmayacağına genel yayın yönetmeni ile ortaklaşa karar verir. Bu işlemde okuyucu kitlesi ve yayın politikası önemlidir.

Fotoğraf editörü; fotoğraf departmanını yöneten, haber alanına fotoğrafçıları gönderen, yayımlanacak haberlerle ilgili fotoğrafları seçen, gerekli düzeltme ve düzenlemelerin yapılmasını sağlayan kişidir. Fotoğraf editörünün fotoğrafçıların işe alınması, fotoğraf makinesi ve ekipmanının temini, fotoğrafçılara dağıtımı gibi sorumlulukları da vardır. Gazetecilikte "yurttaş gazeteci" kavramı ile adlandırılan profesyonel mesleği gazetecilik olmayan kişilerin, dijital araçlar yardımıyla çektikleri fotoğrafların haber kaynağı olabilmesi nedeniyle sosyal medyayı da takip eder.

Fotoğraf editörü, haberle ilgili farklı kaynaklardan (görevlendirdiği fotoğrafçılardan, bağımsız fotoğrafçılardan, haber ajanslarından, yurttaş gazetecilerden ve arşivden) gelen fotoğrafları bir araya getirir. Fotoğrafları teknik açıdan ve içerik açısından inceler ve bunun sonucunda haberi en iyi anlatan fotoğrafları seçer (Görsel 2.6).

Görsel 2.6: Fotoğraf editörü

Her yayın organında bir fotoğraf editörü bulunması önemli olsa da ülkemizde ancak sayılı yayın organında fotoğraf editörü görev yapmaktadır. Fotoğraf editörlerinin fotoğraf seçiminde haber editörü ve sayfa editörleri de etkili olabilmektedir.

Sayfa editörü; gazete ya da dergide yer alacak haberlerin sayfa tasarımı süreci ile ilgili işlemleri yürüten, denetleyen ve yöneten kişidir. Sayfa tasarımı (sayfa sekreterliği) servisinin işleyişinden sorumludur.

Tüm bu görev alanlarının iş birliği içinde çalışması basın-yayın organı ve habercilik anlayışının kalitesi açısından önemli bir konudur. Bu nedenle basın fotoğrafçıları, iş birliği içinde çalışabilmeli ve ekip çalışmasının önemini kavramalıdır.

2.1.1. Basın Fotoğrafçılığının Önemi

Kitle iletişim araçlarından biri olan basın, özellikle toplumsal farkındalık oluşturmada etkili bir araçtır. Fotoğrafın evrensel bir dili olması nedeniyle fotoğraf, dünya genelinde herkes tarafından anlaşılabilen güçlü bir iletişim aracı hâline gelmiştir. Basında yer alan fotoğraflar ise bu iletişimin etkili olmasını sağlayan vazgeçilmez bir unsurdur. Basın fotoğrafçılığı bir toplumun diğer dünya toplumları ile olan ilişkilerine anlam kazandırır.

Basının haber verme ve bilgilendirme görevinin yanında; kamuoyunun sesini duyurma, kamuoyunu eleştirme, denetim gibi sorumlulukları bulunur. Fotoğraf ise basının bu görev ve sorumluluklarını destekleyici nitelikte, sosyal ve toplumsal gerçekleri belgeleyen bir rol üstlenir.

Fotoğrafın basında kullanımı; iletilen bilgiyi doğrulayıcı özellikte olması, belge ve kanıt niteliği taşıması nedeniyle gereklidir. Fotoğraf, onu destekleyen herhangi bir yazı ya da bilgi olmadan tek başına kullanılsa bile izleyicisine verdiği mesaj ile önemli bir iletişim sağlar. Ballenger'a (Belıncır) göre fotoğraf; insanların buldukları, keşfettikleri şeyleri başkalarına iletmelerine yardımcı olan bir araçtır. Tek bir fotoğraf ile sevinç, üzüntü, şaşkınlık gibi ifadeler birçok kişiye iletilebilir (Görsel 2.7).

Görsel 2.7: Fotoğrafta duygunun iletimi

2.1.2. Basın Fotoğrafçılığının Gelişimi

İnsanlığın gerçek görüntülerin kaydedilmesine olan ilgisi, 19. yüzyılın başlarında fotoğrafın ortaya çıkışıyla başlar. Önceleri görüntülerin çoğaltılması çok mümkün değilse de gelişen teknoloji zamanla bunu mümkün kılar. Sanayi Devrimi'yle birlikte iletişim araçlarının kullanımı artar. Seyahatler kolaylaşır ve uzak coğrafyalar birçok insan için ulaşılabilir hâle gelir. Ticaret ve ekonomi burjuvazisi adı verilen yeni bir sosyal sınıf ortaya çıkar. Bilgilenme ihtiyacının giderek artmasıyla yazılı basın önem kazanır. Yazılı basında bilgilerin görselleştirilmesi ilk zamanlarda el çizimleriyle yapılır. Fotoğrafın basında kullanılması ise fotoğraf baskı yöntemlerinin gelişmesini içine alan bir süreçtir.

1822 yılında Fransız mucit Joseph Nicephore Niepce (Cosef Nisefor Nieps), **helyografi** adını verdiği bir teknik geliştirir ve bu teknikle gravürler yapar. Niepce'in helyografi tekniğiyle yaptığı ilk gravür Görsel 2.8'de görülmektedir.

Görsel 2.8: Nicephore Niepce, bilinen en eski helyografik gravür, 1822

Niepce, helyografiyi geliştirmesinin ardından fotoğrafik görüntüyü sabitlemek için çalışmalar yapar ve bunu başarır. Niepce'in görüntüyü sabitlemesi ilk fotoğraf baskısı kabul edilir. Bu görüntü uzun süre pozlama gerektiren, kalıcılığı az olan ve çoğaltılması mümkün olmayan bir görüntüdür (Görsel 2.9).

Görsel 2.9: Nicephore Niepse ve görüntülediği ilk fotoğraf, helyografi, 1826

Mimarlık, tiyatro tasarımı ve manzara resmi üzerine eğitim alan Fransız sanatçı Louis Daguerre (Lui Deger), 1839'da **daguerréotype** (degıryotip) tekniğini geliştirir. Dilimize "dagerreyotip" adı ile geçen bu yöntemde görüntü daha kısa sürede pozlanarak sabitlenir hâle gelir (Görsel 2.10). Daguerre, Fransız Bilim Akademisi aracılığıyla tekniği tüm dünya ile paylaşır. Dagerreyotip, İngiltere dışında birçok ülkede kullanılır ancak bu teknikle üretilen fotoğraflar Niepce'in yönteminde olduğu gibi tek kopya vermekte ve kopya çoğaltılamamaktadır.

Görsel 2.10: Louis Daguerre ve 10 dakika pozlama süresi ile çektiği fotoğraf, 1839

İngiltere'de dagerreyotipin bulunuşu ile aynı zaman diliminde, Henry Fox Talbot'ın (Henri Faks Talbıt) bulduğu **calotype** (kalotayp) tekniği kullanılır (Görsel 2.11). Calotype, kâğıt üzerine negatif ile kopyaların çoğaltılmasına olanak sağlar ancak calotype tekniğinin kullanımı, uzun bir süre sadece İngiltere ile sınırlı kalır.

Görsel 2.11: Henri Fox Talbot ve calotype baskı, 1845

Dagerreyotipten önce yazılı basında yer alan görseller gravür ve litografi baskı yöntemiyle yapılan desenlerden oluşmaktaydı. Bu desenler olay anında gözlemlenir veya olayın görgü tanıklarının ifadelerine dayanarak sonradan yorumlanırdı. Gravür ve litografi baskı, 19. yüzyılda kitap resimlemede ve basında sıklıkla kullanılmıştır (Görsel 2.12 ve 2.13). Litografi, matbaanın gelişmesiyle ön plana çıkan ofset baskının temelini oluşturmuştur.

Görsel 2.12: İspanyol ressam Goya'nın bakır levhayı işleyerek oluşturduğu gravür, 1790

Görsel 2.13: Adolf Ultric Schützercrantz (Adolf Ultrik Şıtzakanz), litografi, 1851

Litografi baskı ve gravür desenlerin fotoğraftan farkı, gerçeği anlık olarak yansıtmaması ve çoğu zaman litografi baskı ve gravür desenlerin gerçekliği saptıran yorumlar içerebilmesidir. Bu nedenle dagerreyotip, basın fotoğrafçılığının gelişiminde öncü bir rol oynamıştır.

Basın ve haber anlayışında anlık gerçek görüntüler önemlidir. Bu nedenle dagerreyotip, tek kullanımlık olmasına rağmen birçok ülke tarafından olayın tanığı ve haber kaynağı olarak belge ve kanıt niteliğinde kabul edilmiştir. Bununla birlikte basın, fotoğraf çoğaltma yöntemlerini henüz bilmediği için haberi çizimlerle aktarmaya uzun bir süre devam eder. Örneğin 1842 yılının Mayıs ayında Hamburg'da olan yangınla ilgili haberde Hermann Biow (Herman Biov) ve Karl Stelzner (Karl Şitezna) tarafından çekilen fotoğraflar, çoğaltılamadığı için basında kullanılamaz. Haber, yalnızca hayalî çizimlerle desteklenerek okuyucuya iletilir.

Dagerreyotip zamanla photolitographie (fotolitografi) yöntemi kullanılarak çoğaltılmaya başlanır. **Fotolitografi**, ışığa duyarlı yüzey üzerine litografi yöntemiyle yapılan fotoğraf baskı işlemidir. Fotolitografi bir süre sonra yerini Talbot'ın bulduğu calotype tekniğine bırakır. Calotype, çoğaltılması kolay olduğu için İngiltere dışında diğer ülkeler tarafından da kullanılır hâle gelir.

Fransız fotoğrafçı Louis Désiré Blanquart-Evrard (Lui Deziri Bılonkeah-İvha) 1851'de Imprimerie Photographique de Lille (Emprimeri Fotografik dö Lil) adı ile ilk büyük ölçekli fotoğraf basımevini kurar (Görsel 2.14). Albüminli baskı tekniğini geliştirerek fotoğrafların baskı sürecinde seri üretimini hızlandırır. Albüminli baskı tekniğiyle basılan fotoğrafların zamanla solmaya başlamasından dolayı bu teknik, litografi ile yarışamaz ve basımevi 1855'te kapanmak zorunda kalır.

Görsel 2.14: Blanquart-Evrard ve kurduğu basımevinde basılmış bir fotoğraf

1851'de İngiliz Frederick Scott Archer'ın (Firederik Sıkat Arçır) geliştirdiği **wet collodion** (vet kolodiyın) adı verilen ıslak kolodyum yöntemi; pozlama süresini kısaltması, çok sayıda çoğaltılabilmesi nedeniyle 40 yıl boyunca kullanılır (Görsel 2.15). Bu yöntemde gümüş tuzları ve eritilmiş barut pamuğundan oluşan bir madde, merceğin üzerine sürülür. Kurumadan 15 dakika içinde çekim yapılması gerekir. Bu kullanım kolaylığı sayesinde gezici fotoğraf laboratuvarları yaygınlaşır.

Görsel 2.15: F. Scott Archer ve geliştirdiği wet collodium yöntemi ile basılmış fotoğraflar

1854'te Romen ressam Carol Szathmari (Kerıl Satmari), gönüllü olarak katıldığı Kırım Savaşı'nda 300'ün üzerinde calotype görüntü kaydeder ancak çektiği görüntülerin çoğu kaybolur. Szathmari, Kırım Savaşı'nda Türk askerlerini görüntülemiştir (Görsel 2.16).

Görsel 2.16: Carol Szathmari, Türk askerleri, 1854

İngiliz hükümeti, Kırım Savaşı'nı görüntülemek üzere Roger Fenton'ı (Racır Fentın) görevlendirir. Kırım Savaşı'ndan 360 adet fotoğrafla dönen Fenton, ilk savaş fotoğrafçısı olarak tarihe adını yazdırır. Görsel 2.17 ve 2.18'de Roger Fenton'ın Kırım Savaşı'nda kullandığı at arabasından dönüştürdüğü, zırhlı, gezici fotoğraf atölyesi ile Kırım Savaşı'nda çektiği bir fotoğraf görülmektedir. Roger Fenton, kraliçe ile yaptığı anlaşmanın sonucunda savaşta ölü ve yaralı askerleri görüntülememeye özen göstermiştir.

Görsel 2.17: Roger Fenton'ın gezici fotoğraf atölyesi,1855

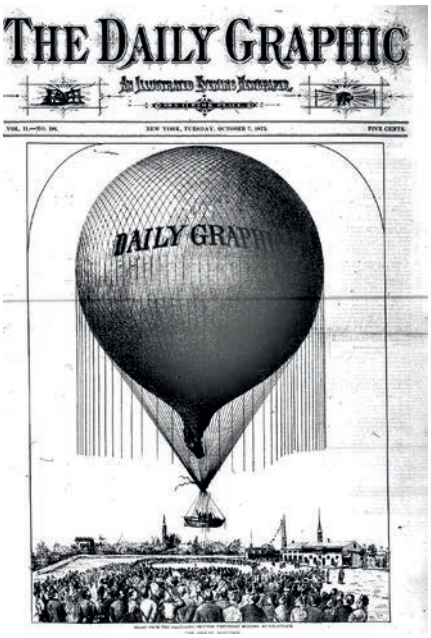
BİLGİ KUTUSU

Bugünkü anlamıyla basın fotoğrafçılığı, 1850'li yıllarda İngiliz fotoğrafçı Roger Fenton'ın Kırım Savaşı'nı fotoğraflamak için görevlendirilmesiyle başlamıştır. Fenton'ın çektiği fotoğraflar, tahtaya oyulan gravürler aracılığıyla The Illüstrated London News (Dı İlüstreytıd Landın Nüvs) dergisinde basılmıştır.

Görsel 2.18: Roger Fenton, Kırım Savaşı'ndan görünüm, Balaklava,1855

19. yüzyılın ilk yarısında haber ve belge niteliği taşıyan ve bugünkü anlamıyla basın fotoğrafı olarak nitelendirilen fotoğrafların çoğu, gazete ve dergilere basılamaz. O dönemde kullanılan gravür ve litografi baskı teknikleri, sürenin önemli olduğu basın fotoğraflarının doğrudan baskı işlemi için yetersiz kalır. Bu nedenle dönemin gazetelerinde fotoğraf yerine illüstrasyonlar kullanılır (Görsel 2.19). Dönemin fotoğrafçılarının çektiği fotoğraflar ise gravür yöntemiyle gazetelere dolaylı olarak aktarılır. Görsel 2.20'de, Fenton'ın çekmiş olduğu bir savaş fotoğrafının 29 Aralık 1855 tarihli The Illustrated London News gazetesinde yayımlanan, ahşap gravür baskı yöntemi ile illüstrasyon biçiminde basılmış hâli görülmektedir.

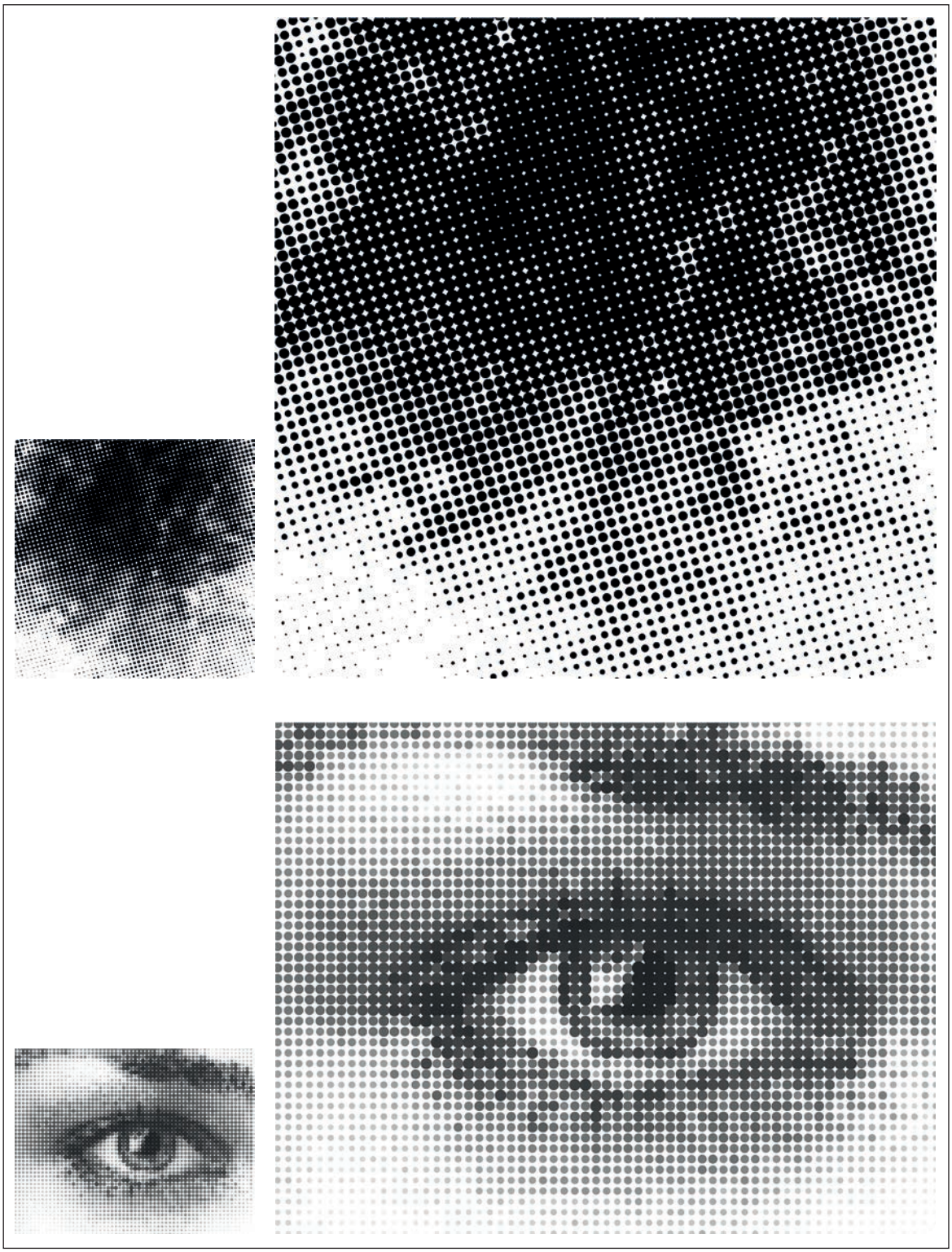

Görsel 2.19: Halftone [halfton (yarım ton)] tekniğinden önce gazetede illüstrasyon kullanımı, 7 Ekim 1873 tarihli The Daily Graphic, New York

Görsel 2.20: 29 Aralık 1855 tarihli The Illustrated London News

Fotoğraf, kısa bir süre sonra günlük yaşama dâhil olur ancak gazete ve dergilere doğrudan basımı fotomekanik adı verilen halftone [halfton (yarım ton)] tekniğinin gelişmesiyle mümkün olur. **Halftone tekniği**, fotoğraftaki ton ve renk dengesinin "tram" adı verilen düzenli dizilmiş noktaların büyüklük ve ton farklılıkları ile ayarlanmasıdır (Görsel 2.21).

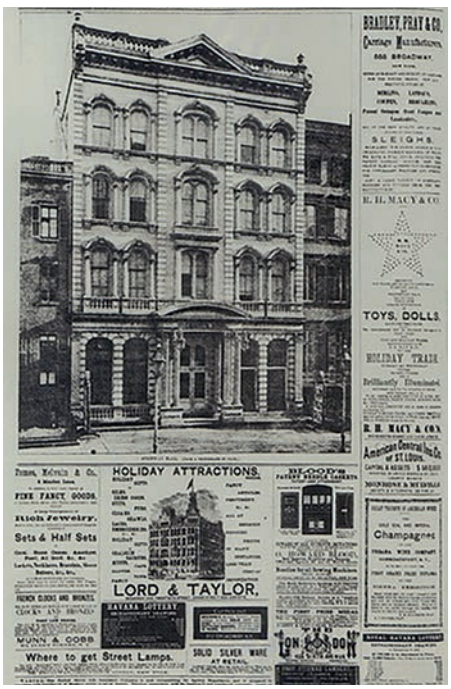
Görsel 2.21: Halftone tekniği

1880'de halftone tekniğinin bulunuşu sayesinde gazetelerde fotoğrafın baskıya doğrudan aktarımı mümkün hâle gelir. Fotoğraflı gazetecilik çağını başlatan, halftone tekniğiyle basılan ilk fotoğraf, 4 Mart 1880 tarihinde New York Daily Graphic'te (Ni York Deyli Gırafik) **Shantytown** [Şentitavn (Gecekondu Mahallesi)] adıyla yayımlanan fotoğraftır (Görsel 2.22).

A SCENE IN SHANTYTOWN, NEW YORK.
REPRODUCTION DIRECT FROM NATURE.

Görsel 2.22: Shantytown, New York Daily Graphic, 4 Mart 1880

Görsel 2.23'te, halftone tekniği kullanılarak gazeteye basılan ilk fotoğraflardan biri görülmektedir.

Görsel 2.23: The Daily Graphic'te halftone tekniğiyle fotoğraf baskısı

Halftone tekniğinin gelişmesiyle gazetelere fotoğraf basımı kolaylaşır. Bazı gazeteciler, elle çizilen illüstrasyonları mekanik üretilen fotoğraflardan daha kaliteli buldukları için fotoğrafa karşı bir duruş sergiler. İlk zamanlarda gazetelerde fotoğraf yerine illüstrasyonlara daha fazla yer verilir.

1882 yılında The New York World (Dı Ni York Vörld) gazetesini satın alarak editörlüğünü üstlenen gazeteci Joseph Pulitzer (Cozıf Pulitzır), ilk zamanlarda ciddiyeti bozduğu gerekçesi ile gazetesinde çok az çizim ve fotoğraf kullanır. Fotoğraf kullanımının satışları olumlu etkilediğini fark etmesiyle fotoğraflara gazetede büyük boy yer vererek daha fazla sütun ayırmaya başlar. Pulitzer'ı, diğer gazeteler fotoğraf kullanımı konusunda takip eder. Dolayısıyla Plutzer, basın fotoğrafçılığının gelişimine öncülük eder.

BİLGİ KUTUSU

Modern gazeteciliğin ve basın fotoğrafçılığının gelişimine öncülük eden Pulitzer'ı anma amacıyla 1917 yılından itibaren her yıl, dünya genelinde Pulitzer ödülleri verilmektedir.

1891 yılında, fotoğraf baskısı için klişe yönteminin kullanılmaya başlanmasıyla gazetelere fotoğraf basımı daha da kolaylaşır. **Klişe yöntemi**, baskı yapılabilmesi için metal levhalar üzerine resim veya yazının kabartılmasıdır. Bu yöntem, ofset baskının gelişimine öncü olur. 1904 yılında Amerikalı Ira Washington Rubel (Ayra Vaşingtın Rubıl), ofset baskıyı bulur. **Ofset baskı**, metal kalıp ve kauçuk kullanılarak yapılan ve günümüzde gazetelerin basımında kullanılan hızlı baskı yöntemidir (Görsel 2.24).

Görsel 2.24: Ofset baskı

Fotoğraf alanındaki teknolojik gelişmeler, basın fotoğrafçılığının gelişimini etkilemiştir. Örneğin objektif teknolojisindeki gelişmeler ve flaşın bulunuşu az ışıklı mekânlarda fotoğraf çekimini kolaylaştırmış, hareketli görüntülerin daha net çekilebilmesine imkân sağlamıştır. Eskiye oranla daha küçük ve hafif fotoğraf makinelerinin gelişimi, basın fotoğrafçılarının daha rahat hareket edebilmesini sağlamıştır. Pozometre, otomatik netleme (AF), pozlama modları (M, A, P, AV gibi) özelliklerinin zamanla fotoğraf makinelerine eklenmesi ile fotoğraf çekimi daha hızlı hâle gelmiştir.

Fotoğrafı baskıya hazırlamak ya da bir yerden bir yere göndermek basın fotoğrafçılığı açısından önemli başka bir konudur. Bu nedenle fotoğraf dışındaki teknolojik gelişmeler (matbaa, telgraf, faks, bilgisayar, internet, mobil uygulamalar gibi) basın fotoğrafçılığının gelişimini olumlu yönde etkilemiştir.

Basın fotoğrafçılığı ile ilgili gelişmeler fotoğrafın icadıyla başlamış, Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla duraksamış, savaşın sona ermesinin ardından hızlanmıştır. Basın fotoğrafçılığının gelişiminde en hareketli dönem, I. ve II. Dünya Savaşları arasındaki dönemdir. Bu gelişmeler şöyle özetlenebilir:

- Matbaa alanında teknolojik gelişmelerin yaşanması.
- Ardı ardına çekim yapma olanağı sağlayan roll filmlerin yaygınlaşması.
- Işığa duyarlılık oranı yüksek filmlerin üretilmesi.
- Kullanımı kolay, küçük ve taşınabilir fotoğraf makinelerinin piyasaya sürülmesi.

Fotoğrafın bulunuşundan bugüne kadar geçen sürede basın fotoğrafçılığı giderek önem kazanmıştır. Görselliğin iletişimde etkili olması söz konusu olduğu sürece de önemini korumaya devam edecektir. Tablo 2.1'de, tarihte fotoğraf kullanımında etkili olan gelişmeler kronolojik olarak verilmiştir.

Tablo 2.1: Basın Fotoğrafçılığını Etkileyen Gelişmelerin Kronolojisi

TARİH	BASIN FOTOĞRAFÇILIĞINI ETKİLEYEN GELİŞMELER
1796	Alman mucit Alois Senefelder (Alois Zenefelder) litografiyi (taş baskı) buldu.
1826	Niepce, "helyografi" olarak adlandırılan ancak daha sonra "fotoğraf" adını alacak olan plaka üzerine kabartmalı gravürü icat etti.
1835	Paris'te ilk haber ajansı Havas kuruldu.
1839	Daguerre'in buluşu olan daguérreotype tekniği, Fransız Bilimler Akademisi tarafından "fotoğrafın icadı" olarak dünyaya duyuruldu.
1839	H. Fox Talbot, negatifle kopyaların kâğıt üzerine çoğaltılmasını sağlayan calotype tekniğini geliştirdi.
1843	Basın fotoğrafı niteliğindeki ilk fotoğraf, 24 Ekim 1843'te Fransız amatör fotoğrafçı Alphonse Eugene Itier (Elfıns Yucin İti) tarafından çekildi.
1847	Scott Archer "wet collodium" adı verilen ıslak levha yöntemini geliştirdi.
1855	Roger Fenton, İngiltere'nin görevlendirmesi ile Kırım Savaşı'nı fotoğrafladı. İlk resmî savaş fotoğrafçısı olarak tarihe geçti.
1871	İngiliz Richard Maddox'ın (Riçırt Medıks) "duyar kat" deneyleri sayesinde gümüş bromür jelatin emülsiyonlu levhalar üreten fabrikalar kuruldu. Bu teknoloji daha sonraları filmlere yansıdı ve dijital fotoğraf dönemine kadar kullanıldı.
1880	Yarım ton tekniğiyle basılan ilk fotoğraf, Shantytown (Gecekondu Mahallesi) adıyla New York Daily Graphic'te yayımlandı.
1904	Amerikalı Ira Washington Rubel, litografiyi geliştirmek adına çalışmalar yaparken tesadüfen ofset baskıyı buldu.
1907	Fransa'daki L'Illustration (L'ilüstrasyon) gazetesinde ilk renkli fotoğraf baskısı yapıldı.
1925-1936 arası	Değiştirilebilir objektifli fotoğraf makineleri ve 35 mm formatında renkli filmler üretildi, basın fotoğrafçıları tarafından kullanılmaya başlandı.
1985 ve sonrası	Uydu aracılığı ile sayısal görüntülerin iletimi sağlandı. Bilgisayar programları, mobil bilgisayarlar ve mobil telefonlar geniş kitlelerce kullanılmaya başlandı.

1. ARAŞTIRMA

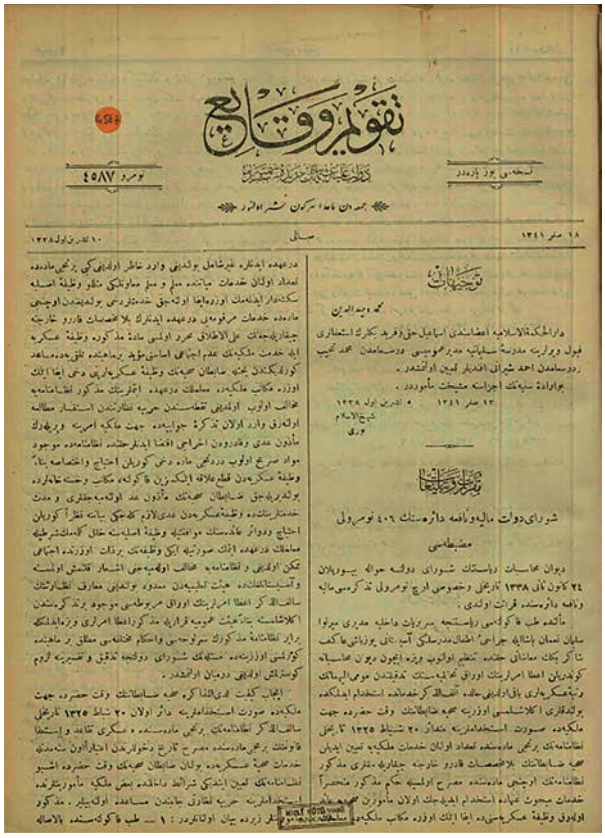
Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda çalışmanızı tamamlayınız.

- Türkiye dışındaki önemli basın fotoğrafçılarını ve çektikleri fotoğrafları basılı ya da dijital yayın organlarından araştırınız.
- Araştırmalarınız sonunda edindiğiniz bilgilerle bir sunum hazırlayınız.
- Konuyu açıklayan çeşitli görseller bularak sunumunuzu zenginleştiriniz.
- Hazırladığınız sunumu güzel konuşma ve hitabet kurallarına uygun şekilde sınıfta sununuz.

2.1.3. Ülkemizde Basın Fotoğrafçılığının Gelişimi

Ülkemizde fotoğrafın duyuruluşu ve bununla ilgili ilk gelişmeler, Sultan Abdülmecit Dönemi'ne (1839-1861) rastlar. Birçok dünya ülkesine yayılan Daguerre'in fotoğrafı bulduğu bilgisi, 28 Ekim 1839'da Takvimivekayi gazetesinde Osmanlı halkına duyurulur.

Takvimivekayi, tamamı Türkçe yayımlanan ilk gazetedir ve Türk basın tarihinin başlangıcını oluşturur (Görsel 2.25). Dönemin siyasi, sosyal, ekonomik ve idari yapısını anlatması yönüyle önemlidir. Türkçe dışında Fransızca, Rumca, Arapça, Ermenice ve Farsça olarak da yayımlanmıştır.

تقويم وقايع

نمرہ ٤٥٨٧

Görsel 2.25: Takvimivekayi

BİLGİ KUTUSU

Fotoğrafın bulunuşu, 28 Ekim 1839 tarihli Takvimivekayi'de şöyle duyurulur: "Herkesin bildiği gibi, son yıllarda buharlı makineler fabrikalarda ray üzerinde gidebilir hale geldi. Bu sıralarda bir adam düşüncelerini dikkatle bir noktada toplayıp kanalize etmiş ki, iş bir acayip sanata yönelmiş, sonunda cilveli bir ayna ortaya çıkmış. Fransalı Daguerre adlı marifet sahibi öğrendiği değişik sanat fenninin usulleri ile güneş ışığını yankı yaptırıp, nesnelerin hatlarını çıkarmış ve bu acayip sanatın oluşmasına gizli ve açık olarak 20 senesini vermiştir. (…) Ne gariptir ki, Daguerre'in bu keşfi sırasında Talbot isimli bir İngiliz de kendi diyarında güneş ışığını böyle kullanmıştır. Böyle ise de Daguerre'in resim çekmesi daha önce gerçekleşmiştir."

(Metnin aslına sadık kalınmıştır.)

1842'de Daguerre'in öğrencilerinden Fransız Kompa (Kampa), fotoğraf çekimleri yapmak için İstanbul'a gelir ve bir fotoğraf stüdyosu açar ancak bu stüdyo çok etkili olmaz. 1845'te İtalyan ressam ve fotoğrafçı Carlo Naya (Karlo Naya), Pera'da (bugünkü Beyoğlu) bir fotoğraf atölyesinde çalışmaya başlar. Bu atölye, ülkemizdeki ilk ticari fotoğraf atölyesidir.

1850'de, Pera'da, Basile Kargopoulo (Vasili Kargopulo) tarafından ilk yerli fotoğraf stüdyosu açılır. Basile Kargopoulo, birçok fotoğraf çeker (Görsel 2.26 ve 2.27). Kısa bir süre içinde İstanbul, fotoğrafçılık alanında dünyada adını duyuran önemli şehirlerden biri hâline gelir.

Görsel 2.26: Basile Kargopoulo, Göksu Deresi, 1850

Görsel 2.27: Fotoğrafçı Basile Kargopoulo'ya ait tanıtım kartı

BİLGİ KUTUSU

Ülkemizde çekilen ilk fotoğraf, 4 Şubat 1840'ta Fransız asıllı Frédérick Antoiné Goupil Fesquet (Firederik Antuen Gupil Feske) tarafından İzmir'de çekilen fotoğraftır. Fesquet, dünyanın ilk fotoğraflı seyahatini gerçekleştirmek ve fotoğraf çekmek için gemi ile seyahate çıkmıştır. Ülkemizde fotoğrafçılık, gezginlerin fotoğraf çekmesiyle gelişmeye başlamıştır. Basın fotoğrafçılığının gelişimi ise fotoğraf stüdyolarının açılmasıyla hız kazanmıştır.

1856'da Kevork (Kivork) ve Wichen (Vihın) adlı iki kardeş, Alman kimyacı Rabah'nın (Raba) kurduğu fotoğraf atölyesinde çalışmaya başlar. Rabah, ülkesine döndükten sonra bu atölyeyi geliştirerek fotoğrafçılık alanında çalışmalarını iki kardeş ile sürdürür ve Abdullah Biraderler adıyla bir fotoğraf stüdyosu açarlar.

Sultan Abdülaziz Dönemi'nde (1861-1876); Abdullah Biraderler, Guillaume Berggren (Giom Börgrın), Caracachian (Kerıkeçın) ve Gülmez Biraderler dönemin önemli fotoğraf stüdyolarındandır. Manzara, portre ve sosyal yaşamı yansıtan çeşitli fotoğraflar çekerler (Görsel 2.28 ve 2.29). Abdullah Biraderler'e "saray fotoğrafçısı" ünvanı verilir. Ünleri, ülke dışında Avrupa'da da yayılır.

Görsel 2.28: Guillaume Berggren, Galata Köprüsü, 1880

Görsel 2.29: Abdullah Biraderler, Tulumbacılar, 1890

İbrahim Müteferrika'nın ahşap klişeler yardımıyla bastığı harita ve kitaplarda, resimler (elle yapılmış çizimler) kullanılsa da fotoğrafın basılabilmesi ilk zamanlar mümkün olmaz. 1867-69 yılları arasında yayımlanan Ayineivatan dergisinde az da olsa fotoğrafa yer verilir ancak bu fotoğraflar basın fotoğrafı anlayışından uzak, tahta kalıplara oyulmuş İstanbul fotoğraflarından ibarettir. Haber niteliği taşıyan, günlük olayların fotoğraflarına yer veren ilk gazete ise 10 Ekim 1874'te yine tahta kalıplara oyma yöntemi ile ilk fotoğraf baskısını yapan Musavver Medeniyet gazetesidir.

Pera, zamanla fotoğrafçılığın İstanbul'daki merkezi olur. Pera'da açılan fotoğraf stüdyolarının sayısı hızla artar. Çeşitli konularda fotoğraf çekimleri yapılır. Dönemin dikkat çeken, uluslararası alanda da adını duyurmuş fotoğrafçılarından biri de Pascal Sebah'tır (Görsel 2.30 ve 2.31). Pascal Sebah tarafından çekilen Osmanlı giysilerinin fotoğrafları, 1873 yılında Viyana'da sergilenir (Görsel 2.32). Fotoğrafçılık, o dönemde Ermeniler başta olmak üzere çoğunlukla azınlıkların elindedir. 1874 yılında açılan müzecilik okulunda fotoğraf dersleri verilmesiyle ilk Müslüman Türk fotoğrafçılar yetişmeye başlar. Fotoğraf stüdyoları, 1890'lardan sonra zamanla diğer illere de yayılır.

Görsel 2.30: Pascal Sebah, Yedikule, 1860 - Beykoz, 1865

Görsel 2.31: Pascal Sebah, Ayasofya, 1870

Görsel 2.32: Pascal Sebah, Osmanlı giysileri, Viyana sergisi, 1873

Fotoğrafla ilgili gelişmeler II. Abdülhamit Dönemi'nde (1876-1909) de devam eder. Askerî mühendislerin yetiştirildiği Mühendishaneiberriihümayun'da "camera obscura (kemıra obskura)" dersleri verilmeye başlanır. Bunun sonucunda fotoğraf eğitimi almış asker fotoğrafçılar ortaya çıkar. Yüzbaşı Hüsnü Bey, Servili Ahmet Emin, Üsküdarlı Ali Rıza Bey, Bahriyeli Ali Sami gibi fotoğrafçılar II. Abdülhamit'in görevlendirdiği asker fotoğrafçılardır. II. Abdülhamit, çevresindeki bazı önemli olayları sarayından çıkmadan görevlendirdiği fotoğrafçıların çektiği fotoğraflardan takip eder. Basının henüz gelişmemiş olduğu bir dönemde olayların fotoğraflardan takip edildiği bu yaklaşım, Osmanlı Dönemi'nde basın fotoğrafçılığının başlangıcı olarak kabul edilebilir.

1891 yılında Ahmet İhsan tarafından Musavver (resimli) Servetifünun dergisi çıkarılmaya başlanır. Dergide fen ve teknoloji, sağlık, moda gibi konularla ilgili yazılar; Avrupa'daki keşif ve icatlar, ülke içinden veya dışından haberler resim veya fotoğraflar eşliğinde yayımlanır (Görsel 2.33).

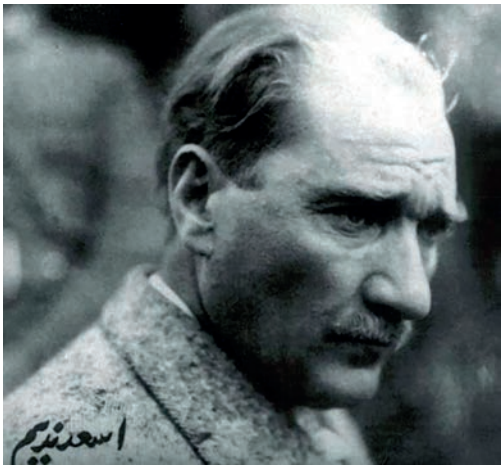
Görsel 2.33: 33 sayılı Servetifünun kapağı

1900'lü yıllara gelindiğinde Ahmet İhsan, Avrupa'dan yeni matbaa teknolojilerini getirir. Servetifünun dergisinde amatör fotoğrafçıların fotoğraflarını yayımlayarak onları foto muhabirliğine özendirmek için yarışmalar düzenler. Derginin "Fotoğraf Söyleşisi" köşesinde amatör fotoğrafçıların fotoğraf ve mektuplarına yer verir. Ahmet İhsan, fotoğrafçılıkla ilgili bilgi ve kaynağın az olduğu bir dönemde amatör fotoğrafçıları ve fotoğrafçılığın gelişimini destekleyen önemli adımlar atmıştır. Ahmet İhsan ve Tevfik Efendi 1900'lü yılların ilk foto muhabirlerindendir.

Burhan Felek, Esat Nedim Tengizman, Ethem Tem ve Hikmet Koyunoğlu Kurtuluş Savaşı'nı fotoğraflayan ilk foto muhabirleridir (Görsel 2.34 ve 2.35).

Görsel 2.34: Ethem Tem, Atatürk Kocatepe'de, 1922

Görsel 2.35: Esat Tengizman, Atatürk portresi, 1924

Cemal Işıksel, Şinasi Barutçu, Sami Güner, Baha Gelenbevi Cumhuriyet Dönemi'nin ünlü fotoğrafçılarındandır (Görsel 2.36).

Cemal Işıksel fotoğraflarından birisini anlatıyor.

Atatürk tutkusu

Hiç bir etkili söz, hiç bir etkili yazı, Atatürk'ü, Cemal Işıksel'in fotoğrafları kadar anlatamaz

BELKİ de Atatürk'ün en güzel fotoğraflarını Cemal Işıksel çekmiştir.
Cemal Işıksel, 1925 den 1938'e kadar Atatürk'ün fotoğraflarını çekebilmiş bir gazeteciydi. 1925 de İstanbul'da Vakit Gazetesinde foto muhabirliğine başlayan Cemal Işıksel 1925 - 1926 yılları arasında tam dokuz yıl Cumhuriyet Gazetesinin Foto muhabirliğini yapmıştır. Ayrıca 1929 - 1944 yılları arasında Ulus Gazetesinin Foto muhabirliğinde

Görsel 2.36: Cemal Işıksel'in Atatürk fotoğrafları sergisi haberi, 28.04.1967, İnterpres

Cumhuriyet Dönemi basın fotoğrafçılığının gelişiminde etkili olan önemli olaylar Tablo 2.2'de gösterilmiştir.

Tablo 2.2: Cumhuriyet Dönemi Basın Fotoğrafçılığının Gelişiminde Etkili Olan Önemli Olaylar

TARİH	OLAY
1929	İzmir'de ilk fotoğraf sergisinin açılması.
1929	Ankara Fotoğrafçılar Cemiyetinin ilk kez fotoğraf yarışması düzenlemesi.
1931	Basınla ilgili ilk hukuksal düzenlemelerin (Matbuat Kanunu) yapılması.
1935	İlk basın kongresinin düzenlenmesi.
1937	Fotoğraf eğitimlerinin ders içeriklerine dâhil edilmesi (Gazi Ortaöğretim Okulu ve Gazi Eğitim Enstitüsünde).
1945	İzmir Fotoğrafçılar Derneği tarafından fotoğraf yarışması düzenlenmesi.
1946	Fotoğrafçılar Küçük Sanat Kooperatifi tarafından fotoğraf yarışması düzenlenmesi.
1948	Ali Ersan'ın Londra Olimpiyatları'nı fotoğraflaması ve bu fotoğrafların basında yer alması.
1960'lı yıllar	Ara Güler'in "sanat fotoğrafçılığı" fikrini gündeme getirmesi.
1970'li yıllar	AFSAD, İFSAK, FOTOS gibi fotoğraf derneklerinin çoğalması, fotoğrafın basında daha çok ve bilinçli biçimde kullanılmaya başlaması.

Fotoğrafın basında gerçek anlamda bir kimlik kazanması teknik gelişmelere bağlı olarak Cumhuriyet Dönemi'nde gerçekleşir. Basında yaşanan gelişmeler sonucu basın fotoğrafçılığına ve foto muhabirlerine ihtiyaç artar. İlk zamanlar savaş fotoğrafçılığı ile başlayan basın fotoğrafçısına (foto muhabiri) olan ihtiyaç; sonraki dönemlerde haber, kültür, sanat, spor ve magazin alanlarına yayılarak genişler (Görsel 2.37).

Görsel 2.37: 1936-1942 yılları arasında Türkiye gazetelerinde fotoğraf kullanımı

2. ARAŞTIRMA

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda çalışmanızı tamamlayınız.

- Ülkemizdeki önemli basın fotoğrafçılarını ve onların çektikleri fotoğrafları basılı veya dijital yayın organlarından araştırınız.
- Araştırmalarınız sonunda edindiğiniz bilgilerle bir sunum hazırlayınız.
- Konuyu açıklayan çeşitli görseller bularak sunumunuzu zenginleştiriniz.
- Hazırladığınız sunumu güzel konuşma ve hitabet kurallarına uygun şekilde sınıfta sununuz.

2.1.4. Basın Fotoğrafçılığının Gelişiminde Ajansların Rolü

Gerçeğin fotoğraflarla desteklenmesi ve kamuoyunu bilgilendirme ihtiyacı, basın fotoğrafçılığının gelişiminde belirleyici olmuştur. Bu nedenle birçok ülkede çeşitli fotoğraf ve haber ajansları açılmıştır. Bu ajanslar basın fotoğrafçılığının gelişimini önemli ölçüde etkilemiştir (Tablo 2.3).

Tablo 2.3: Basın Fotoğrafçılığının Gelişiminde Etkili Olan Haber Ajansları

TARİH	YER	HABER AJANSI	KURUCULAR
1835	Paris	Havas (Eva)	Charles-Louis Havas (Şarl-Lui Eva)
1849	Berlin	Wolff (Volf)	Bernhard Wolff (Bönhard Volf)
1851	Londra	Reuter (Reudır)	Paul Reuter (Paol Reudır)
1898	New York	Photo Agency (Foto Acensi)	Grantham Bain (Gırendım Beyn)
1920	Ankara	Anadolu Ajansı	Mustafa Kemal Atatürk Halide Edip Adıvar Yunus Nadi Abalıoğlu
1920	Berlin	Deutscher Photodienst (Douçer Fotodinst)	Simon Guttmann (Simon Gudmen) Alfred Marx (Alfred Marks)
1934	New York	Alliance Photo (Alyans Foto)	Maria Eisner (Maria Ayznır)
1947	Paris ve New York	Magnum Photos (Megnum Fotos)	Henri Cartier-Bresson (Henri Kardiır-Bırasın) Robert Capa (Rabırt Kapa) George Rodger (Corc Racır) David Seymour (Deyvit Simor)
1967	Paris	Gamma	Hugues Vassal (Hüg Yesel) Hubert Henrotte (Hübırt Henra) Raymond Depardon (Reymond Düpardun)

Haber ve fotoğraf ajansları başlangıçta fotoğrafçılara imza ve söz hakkı tanımamış, 1947 yılında kurulan Magnum ise fotoğrafçıların hakkını koruyan ilk ajans olmuştur. Magnum fotoğraf ajansı, fotoğrafın değer kazanabilmesi için yayımlanması gerektiğini savunmuştur. Basın fotoğrafçılığı geçmişten bugüne toplumun en önemli kitle iletişim araçlarından biri olmuş, günümüz teknolojik ürünleri ve değişen haber anlayışında dahi geçerliğini korumuştur (Görsel 2.38).

Görsel 2.38: Geçmişten günümüze basın fotoğrafçıları

2.1.5. Basın Fotoğrafçılığının Özellikleri

Basın fotoğrafçılığının amacı bir haber ya da konuyu en etkili biçimde okuyucuya iletmektir. Basın fotoğraflarının özellikleri kısaca şöyle özetlenebilir:

- Gerçekliği yansıtması.
- Belge niteliği taşıması.
- Tarafsız olması.
- Yazılı bir metinle birlikte sunulması.
- Okuyucunun ilgisini çekmesi.

Fotoğraf günümüz teknolojisinde müdahale edilebilir ve manipülasyona müsait bir araçtır. Bununla birlikte basın fotoğraflarının etik kurallara uygun biçimde müdahale edilmeden ve hiçbir manipülasyona izin verilmeden basında yer aldığı inancı toplumda yüksektir. Basın fotoğrafçısı taşıdığı bu sosyal ve toplumsal sorumluluk bilincinin farkında olmalı ve bu doğrultuda hareket etmelidir.

Basın fotoğrafçılığı doğru bilgi ve doğru haberi destekleyen, belge ve kanıt niteliği taşıyan, gerçekçi, tarafsız, adaletli bir yaklaşımı benimser. Bu nedenle basın fotoğrafçıları, kitlelere zamanında ve doğru haber ulaştırabilmek için çoğunlukla zorlu koşullarda çalışmak zorunda kalabilir (Görsel 2.39).

Görsel 2.39: Basın fotoğrafçılığında zorlu koşullar

Basın fotoğrafı, okuyucunun ilgisini konuya çeker. Okuyucu, sayfaya ilk baktığında metinden önce fotoğrafları görür. Bu nedenle basın fotoğrafı çoğunlukla fotoğrafın temel kompozisyon ögelerine dikkat edilerek çekilir. Haber fotoğrafları bazen anlık ve acele çekildiği için mutlaka 1/3 kuralına uyulması gerekmez ancak çoğunlukla buna dikkat edilir (Görsel 2.40). Özellikle belge niteliği taşıyan basın fotoğraflarında estetik kaygı gözetilmesi önemlidir.

Görsel 2.40: 1/3 kuralı

Basın fotoğrafında asıl önemli olan, olayı en iyi anlatacak ögeleri çerçeveye dâhil etmektir. Çekim sonrasında fotoğraf üzerinde temel düzenlemeler (renk, ışık, kadraj ayarı gibi) yapılabilir ancak düzenleme sırasında manipülasyona neden olabilecek, basın fotoğrafını gerçekçilikten uzaklaştırabilecek herhangi bir düzenleme yapılmaması önemlidir.

Basın fotoğrafında kritik an önem taşır. Olayın en can alıcı noktasının görselleştirilmesi basın fotoğrafını ve dolayısıyla fotoğrafın desteklediği metni ilgi çekici kılar (Görsel 2.41).

Görsel 2.41: Kritik an

Altın kesim, bakış yüksekliği, alan derinliği, enstantane, perspektif etki gibi fotoğrafın tasarım ögelerinin basın fotoğrafında mümkün olabildiğince kullanılması, fotoğrafın okuyucu dikkatini üzerine çekebilmesi ve okuyucuya estetik bir görüntü verebilmesi bakımından önemlidir (Görsel 2.42). Fotoğraf çekimi sırasında ritim, hareket, kontrast, uyum gibi tasarım ögelerini dikkate almak çekim sırasında zamanla yarışan basın fotoğrafçısının bu konudaki bilgi, beceri ve tecrübesine bağlıdır.

Görsel 2.42: Fotoğrafta kompozisyon

Basın fotoğrafçısı planlanmış etkinlik, konser, gösteri, spor karşılaşması gibi çekimlerde çekim mekânına önceden giderek hazırlıklarını yapar ve çekimi gerçekleştirir (Görsel 2.43). Planlanmış bu tür çekimlerde, hızlı olmak zorunda olduğu diğer haber çekimlerine göre tüm ayarları yapabilmek için daha çok zamanı vardır. Bununla birlikte fotoğrafları baskıya yetiştirme konusunda hızlı olmalıdır.

Görsel 2.43: Basın fotoğrafı çekimi

1. ETKİNLİK

- Çevrenizde bulunan gazete, dergi gibi yazılı basın kuruluşlarından birini ziyaret ederek basın fotoğrafçılığının özellikleri hakkında bilgi edininiz.
- Bir basın fotoğrafçısı (foto muhabiri) ile röportaj yapınız.
- Ziyaretiniz sonucunda elde ettiğiniz verileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

2.1.6. Basın Fotoğrafı Türleri

Basında kullanılan fotoğraflar; haber, kültür, sanat, spor, ekonomi, günlük yaşam gibi konuları destekleyen, anlatıma açıklık getiren ya da anlatımı zenginleştiren fotoğraflardır. Fotoğrafın görsel anlatım gücü ve gerçekliğe inandırma gücü nedeniyle günümüzde iletişim araçlarının çoğunda fotoğraf kullanılmaktadır. Görsel içeriği zengin olan bir iletişim aracı, okuyucu ya da izleyici kitlesinin ilgisini üzerinde toplar. Basında fotoğraf kullanımı, şekil ve içerik bakımından iki farklı alanda sınıflandırılır.

Şekil Bakımından Basın Fotoğrafları

Fotoğrafın basında kullanımı, bazı ölçütlere dayanır. Bunların ilki, fotoğrafın şekil bakımından dayandığı ölçütlerle ilgilidir. Fotoğrafın mizanpajda (sayfa tasarımında) yer alma biçimi ve konuyu görüntüleme açısı şekil bakımından basın fotoğrafı türlerini oluşturur. Bunlar; yatay, dikey, detay, genel çekim ve özgün bakış açılı fotoğraflardır.

Yatay Fotoğraf: Görüntünün yatay kadrajlanması ile üretilir. Metnin sayfaya yerleşim durumuna göre yatay fotoğraf kullanılır. Okuyucunun ilgisini soldan sağa doğru yönlendirir.

Dikey Fotoğraf: Görüntünün dikey kadrajlanması ile üretilir. Metnin sayfaya yerleşim durumuna göre dikey fotoğraf kullanılır. Okuyucunun ilgisini yukarıdan aşağı doğru yönlendirir.

Görsel 2.44'te dikey ve yatay kadrajlı fotoğrafların sayfaya yerleşimi görülmektedir.

Görsel 2.44: Dergi sayfasına dikey ve yatay fotoğraf yerleşimi

Genel Fotoğraf: Basında yer alacak konu ya da olayın geçtiği mekân hakkında genel bilgi verir (Görsel 2.45).

Detay Fotoğraf: Görüntülenecek konunun ayrıntılı (detay) çekiminin yapılması ile elde edilir. Konu ya da olayın ayrıntısı hakkında okuyucuyu bilgilendirir (Görsel 2.46).

Görsel 2.45: Genel fotoğraf

Görsel 2.46: Detay fotoğraf

Özgün Bakış Açılı Fotoğraf: Genelgeçer kuralların dışına çıkılan foto muhabirinin farklı bir bakış açısıyla çekmiş olduğu fotoğraflardır. Okuyucu ya da izleyicinin olaya farklı bir bakış açısıyla yaklaşmasını sağlar (Görsel 2.47).

Görsel 2.47: Özgün bakış açılı fotoğraf

İçerik Bakımından Basın Fotoğrafları

Basında kullanılan fotoğraflar; fotoğrafın yatay, dikey, detay gibi şekil bakımından basında kullanımı dışında içerdiği anlam bakımından da sınıflandırılır. İçerik bakımından sınıflandırılan basın fotoğrafları; belgelendirici, renklendirici ve kavramsal olmak üzere üç başlıkta toplanır.

Belgelendirici Basın Fotoğrafı: Konu ya da olayı belgeleyen, kanıt niteliği taşıyan, bilgi içerikli fotoğraflardır. Haber fotoğrafı ve belgesel fotoğraflar bu sınıfa girer. "Sıcak haber" adı verilen günlük haber fotoğrafları olayı tek bir karede anlatır ve çoğunlukla bu fotoğrafların düz anlamı vardır. İşlevi okuyucuyu bilgilendirmektir (Görsel 2.48).

Görsel 2.48: Haber fotoğrafı

Belgesel fotoğraf; sıradan insanların hikâyesi, sosyal olaylar, fotobiyografi gibi konuları toplumsal duyarlılık oluşturmak, bir mesaj vermek, hikâyeyi duyurmak amacıyla estetik ve görsel bir dille anlatır. Belgesel nitelikte basın fotoğrafları çabuk tüketilmez. Çoğunlukla haftalık ya da aylık dergilerde yayımlandığı için uzun ömürlüdür. Haber fotoğrafı; yoruma açık, mesaj içeriyor ve fotoğrafın anlamını zenginleştiriyorsa belgesel fotoğraf niteliği kazanır (Görsel 2.49).

Görsel 2.49: Belgesel fotoğraf

Renklendirici Basın Fotoğrafı: Renklendirici basın fotoğrafının amacı konuyu desteklemektir. Haber niteliği taşımaz. Bilgilendirici görevi yoktur. Metinde geçen konu ile ilgili herhangi bir fotoğraf kullanılabilir. Amaç, konuyu sıkıcılıktan kurtarıp okuyucunun dikkatini toplamasını sağlamaktır. Örneğin yeni bulunan bir tedavi yöntemi ile ilgili bir haberde, konu içeriğini destekleyen herhangi bir fotoğrafın kullanılması (Görsel 2.50).

Görsel 2.50: Renklendirici basın fotoğrafı

Kavramsal Basın Fotoğrafı: Kavramsal olarak nitelenen basın fotoğrafları, konunun merkezinde yer alan kavramı görselleştirmeye yarar. Örneğin müzede geçen bir olayla ilgili haberde, haberin görselleştirilmesi yerine müze fotoğrafının kullanılarak müze kavramının görselleştirilmesi (Görsel 2.51).

Görsel 2.51: Kavramsal basın fotoğrafı

3. ARAŞTIRMA

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda çalışmanızı tamamlayınız.

- Basılı ve dijital yayınlardan çeşitli basın fotoğrafı örnekleri bulunuz.
- Bulduğunuz örnekleri içerik ve şekil bakımından inceleyerek yorumlayınız.
- Basın fotoğraflarını, ilgili oldukları haber konusunu ve yorumlarınızı içeren bir sunum hazırlayınız.
- Hazırlayacağınız sunuda görsel tasarım ögelerini dikkate alınız.
- Hazırladığınız sunuyu güzel konuşma ve hitabet kurallarına uyarak sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

2.2. YAZILI BASINDA FOTOĞRAF KULLANIMI

Basın fotoğrafçıları; savaş, toplumsal ve sosyal olaylar, ekonomik ve siyasi gelişmeler, sanatsal ve kültürel etkinlikler, günlük olaylar gibi yerel ve uluslararası alanda gerçekleşen birçok olayı fotoğraflayarak fotoğrafın görsel anlatım zenginliği ile kitle iletişim işlevini gerçekleştirirler (Görsel 2.52).

Görsel 2.52: Etkinlik fotoğrafı

Yazılı basında kullanılan fotoğraflar genellikle "doğrudan fotoğraf" adı verilen fotoğraf tarzı ile çekilir. **Doğrudan fotoğraf**; hiçbir müdahale içermeyen, konunun olduğu gibi gerçekçi görüntülenip, çekim sonrasında da müdahale edilmeden basılan fotoğraftır (Görsel 2.53).

Görsel 2.53: Doğrudan fotoğraf

Özellikle haber fotoğrafları, doğrudan fotoğraf anlayışına dayanır. Aynı zamanda bir fotoğrafçılık tekniği kabul edilen doğrudan fotoğraf anlayışı, haber ve belgesel fotoğrafını da içine alır. Basında çoğunlukla haber niteliği ve belgesel nitelik taşıyan fotoğraflar kullanılır. Fotoğrafın belgesel nitelik ya da haber niteliği taşıması birbirinden farklılık gösterir. Her haber fotoğrafı belge (kanıt) niteliğindedir ancak belgesel fotoğraf olarak kabul edilmez.

2.2.1. Dünyada ve Türkiye'de Yazılı Basında Fotoğraf Kullanımı

Dünyada ve Türkiye'de yazılı basında fotoğraf kullanımı; haberin içeriği, hangi sayfada yer alacağı, sayfa tasarımı gibi unsurlara göre gerçekleşir. Basın fotoğrafları, günümüz dijital çağında gelişen internet gazeteciliği ya da basılı yayımcılık alanında kullanılma durumuna göre değerlendirilir. Gazetelerin fotoğraf çekimi için görevlendirdiği basın fotoğrafçıları, çektikleri fotoğraflar arasından seçim yaparak bunları gazetenin fotoğraf editörüne gönderir. Fotoğraf editörü, kendisine ulaşan fotoğrafları değerlendirerek uygun olanlara karar verir. Gerekli düzenlemeleri yaparak gazetede hangi fotoğrafların hangi biçimde yayımlanacağını belirler (Görsel 2.54).

Görsel 2.54: Fotoğraf seçimi

Geleneksel yöntemde yazılı basında haber sunumu, metin ve fotoğrafın birlikte kullanımı ile gerçekleşir. Günümüz anlayışında ise fotoğraf, çoğu zaman haber metnine göre daha önceliklidir. Fotoğrafın haber metninin bir parçası olarak ya da metinden sonra sunumu, dijital gazete kullanımının ihtiyaçları doğrultusunda değişmiş ve görsel ögelerin sayısı artmıştır (Görsel 2.55). Bunun nedeni; günümüzde görsel unsurların yazılı unsurlara tercih edildiği, ifadenin görsel imgelerle anlatımının kabul gördüğü bir anlayışın egemen olmasıdır.

Görsel 2.55: Dijital gazetecilik

Basılı ve dijital gazetelerde fotoğrafın kullanım sayısı ve şekli değişiklik gösterir. Dijital gazetelerde çoğunlukla fotoğrafın öne çıktığı bir tasarım söz konusuyken basılı gazetecilikte daha çok geleneksel yönteme yer verilir. Dijital gazetecilikte kişisel analiz verilerine göre değişen reklam fotoğrafları ile de sıklıkla karşılaşılır. Gazete mizanpajında (sayfa tasarımında) kullanılan ve fotoğrafı ortaya çıkaran boşluk, çerçeve, renk vb. tasarım ögeleri gazetelere göre değişiklik gösterir. Bu unsurlar, gazetelerin kurumsal kimlikleri çerçevesinde belirlenir (Görsel 2.56).

Görsel 2.56: Gazetede sayfa tasarımı

BİLGİ KUTUSU

Türkiye'deki gazetelerde fotoğraf sayısı yabancı gazetelere göre daha fazladır. Türkiye gazetelerinde ilk sayfada yer alan manşetler, liste şeklinde çoğunlukla yan yana sıralı ve fotoğraflarla birlikte sunulur. Dünyada ise farklı bir kullanım görülür. New York Times (Ni York Tayms), Le Monde (Lü Mond), The Japan Times (Dı Jepen Tayms) gibi yabancı gazetelerde daha çok tek fotoğraflı manşet haber tasarımı tercih edilir.

Basın fotoğrafçılığı, basına özel çekim teknikleri gerektirir. Bir konunun fotoğraflanması gerçekçi ve müdahalesiz yaklaşım yanında birden fazla açıdan yapılır. Basın fotoğrafçısından yazılı basında kullanılmak üzere istenebilecek fotoğraf çeşitleri şunlardır:

- Sayfaya büyük yerleştirilmek üzere haber, olay ya da konuyu tüm hatlarıyla gösteren, geniş açıyla çekilmiş bir fotoğraf
- Konu ya da olayın ayrıntısını içeren bir detay fotoğrafı
- Okuyucunun ilgisini soldan sağa yönlendirmek için yatay kadrajla çekilmiş bir fotoğraf
- Okuyucunun ilgisini yukarıdan aşağı yönlendirmek için dikey kadrajla çekilmiş bir fotoğraf
- Diğer (rakip) basın kuruluşları arasında öne çıkabilmek için konuyu okuyucunun farklı yönden algılamasını sağlayacak, farklı bakış açısıyla çekilmiş bir fotoğraf

Basın fotoğrafları, tekniğine uygun çekilmelidir. Bunun için basın fotoğrafçısının çekimlerde dikkat etmesi gereken hususlar şunlardır:

- Basın fotoğrafçısı fotoğraf çekerken öncelikle temel fotoğraf kurallarına uymalıdır.
- Bağlı olduğu basın kuruluşunun genel yayın kurallarına uygun hareket etmelidir.
- Meslek etiği kurallarını her zaman gözetmelidir.
- Çektiği fotoğraflar sonradan düzeltme gerektirmemelidir. Mümkün olduğunca kadraj, ışık, renk, kompozisyon ayarlarını doğru yapmalıdır.
- Fotoğraflar net ve yüksek çözünürlükte olmalı, teknik sorunlar içermemelidir.
- Basın fotoğrafçısı, kritik anı yakalayan ve olayı en iyi anlatan fotoğraflar çekebilmelidir.
- Fotoğrafa bakanların mesajı ve olayı kolay algılayabileceği açık ve anlaşılır fotoğrafların yanı sıra ilgi çekici özgün fotoğraflar çekebilmelidir.
- Fotoğraflar 5N1K (Ne, Nerede, Ne zaman, Nasıl, Neden ve Kim) kuralına uygun olmalıdır.
- Basın fotoğrafçısı, kendisine görev veren fotoğraf editörü ve haberi yazacak olan muhabir ile iş birliği içinde çalışmalıdır.
- Hızlı ve pratik olmalı, gerekirse video çekimi de yapabilmelidir.
- Teknolojik cihazların kullanımına hâkim olmalı, gerektiğinde çektiği haber fotoğraflarını anında ilgili olduğu basın organı ya da fotoğraf ajansına ulaştırabilmelidir.

Türkiye ve dünyada fotoğrafın yazılı basında kullanımı; doğru haber anlayışının yanı sıra okuyucuların ilgisini sürekli tutmak, satışları yükseltmek, değişen çağda görsel unsurlara olan ilgi gibi nedenlerle günden güne artmaktadır. Türkiye ve dünyada bu alanda ortaya çıkan fotoğraf ihtiyacı; basın kuruluşunun kendi fotoğrafçıları, serbest fotoğrafçılar, çeşitli fotoğraf ve haber ajansları tarafından karşılanmaktadır.

2. ETKİNLİK

- Ulusal ve uluslararası yazılı basında (gazete, dergi gibi) kullanılan basın fotoğraflarını ve bu fotoğrafların kullanım biçimini inceleyiniz.
- İncelemeniz sonucunda elde ettiğiniz verileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

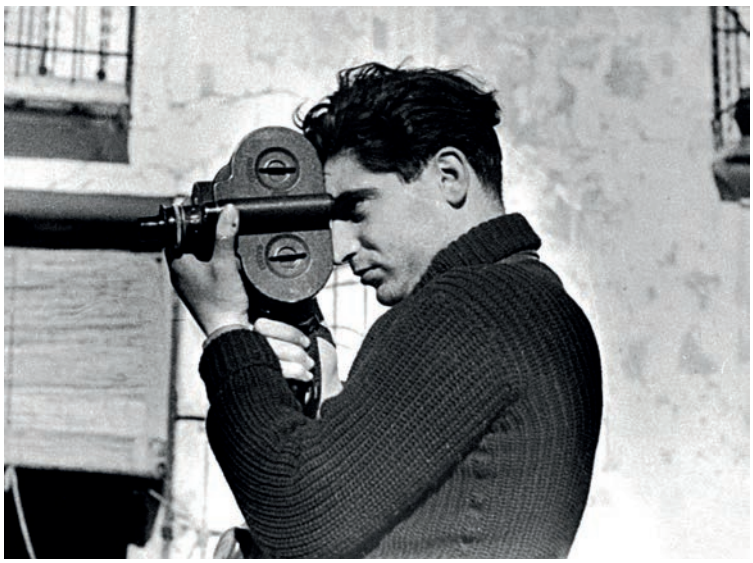
2.2.2. Uluslararası Alanda Çalışan Önemli Basın Fotoğrafı Kuruluşları

Haber ajanslarının çok azı sadece basın fotoğrafı alanında hizmet verirken büyük çoğunluğu hem haber hem de fotoğraf alanında hizmet vermektedir. Uluslararası en önemli haber ajansları şunlardır:

National Geographic Society: National Geographic Society (Neşınıl Ciografik Sosayiti), fotoğrafın gelişimine katkıda bulunmuş ve uluslararası alanda ün kazanmış önemli bir dergidir. National Geographic, 1888'de coğrafi bilginin artırılması ve yayılması amacıyla Gardiner Grene Hubbar (Gardınır Gırin Habır) tarafından kurulmuştur. 1897'de seçilen ve derneğin ikinci başkanı olan Alexander Graham Bell (Aleksandır Gıream Bel), editörlüğe Gilbert Grosvenor'ı (Gilbırt Gırovinır) getirmiştir. Grosvenor, 1904'te, derginin on bir sayfasında Tibet fotoğrafları kullanmıştır. Çok sayıda ve büyük boy fotoğraf kullanımının yaygın olmadığı o dönemlerde okuyucudan olumsuz bir tepki beklerken çok beğenilmiştir. Dergi, fotoğrafa bakış açısını değiştirerek büyük bir çığır açmış, fotoğraf sanatının tüm dünyada tanınması ve geliştirilmesinde önemli bir rol üstlenmiştir.

Black Star: 1935'te Amerika'da kurulan Black Star (Bilek Sıtar), uluslararası alanda ün yapmış çok sayıda fotoğrafçı ile çalışmaktadır. Sipariş üzerine fotoğraf çekimleri, stok fotoğraf ve haber fotoğrafçılığı alanında hizmet vermektedir. Magnum Photos'un (Megnum Fotos) fotoğrafçıların haklarını korumak adına attığı ilk adımlardan sonra tüm fotoğrafçılarını koruma altına almış ve kurumsallaşmıştır. Dünyada haber fotoğrafçılığı konusunda liderliğini sürdüren ajans, müşteri memnuniyeti odaklı olarak grafiker ve fotoğraf editörleri ile iş birliği içinde çalışmaktadır.

Magnum Photos: 1947'de Robert Capa, Henri Cartier-Bresson, George Rodger ve David Seymour tarafından kurulmuştur. Bir kooperatif niteliğinde olup ortaklar ajansın işleyişinde eşit haklara sahiptir. Magnum Photos, fotoğrafçıların hakları konusunda önemli adımlar atmıştır. Serbest fotoğrafçıları bir araya toplayan ve haklarını koruma altına alan uluslararası alanda ilk ajanstır. Görsel 2.57'de, Robert Capa'nın, İspanya iç savaşı sırasında görüntülendiği bir fotoğraf görülmektedir. Bu fotoğraf İspanya'da iç savaş sırasında ölen savaş muhabiri Gerda Taro tarafından çekilmiştir (Görsel 2.58).

Görsel 2.57: Robert Capa İspanya iç savaşında, 1937

Görsel 2.58: Gerda Taro

Sygma Photo: 1960 yılında New York'ta kurulan Sygma Photo (Sigma Foto), Paris'te bir şubesi bulunan önemli bir fotoğraf ajansıdır. Dünyanın çeşitli bölgelerinde usta fotoğrafçıları bulunan ajans, fotoğraf alanında uluslararası ün kazanmıştır. Ajansın fotoğrafçıları çoğunlukla keşfedilmemiş veya sık gidilemeyen yerlere ait fotoğraflar çekerler. Ajans belirli aralıklarla kendi fotoğrafçılarının çalışmalarından oluşan fotoğraf sergileri düzenlemektedir.

Sipa Press: 1966'da Türk basın fotoğrafçısı Gökşin Sipahioğlu tarafından Fransa'da kurulan ajansın editörü, Gökşin Sipahioğlu'nun eşi Amerikalı fotoğrafçı Phyllis Springer'dır (Filis Springır). Dünya basınında yer alan önemli haberlerde ajansın birçok fotoğrafı bulunur. Ajans 2001 yılında bir Fransız firmasına devredilse de yöneticiliğini hâlen Sipahioğlu yapmaktadır.

Haberi anlaşılır hâle getirmek bir haberci için önemlidir. Basın fotoğrafı, bu işin büyük bir kısmını hâlleder. Günümüzde kitle iletişimi büyük ölçüde fotoğrafla sağlanmakta, günümüz insanı ise bir olayın fotoğrafını internette ya da basılı yayınlarda hemen görmek istemektedir. Bu nedenle basın fotoğrafçıları, ulusal ve uluslararası basın için önemli hâle gelmiştir.

2.2.3. Dünyada ve Türkiye'de Basın Fotoğrafçıları

Dünyada tanınmış ilk basın fotoğrafçıları şunlardır: Alfred Eisenstaedt (Alfret Ayzınsted), August Sander (Agust Sendır), Charles Harbutt (Çarls Harbıt), David Seymour, Dorothea Lange (Doreti Leng), Erich Salamon (Erik Zalamon), Eugene Atget (Yucin Agıt), Gisele Freund (Cisel Fıraund), Gordon Parks (Gordın Parks), Hiroshi Hamaya (Hiroşi Hamaya), Jacob Riis (Yakup Ris), Mario De Biasi (Mario Di Biasi) ve Robert Capa. Görsel 2.59'da Alfred Eisenstaed, çocukları kukla tiyatrosunu izlerken görüntülemiştir.

Görsel 2.59: Alfred Eisenstaedt / Magnum Photos, 1963

Jacop Riis ve Eugene Atget çoğunlukla sosyal konuları işlemiş, toplumcu sosyal belgesel nitelikli fotoğraflar çekmiştir. Jacop Riis sosyal belgesel fotoğraf ve habercilik anlayışını birleştirerek özellikle çocuk haklarının oluşumuna katkı sağlamıştır (Görsel 2.60).

Görsel 2.60: Jacop Riis, Bayard Sokağı Apartmanı'ndaki kiracılar, New York, 1889

Görsel 2.61, 2.62 ve 2.63'te Eugene Atget tarafından çekilmiş fotoğraflar görülmektedir.

Görsel 2.61: Eugene Atget, Org Çalgıcısı, 1898

Görsel 2.62 Eugene Atget, Eskici, 1899

Görsel 2.63: Eugene Atget, Güneş tutulmasını izleyenler, Paris, 1912

Görsel 2.64, 2.65 ve 2.66 Erich Sallamonn tarafından çekilmiş basın fotoğraflarıdır.

Görsel 2.64: Erich Sallamonn, Kellogg-Briand (Kelog Bırayn) Paktı, 1928

Görsel 2.65: Erich Sallamonn, Marlene Dietrich (Marlin Ditrik) Hollywood'dan Berlin'deki kızını ararken, 1930

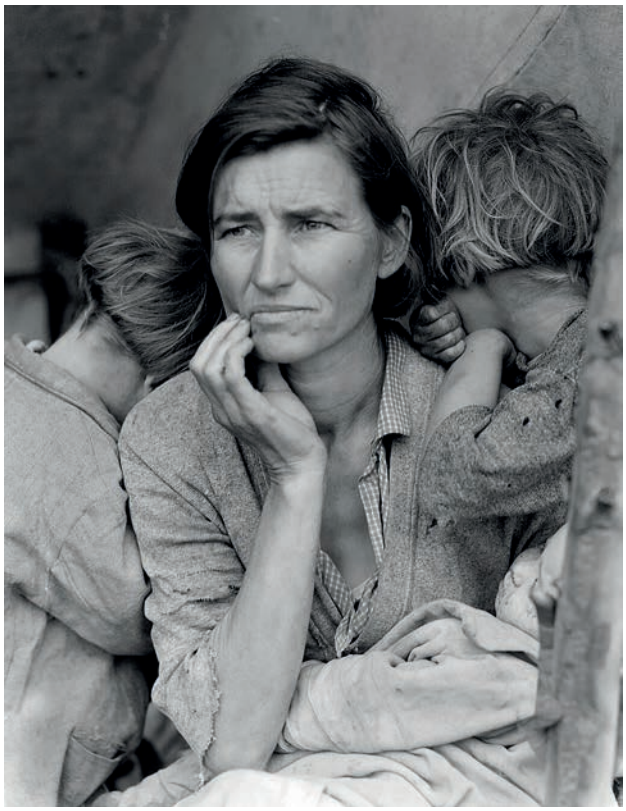

Görsel 2.66: Erich Sallamonn, Hollandalı Julliana'nın düğünü, 1937

Görsel 2.67'de, Dorothea Lange'in, kırsal kesimi fotoğraflamak için çıktığı görevde, asistanı Rondal Partridge tarafından çekilmiş fotoğrafları görülmektedir. Görsel 2.68'de ise Dorothea Lange, bu görev sırasında göçmenlerin yaşamını görüntülerken çocukları ile bir anneyi kadrajına sığdırmıştır.

Görsel 2.67: R. Partridge, Yeniden Yerleşim İdaresi Fotoğrafçısı Dorothea Lange, 1935

Görsel 2.68: D. Lange, Göçmen Anne, 1936

Türkiye'de; Ara Güler, Ali Öz, Arif Hikmet Koyunluoğlu, Cemal Işıksel, Coşkun Aral, Ergün Çağatay, Esat Tengizman, Fikret Otyam, Garbis Özatay, Gökşin Sipahioğlu, İsa Çelik ve Ozan Sağdıç basın fotoğrafçılığı alanında ün kazanmış fotoğraf sanatçılarıdır. Ün'e göre Ozan Sağdıç; iyi bir gazeteci olmanın yanında, fotoğraf yaşamıyla örnek alınması ve gözden kaçırılmaması gereken bir sanatçıdır (Görsel 2.69). Ozan Sağdıç için "bir kutu-makina ve ben" ilişkisi ile başlayan fotoğraf; yine kendi deyimiyle "iki göz, bir yürek ve bir ömür" olmuştur (Ün, 1999).

Görsel 2.69: Ozan Sağdıç'ın çektiği bir fotoğraf

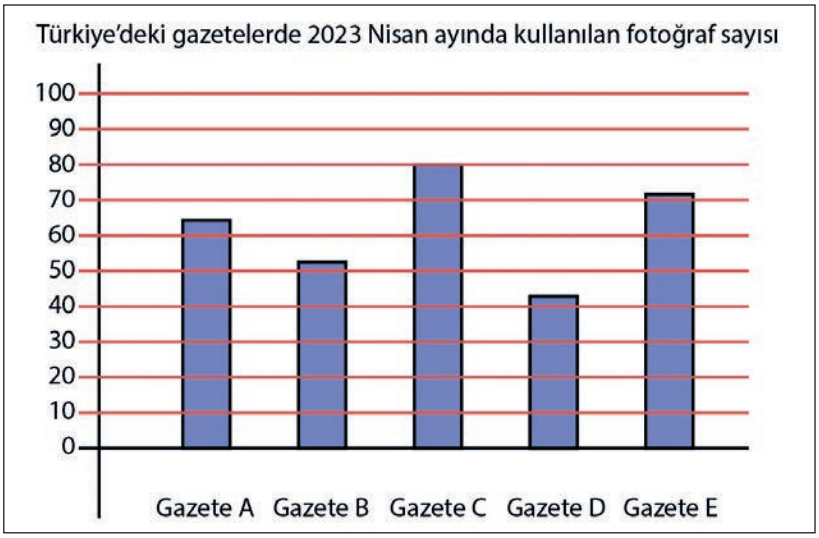
2.2.4. Dünyada ve Türkiye'de Basında Fotoğraf Kullanımının İncelenmesi

Basında fotoğraf kullanımı incelenirken öncelikle ülkemizde ve diğer ülkelerde çıkan gazete ve dergilerin ayrı sınıflandırılarak incelenmesi ve bu doğrultuda karşılaştırma yapılması önemlidir. Her yayın organının ayrı bir yayın politikası vardır. Bununla birlikte her ülkenin de basınla ilgili olarak kendi içinde farklılaşan etik değerleri, hedef kitlesi gibi basın-yayın politikalarını etkileyen unsurlar bulunmaktadır.

Dijital veya basılı gazetecilikte kullanılan basın fotoğraflarının incelenmesi tek bir yayın organı (gazete, dergi) üzerinden yapılabileceği gibi birçok gazete veya dergi üzerinden de yapılabilir. Çeşitli basın organlarında yer alan fotoğrafların incelenmesinde basın fotoğrafının şekil ve içerik bakımından türlerine göre özellikleri dikkate alınır.

Basında fotoğraf kullanımı incelenirken, farklı basın-yayın organlarında fotoğraf kullanımına ne kadar ağırlık verildiğinin tespit edilebilmesi açısından verilerin toplanıp bir karşılaştırma yapılması gerekir. Karşılaştırmanın bilimsel verilere dayanması ve karşılaştırmadaki değişkenlerin en az birinin sabit tutulması önemlidir. Örneğin fotoğraf sayısı belirlenirken bir gazetenin üç günlük yayını taranıp diğer gazetenin beş günlük yayınının taranması doğru olmaz. Aynı şekilde iki farklı gazetenin farklı tarihlerdeki yayınlarının karşılaştırılması da hatalı olur. Bunun nedeni, gazetelerde kullanılan fotoğrafların direkt haberlerle ilişkili olması ve haberin gücünün kullanılan fotoğraf sayısını, boyutunu ve niteliğini etkilemesidir.

Basında fotoğraf kullanım oranları karşılaştırılırken öncelikle belirli bir zaman diliminde hangi gazetenin ne kadar fotoğraf kullandığı tespit edilir. Gazetelerdeki fotoğraf kullanım sayıları ile gazetenin fotoğrafa ayırdığı yer (sayfa tasarımında kapladığı alan, sütun sayısı) yüzdelik oranda hesaplanarak karşılaştırılır (Grafik 2.1).

Grafik 2.1: Gazetelerde fotoğraf kullanım sayılarını gösteren sütun grafiği örneği

4. ARAŞTIRMA

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda çalışmanızı tamamlayınız.

- Ülkemizde dijital yayın yapan gazeteleri araştırınız.
- Bu gazetelerin belirli bir tarihteki (aynı gün içindeki) yayınlarında kullandıkları fotoğraf sayılarını tespit ediniz.
- Araştırmalarınız sonunda edindiğiniz bilgilerle bir sunum hazırlayınız.
- Konuyu açıklayan çeşitli görseller bularak sunumunuzu zenginleştiriniz.
- Hazırladığınız sunumu güzel konuşma ve hitabet kurallarına uygun şekilde sınıfta sununuz.

Basında fotoğraf kullanımının incelenmesinde, farklı basın-yayın kuruluşlarındaki fotoğraf kullanımının sayısal oranda karşılaştırılmasının yanında kullanılan fotoğraflar şekil, içerik, teknik vb. unsurlara göre de incelenir. Seçilen örnekler üzerinden yapılacak incelemede şunlara dikkat edilir:

- Fotoğraf sayıları belirlendikten sonra haberin okuyucuya fotoğraflı ya da fotoğrafsız sunumu konusunda bir sonuca varabilmek için incelenen basın kuruluşlarının yayın politikaları göz önünde bulundurulur. Örneğin yayın politikası olarak çok görsel kullanmayı seçen bir gazete ile az görsel kullanmayı seçen bir gazete arasında karşılaştırma yapılırken olay bir gazetede üç, diğerinde tek görselle verilmiş olabilir. Bu durumda iki gazetede de "haberin izleyiciye fotoğrafla sunumu" aynı derecede kabul edilmelidir.
- Fotoğrafın sunuş biçimi incelenir. Fotoğrafa gazetede ayrılan yer (ilk, son veya iç sayfalar) ile fotoğrafın büyüklüğü (yarım sayfa, tam sayfa, kapladığı sütun sayısı gibi) belirlenir.
- Fotoğraflar şekil bakımından incelenir. Yatay, dikey, genel, detay, özgün bakış açılı olup olmadığı tespit edilir.
- Fotoğraflar içerik bakımından incelenir. Belgelendirici, belgesel, renklendirici, kavramsal basın fotoğrafı türlerinden hangisine girdiği belirlenir.
- Fotoğraflar teknik açıdan (çekim açısı, kullanılan objektif, ışık, kompozisyon gibi) değerlendirilir.
- Fotoğrafın ilgili olduğu haberle ilişkisi, fotoğraf altı yazıları da dikkate alınarak değerlendirilir.

1. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Yazılı Basında Fotoğraf Kullanımı

AMAÇ **:** Dünyada ve Türkiye'de yazılı basında fotoğraf kullanımını karşılaştırmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak dünyada ve Türkiye'de yazılı basında fotoğraf kullanımını karşılaştırınız.

Araç Gereç

1. Yazılı basın örnekleri
2. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Yazılı basın örneklerini basılı ve dijital kaynaklardan bulunuz.
3. Bulduğunuz örnekleri ulusal ve yabancı kaynaklı olmak üzere sınıflandırınız.
4. Türkiye çıkışlı yazılı basın örneklerinde basın fotoğrafı kullanımını içerik ve şekil bakımından inceleyiniz.
5. Yurt dışı çıkışlı yazılı basın örneklerinde basın fotoğrafı kullanımını içerik ve şekil bakımından inceleyiniz.
6. Türkiye'de ve dünyada, yazılı basındaki fotoğraf kullanım sayılarını karşılaştırınız. Sayısal oranları belirleyiniz.
7. Yaptığınız inceleme ve karşılaştırma sonrasında elde ettiğiniz verileri bir dokümana kaydediniz.
8. Elde ettiğiniz verileri örneklerle zenginleştirip, görsel tasarım ögelerini dikkate alarak bir sunum hazırlayınız.
9. Hazırladığınız sunuyu, güzel konuşma ve hitabet kurallarına uygun biçimde sınıf ortamında arkadaşlarınıza sununuz.
10. Çalışma ortamınızı temiz ve düzenli bırakmaya özen gösteriniz.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız Ek 2'de verilen "1. Derecelendirme Ölçeği" ölçütlerine göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki soruların doğru cevabını işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi basın fotoğrafçılığı konularından biri değildir?

A) Toplumsal olaylar B) Kültürel etkinlikler C) Sosyal medya
D) Sosyal olaylar E) Teknolojik gelişmeler

2. Aşağıdakilerden hangisi basın fotoğrafçılığının gelişmesindeki etkenlerdendir?

A) Kullanımı kolay fotoğraf makineleri
B) Birinci Dünya Savaşı'nın başlaması
C) Dergilerin çoğalması
D) Gazetelerin çoğalması
E) Gravür baskının kolaylaşması

3. Aşağıdakilerden hangisi toplumsal farkındalık oluşturmada en etkili ve güçlü araçtır?

A) Basın B) Belge C) Haber D) İletişim E) Telefon

4. **İlk savaş fotoğrafçısı aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Carol Szathmari B) Frederick Scott Archer C) Hermann Biow
D) Roger Fenton E) Karl Stelzner

5. Aşağıdakilerden hangisi gazetelerde fotoğrafın baskıya doğrudan aktarımını sağlayan ilk buluştur?

A) Gravür B) Yarım ton tekniği C) Litografi
D) Matbaa E) Wet collodion

6. Paris'te kurulan ilk haber ajansı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Havas
B) Wolff
C) Reuter
D) Photo Agency Alliance Photo
E) Magnum

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

7. 1850'de Pera'da (İstanbul) ilk yerli fotoğraf stüdyosunu açan kişi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Basile Kargopoulo

B) Kevork ve Wichen

C) Pascal Sebah

D) Guillaume Berggren

E) Caracachi

8. Mustafa Kemal Atatürk'ün Kocatepe'de (Afyon) görüntülendiği fotoğrafı çeken kişi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Ahmet İhsan B) Burhan Felek C) Esat Tengizman

D) Ethem Tem E) Hikmet Koyunoğlu

9. Aşağıdakilerden hangisi şekil bakımından basın fotoğrafı türlerinin özelliklerinden biri değildir?

A) Yatay B) Kare C) Detay

D) Genel çekim E) Özgün bakış açılı

10. Aşağıdaki konulardan hangisi belgelendirici basın fotoğrafı türüne girer?

A) Alışveriş B) Ayakkabı boyacısı C) İlaç tanıtımı

D) Sanat galerisi E) Trafik kazası

11. Şekil bakımından genel fotoğraf türüyle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A) Kavramı görselleştirir.

B) Konunun ayrıntısını içerir.

C) Mekân hakkında bilgi verir.

D) Özgün bakış açısıyla çekilir.

E) Sosyal konuları içerir.

12. Aşağıdakilerden hangisi basın fotoğrafı türlerinden biri değildir?

A) Belgelendirici B) Doğrudan C) Kavramsal

D) Özgün bakış açılı E) Renklendirici

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

B) Aşağıda verilen soruların cevaplarını noktalı yerlere yazınız.

13. Belgelendirici basın fotoğrafı ile renklendirici basın fotoğrafını karşılaştırınız.

.....
.....
.....
.....
.....

14. Doğrudan fotoğraf nedir? Örneklendirerek açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....

15. Basılı gazete ve dijital gazetelerde fotoğraf kullanımını, fotoğrafların sunuluş biçimi açısından karşılaştırınız.

.....
.....
.....
.....
.....

16. Farklı gazetelerde fotoğraf kullanımı sayıları karşılaştırılırken dikkat edilmesi gereken hususları açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....

17. Basında kullanılan fotoğraflar üzerinde yapılacak incelemede dikkat edilmesi gereken hususlara uyulmasa ne olurdu? Orijinal bir örnek veriniz.

.....
.....
.....
.....
.....

3. ÖĞRENME BİRİMİ

HABER FOTOĞRAFI

KONULAR

3.1. HABER FOTOĞRAFÇILIĞI
3.2. HABER FOTOĞRAFI ÇEKME

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Haber fotoğrafının belirgin özelliklerini inceleme
- Haber fotoğrafı özelliklerine uygun fotoğraf çekme

TEMEL KAVRAMLAR

- Haber
- Olgu
- Haber olayı
- Haber fotoğrafı türleri
- Ekipman
- Işık ve kompozisyon
- Kritik an
- Fotoğraf seçimi

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Bir haber fotoğrafçısının sahip olması gereken nitelikler sizce nelerdir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Gazetelerde ve internet haberlerinde yer alan haber fotoğrafları haberin okunma oranını nasıl etkileyebilir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

GİRİŞ

Günümüzde iletişim görsellerle daha etkili hâle gelmiştir. Bu nedenle haber fotoğrafçılığının önemi artmaktadır. Haber fotoğrafı, tek başına haber niteliği taşıyabildiği gibi haberi destekleyici bir rol de üstlenebilir. **Haber**; kitleleri ilgilendiren yeni bir durum ya da olayın hikâyesi ile ilgili gerçekçi ve nesnel biçimde kamuoyuna sunulan bilgidir. Haber, kitleleri ilgilendirmeli; güncel ve olgusal olmalıdır. *Güncel Türkçe Sözlük*'te (TDK) **olgu**, "Birtakım olayların dayandığı sebep ve bu sebeplerin yol açtığı sonuç." olarak tanımlanmaktadır. Haber fotoğrafı, habere konu olan olayı görselleştirir. Dolayısıyla bir olayın haber sayılabilmesi için gereken nitelikler (kitleleri ilgilendirmesi, güncel ve olgusal olması) haber fotoğrafında da bulunmalıdır.

Habere konu olan olaya **haber olayı** denir. Haber olayı ile ilgili kitle ne kadar büyükse haber o kadar önemlidir. Haberin ilgi çekici olması da gerekir. Dijital veya basılı yayınlarda çoğu zaman ilk dikkat çeken unsur fotoğraflardır. Bu nedenle belge ve kanıt niteliği taşıyan haber fotoğrafları haber metninden daha çok dikkat çekerek gazete veya dergilerin satışında etkili olur. Göz önce fotoğrafı algılar, ardından fotoğraf altı yazısı, haber başlığı ve haberin içeriği okunur. Bir haber fotoğrafının etkileyiciliği ne kadar yüksek ise haber içeriğinin okunma oranı da o kadar yüksek olur. Fotoğraf, haberin ilgi çekici olmasını ve okuyucunun dikkatini toplamasını sağlar; haberin inandırıcılığını artırır (Görsel 3.1).

Görsel 3.1: Gazetede fotoğraf kullanımı

BİLGİ KUTUSU

Doğru habercilik anlayışıyla tanınan Amerikan The Times (Dı Tayms) gazetesi, yazılı basında fotoğraf kullanımına bir süre karşı çıkmıştır. Haberin doğruluğu ve inandırıcılığı açısından fotoğrafa ihtiyaç olmadığını savunmuştur. The Times, fotoğrafın okuyucu üzerindeki inandırıcılık etkisine daha fazla karşı duramamış ve hedef kitlesinin talebi üzerine 1966 yılında, gazetede fotoğraf kullanımına başlamıştır.

3.1. HABER FOTOĞRAFÇILIĞI

Haber fotoğrafçılığı, fotoğrafın 1839'da Fransız Bilimler Akademisinde ilan edilip kabul edilmesinden kısa bir süre sonra önem kazanmaya başlamıştır. İlk haber fotoğrafçısı; 1843 yılının Aralık ayında ticari bir anlaşmayı görüntülemek üzere Çin'e gönderilen, Fransız gümrük müfettişi ve amatör daguerreotype fotoğrafçısı Jules Alphonse Eugène Itier'dir (Jül Alfons Ejun İti). Eugène Itier, bu görev sırasında Çin halkını ve Çin'den manzaraları daguerreotype yöntemiyle görüntülemiştir (Görsel 3.2).

Görsel 3.2: Eugène Itier, Çin kostümü, Prestige de la Photographie (Pirestij Dö La Fotografi), 1847

Ülkemizde haber fotoğrafçılığı, fotoğrafın bulunuşunun 28 Ekim 1839'da Takvimivekayi gazetesinde duyurulmasını takiben Osmanlı Dönemi'nde başlamış ve günümüze kadar gelişimini sürdürmüştür. Ali Sami Aközer, Hilmi Şahenk, Ali Ersan, Şinasi Barutçu, Faik Şenol, Ara Güler gibi isimler haber fotoğrafçılığının gelişiminde etkili olan fotoğrafçılardandır. Önemli haber fotoğrafçıları şunlardır:

Ali Sami Aközer (1866-1936) Osmanlı ordusunda görevli asker fotoğrafçılardandır. 1886'da Mühendishaneiberriihümayun'dan mezun olarak aynı okulda resim ve fotoğraf öğretmenliğine başlamış ve sarayda fotoğraf öğretmeni olarak görev yapmıştır. Alman İmparatoru II. Wilhelm'in 1898'de Osmanlı İmparatorluğu'nu ziyareti sırasında İstanbul-Kudüs arası yolculuğunu fotoğraflayan Ali Sami'nin İstanbul'u görüntülediği birçok fotoğrafı bulunmaktadır (Görsel 3.3).

Görsel 3.3: Ali Sami Aközer, Beylerbeyi, Kuzguncuk, 1905

Hilmi Şahenk (1903-1972) 1928'de foto muhabiri olarak gazeteciliğe başlamış, 1950'li yılların sonunda İstanbul Belediyesi Fotoğrafhanesini kurmuştur. İstanbul'un çok sayıda fotoğrafını çekmiş ve kentin giderek değişen çehresini belgelemiştir.

Ali Ersan (1906-1979) dönemin önemli foto muhabirlerindendir. 1934 yılında "Fotoğraf Haberleri" adlı derginin çıkarılmasına öncülük etmiştir. Dergide düzenlenen amatör fotoğraf yarışmaları ile haber fotoğrafçılığının gelişimine katkıda bulunmuştur.

Şinasi Barutçu (1906-1985) Türkiye'de fotoğrafçılık alanında ilklere öncülük etmiştir. Ülkemizde ilk fotoğraf eğitimi, ilk fotoğraf dergisi, ilk fotoğraf kulübü, ilk renkli fotoğraf sergisi onun tarafından gerçekleştirilmiştir. 1938-1941 yıllarında öğrencileriyle birlikte ülkemizi bisikletle dolaşarak birçok fotoğraf çekmiştir.

Faik Şenol (1912-1981) fotoğrafçılığı Ali Ersan'dan öğrenmiş, foto muhabiri olarak birçok gazetede çalışmıştır. Selahattin Giz, Faruk Fenik ve Müeddep Erkmen ile birlikte Basın Foto Ajansının kurucularındandır. 1946 yılında Türkiye'de ilk spor ansiklopedisinin çıkarılmasına öncülük etmiştir.

Ara Güler (1928-2018) tiyatro ve oyunculuk eğitimi almış ancak fotoğrafçılığa olan ilgisi nedeniyle 1950 yılında gazeteciliğe başlamıştır. 1979'da Türkiye Gazeteciler Cemiyetinin foto muhabirliği dalındaki birincilik ödülünün sahibidir. Fotoğraflarının büyük bir bölümü Fransa, Amerika ve Almanya'da çeşitli müzelerde sergilenmektedir (Görsel 3.4).

Görsel 3.4: Ara Güler, 2008

Dünyada basın ve haber fotoğrafçılığı alanında çeşitli kuruluşlar ödüller vermektedir. World Press Photo (Vörld Pires Foto), bu kuruluşlardan biridir. 1925 yılında kurulmuş, kâr amacı gütmeyen, bağımsız bir organizasyondur. Her yıl dünya çapında düzenlediği yarışmada yılın en iyi haber fotoğraflarını seçer. Yarışmanın kategorileri şunlardır: son dakika, genel haberler, haberlerdeki insanlar, sportif faaliyetler, güncel sorunlar, günlük yaşam, portre, sanat ve eğlence, doğa. Ödül töreninin ardından ödüllü fotoğraflardan oluşan gezici bir sergi düzenlenir. Sergi 40 ülkeyi dolaşır. Görsel 3.5'te farklı yıllara ait yılın haber fotoğrafları görülmektedir.

Görsel 3.5: World Press Photo, yılın haber fotoğrafları

Görsel 3.5'teki fotoğrafların açıklaması şu şekildedir:

1. Danimarkalı fotoğrafçı Mogens von Haven (Moğıns van Heyon), 1955 yılında çektiği fotoğrafta motosikletinden düşen bir motokros yarışmacısını görüntülemiştir.
2. Çekoslovakyalı fotoğrafçı Stanislav Tereba'nın (Sıtanislav Teraba) 1958 yılında çektiği fotoğraf, Sparta Prag ve Bratislava arasındaki şampiyonluk maçından bir karedir.
3. İngiliz fotoğrafçı Donald McCullin (Danıld MakKalın) 1964 yılında Kıbrıs'ta yaşanan bir yas anını görüntülemiştir.
4. 1966'da Japon fotoğrafçı Kyoichi Sawada'nın (İyiçi Savada) Güney Vietnam'da bombalardan kaçmak için nehri geçen bir anne ve çocuklarını görüntülediği fotoğraftır.
5. Hollandalı fotoğrafçı Co Rentmeester'ın (Go Rentmeystır) 1967 yılında, Vietnam Savaşı'nda bir tankın alt kısmına yatarak fotoğrafladığı görüntüdür.

6. Alman fotoğrafçı Wolfgang Peter Geller (Valgang Peter Gella) 1971 yılında Almanya'da bir soygun sırasında yaşanan çatışmayı görüntülemiştir.
7. ABD'li fotoğrafçı Ovie Carter (Ovi Kartır) 1974 yılında Nijerya'daki kuraklık yaşamını görüntülemiştir.
8. ABD'li fotoğrafçı Stanley Forman (Sitenli Formın) 1975 yılında çektiği fotoğrafta, yangın merdiveninin çökmesiyle düşen kişileri görüntülemiştir. Bu fotoğraf, güvenlik kampanyalarında uzun yıllar kullanılmıştır.
9. Fransız fotoğrafçı Frank Fournier (Fonk Forni), 1985 yılında Kolombiya'daki bir yanardağın aktif hâle gelmesi sonucu enkazın altında kalan 12 yaşındaki bir çocuğu yardım beklerken görüntülemiştir.

BİLGİ KUTUSU

İnternetin yaygınlaşmasıyla kitle iletişiminde yeni medya anlayışı ortaya çıkmıştır. Fotoğraf, yazı ve hatta hareketli görüntülerin bir arada, hızlı biçimde kitlelere ulaşması mümkün hâle gelmiştir. Bunun sonucunda yazılı basın kendini güncelleme gereği duymuş ve haber fotoğrafçılığının önemi artmıştır.

Günümüzde yazılı basında eskiye oranla daha fazla fotoğraf, illüstrasyon, grafik gibi görsellere yer verilmektedir. Bunun nedeni; bilgiye ulaşım hızının artması, bilgi kaynaklarının çoğalması ve görsel ögelerin daha fazla dikkat çekmesidir.

3.1.1. Haber Fotoğrafının Özellikleri

Haber fotoğrafında olay ya da haberin anlamlı ve gerçekçi biçimde görselleştirilmesi, fotoğrafın teknik ve estetik kalitesinden daha önemlidir (Görsel 3.6). Bu durum, fotoğrafın tamamen teknik ve estetik kaliteden yoksun olması anlamına gelmez. Estetik ve teknik ögeleri iyi olan sosyal içerikli haber fotoğrafları, belgesel fotoğraf niteliği taşıyabilir (Görsel 3.7).

Görsel 3.6: Haber fotoğrafında gerçekçilik

Görsel 3.7: Belgesel nitelikli haber fotoğrafı

Bir haber fotoğrafının başarılı sayılabilmesinde, fotoğrafa bakan kişinin zihninde bir iz bırakması önemlidir. Haber fotoğrafının diğer fotoğraf türlerinden ayrılan özellikleri şunlardır:

- Haber fotoğrafı belge ve kanıt niteliği taşır.
- Manipüle edilmemiş ve tarafsızdır.
- Haberi tamamlar ve detaylandırır.
- Olayı tüm gerçekliğiyle yansıtarak haberin doğru algılanmasını sağlar.
- Tek bir fotoğraf karesi ile çok şey aktarabilir. Bu nedenle anlamsal yoğunluğu fazladır.
- Haber için geçerli kurallar haber fotoğrafı için de geçerlidir. Haber fotoğrafı 5N1K olarak bilinen "Ne?, Nerede?, Ne zaman?, Nasıl?, Neden?" ve "Kim?" sorularını cevaplar.

Haber fotoğrafında amaç haberin gerçekçi biçimde aktarılmasıdır. Bunun için doğrudan fotoğraf yöntemi kullanılır (Görsel 3.8). Yapay zekâ kullanılarak üretilen fotoğraflar haber fotoğrafı olarak kullanılamaz (Görsel 3.9). Bu şekilde üretilmiş veya bilgisayarda görüntü düzenleme programları ile manipüle edilmiş fotoğrafların kullanılma zorunluluğu varsa bu durum fotoğrafın altında mutlaka belirtilmeli, okuyucu yanıltılmamalıdır.

Görsel 3.8: Doğrudan fotoğraf

Görsel 3.9: Yapay zekâ ile üretilmiş fotoğraf

3.1.2. Haber Fotoğrafının Nitelikleri

Haber fotoğrafının nitelikleri şunlardır:

- Düşünsel bir üründür.
- İkna etme gücü yüksektir.
- Tarihe tanıklık eder.
- Anlıktır.
- Yazıyla desteklenir.

Düşünsel Bir Ürün Olması

Haber fotoğrafı, okuyucuya gerçeği aktarırken aynı zamanda düşünsel bir içerik taşır (Görsel 3.10). Bazı haber fotoğrafları hafızalardan uzun süre silinmez. Toplumun genelini ilgilendiren, mesaj içeren veya toplumsal duyarlılık oluşturan konu ya da olaylarla ilgili haber fotoğrafları uzun süre hatırlanır.

Görsel 3.10: Düşünsel bir ürün olarak haber fotoğrafı

BİLGİ KUTUSU

Haber fotoğraflarının niteliği üzerinde etkisi olan her haber fotoğrafçısı; etik çerçevede önce kendine ve topluma, ardından çalışma arkadaşlarına, son olarak medyaya ve tüm dünyaya karşı sorumlu olduğunu bilmeli ve eylemlerini bu doğrultuda gerçekleştirmelidir. Haber fotoğrafçılığındaki bu etik yaklaşım, düşünsel bir sürecin sonucunda topluma karşı sorumluluk duygusuyla ortaya çıkan bir olgudur.

1. ARAŞTIRMA

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda çalışmanızı tamamlayınız.

- Ülkemizde düşünsel nitelikte haber fotoğraflarını basılı veya dijital yayın organlarından araştırınız.
- Araştırmalarınız sonunda edindiğiniz bilgi ve görsellerle bir sunum hazırlayınız.
- Hazırladığınız sunumu güzel konuşma ve hitabet kurallarına uygun şekilde sınıfta sununuz.

İkna Etme Gücünün Olması

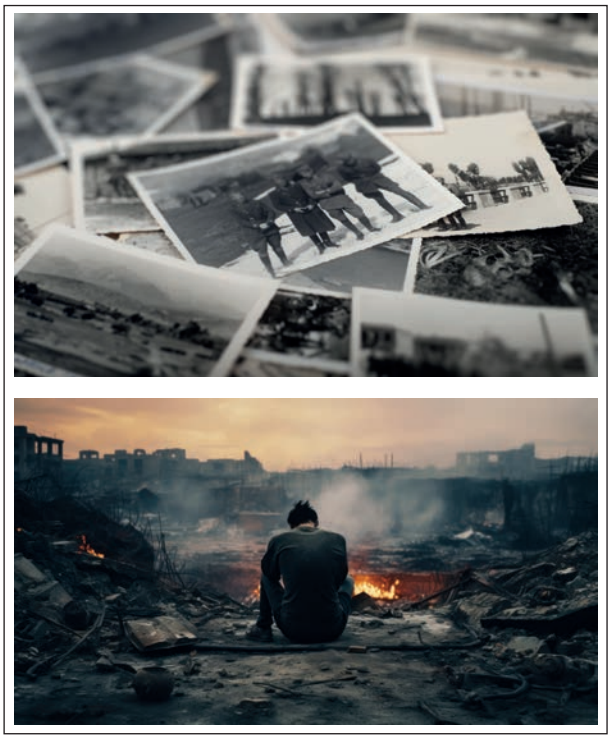
Haber fotoğrafçısı, fotoğrafını çektiği olayın tanığıdır. Tanığı olduğu olayı fotoğraf makinesi ile belgeler ve olayın basın yoluyla okuyucuya ulaşmasını sağlar. Fotoğraf makinesi ile çekilmiş bir görüntü, "Ben oradaydım." demektir. Bu nedenle haber fotoğrafı belge ve kanıt niteliği taşır. Haber fotoğrafının belge ve kanıt niteliği taşıma özelliği, onun izleyiciler üzerindeki ikna gücünü artırır (Görsel 3.11).

Görsel 3.11: Haber fotoğrafı çekimi

Tarihe Tanıklık Etmesi

Haber fotoğrafının belge ve kanıt niteliği taşıması, ona aynı zamanda tarihe tanıklık etme niteliği kazandırır (Görsel 3.12). Haber fotoğrafçısı, tarihte önemli yeri olan olayları fotoğraf makinesi ile görüntüler. Bu fotoğraflar, ulusal ya da uluslararası alanda tarihî bir önem kazanır.

Görsel 3.12: Tanık olarak fotoğraf

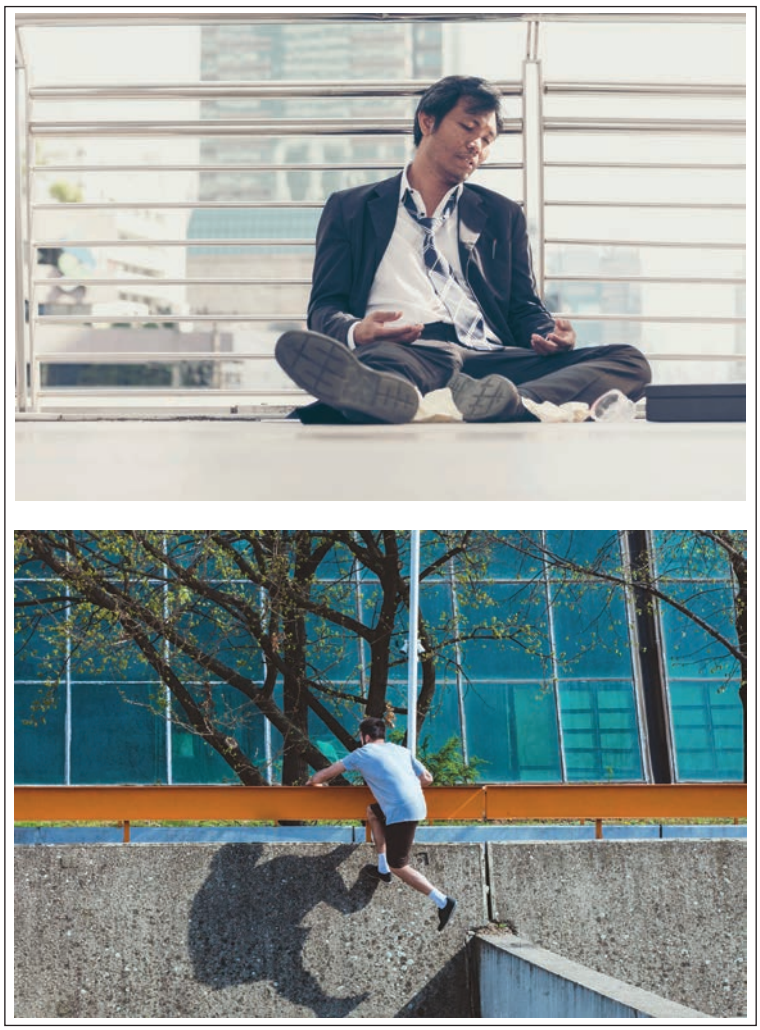
2. ARAŞTIRMA

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda çalışmanızı tamamlayınız.

- Ülkemizde tarihe tanıklık eden haber fotoğraflarını basılı veya dijital yayın organlarından araştırınız.
- Araştırmalarınız sonunda edindiğiniz bilgi ve görsellerle bir sunum hazırlayınız.
- Çalışmanızı güzel konuşma ve hitabet kurallarına uygun biçimde sınıfta sununuz.

Anlık Olması

Haber fotoğrafı çoğunlukla anlık oluşur (Görsel 3.13). Bu nedenle haber fotoğrafçısı konusunu iyi takip etmeli ve "o anı" yakalayabilecek reflekslere sahip olmalıdır. Anlık oluşan haber fotoğrafları kendiliğinden gelişir. Bazı haber fotoğrafları ise önceden planlanmış etkinlik ya da programların görüntülenmesini içerir. Haber fotoğrafçısı, planlı etkinliklerin fotoğraf çekimleri için etkinlik mekânına önceden giderek tüm hazırlıklarını tamamlar. Haber fotoğrafı çoğu zaman kendiliğinden oluşsa da haber fotoğrafının seçimi rastlantı değildir. Haberi en doğru ve gerçekçi biçimde anlatan fotoğraf seçilir.

Görsel 3.13: Anlık fotoğraf

Yazıyla Desteklenmesi

Haber fotoğrafı, ilgili olduğu haberi tamamlar ve detaylandırır. Haberi zenginleştirir. Okuyucunun ilgisini haber metnine çeker (Görsel 3.14). Haber fotoğrafçısı, haberi en açık, doğru ve detaylı anlatabilecek fotoğraf karesini yakalamaya çalışır. Her ne kadar fotoğraf sayesinde haber içeriği anlaşılabilir olsa da her haber fotoğrafının altında onu destekleyen kısa bir açıklama yazısı bulunur. Haber fotoğrafçısı, çektiği fotoğrafları bağlı olduğu basın kuruluşu ya da fotoğraf ajansına gönderirken kısa bir yazı da (açıklama metni) eklemelidir.

Görsel 3.14: Fotoğrafın yazıyla birlikte kullanımı

Fotoğraf, tek başına bir anlam ifade etse de fotoğraftaki mesajın daha kolay anlaşılabilmesi için haber fotoğrafı ile ilgili açıklayıcı kısa bir yazı yazılır. Yazılı basında yer alan haber fotoğraflarına ait açıklama yazılarına **fotoğraf alt yazısı** adı verilir. Haber metinleri olayı açıklarken haber fotoğrafları olayla ilgili kanıt gösterir. Fotoğraf alt yazısı ise fotoğrafın doğru okunmasına yardımcı olur. Bununla birlikte okuyucunun haber metninin detaylarını okuyup okumama konusunda karar almasını sağlar.

1. ETKİNLİK

- Basılı veya dijital basın organlarında yer alan haber fotoğraflarını inceleyiniz.
- Haber fotoğraflarının yanında ya da altında yer alan kısa açıklama metinlerini okuyunuz.
- Fotoğraflarla açıklama metinleri arasındaki ilişkiyi inceleyiniz.
- Edindiğiniz bilgileri sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Haber Fotoğrafı İncelemesi

AMAÇ : Haber fotoğraflarının özelliklerini incelemek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak haber fotoğrafının özelliklerini inceleyiniz.

Araç Gereç

1. Basılı ve dijital yayın organları
2. Bilgisayar
3. Haricî bellek

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Basılı yayınları (gazete, dergi gibi) temin ederek bulduğunuz haber fotoğraflarını ve fotoğraflarla ilgili haberleri kesiniz.
3. Dijital gazetelerden bulduğunuz haber fotoğraflarını ve fotoğrafların ilgili olduğu haberleri, indirerek veya ekran görüntüsü alarak haricî belleğinize kaydediniz.
4. Kestiğiniz gazete haberi ve fotoğrafları ile kaydettiğiniz dijital haber ve fotoğrafları incelemek üzere sınıfa getiriniz.
5. Bulduğunuz haber fotoğraflarını inceleyerek özellik ve niteliklerini kısa bir metinle değerlendiriniz.
6. Yaptığınız değerlendirme metnini haber fotoğrafları ile ilişkilendirerek bir sayfa tasarımı hazırlayınız.
7. Çalışmanızda görsel tasarım ögelerini dikkate alınız.
8. Çalışmanızı haricî belleğe kaydederek öğretmeninize teslim ediniz.
9. Çalışma ortamınızı temiz ve düzenli bırakmaya özen gösteriniz.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız Ek 3'te verilen "1. Derecelendirme Ölçeği" ölçütlerine göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

3.2. HABER FOTOĞRAFI ÇEKME

Haber fotoğrafı birçok farklı konuyu içerebilir. Köy ve kent yaşamı, tarım, ekonomi, sanayi, teknoloji, eğitim, kültür, sanat, spor gibi farklı alanlar haber fotoğrafının konuları arasına girer (Görsel 3.15). Bu nedenle haber fotoğrafçısı iç ve dış mekânda çekim yapabilecek, her türlü ışık ortamında çalışabilecek gerekli teknik bilgi ve donanıma sahip olmalıdır.

Görsel 3.15: Farklı konularda haber fotoğrafları

Bir haber fotoğrafçısının haber fotoğrafı çekme süreci, görüntülenen konunun içeriği ve niteliğine göre değişiklik gösterir. Genel olarak haber fotoğrafı çekim süreci şöyle sıralanabilir:

- Haber fotoğrafçısı öncelikle gerekli fotoğraf makinesi ve ekipmanını ani gelişebilecek her türlü çekim için hazır bulundurur.
- Ekipmanını rahatlıkla taşıyabileceği bir çanta ve basın yeleği temin eder.

- Haber mekânına hızlı ve güvenli biçimde ulaşabilmek için genellikle yardımcı bir ekip arkadaşı ile birlikte çalışır.
- Çekim mekânında güvenli ve rahat çekim yapabileceği bir alan belirler.
- Hızlıca ışık koşullarını denetleyerek uygun objektif ve makine ayarları ile çekimi gerçekleştirir.
- Birden fazla çekim yapar. Farklı çekim açıları ve perspektifle yatay ve dikey kadrajla fotoğraflarında çeşitlilik sağlayacak görüntü almaya çalışır.
- Haberi yazacak muhabirle iş birliği içinde çalışır.
- Çektiği fotoğraflar arasından haberi en iyi anlatan fotoğrafları, haberi yazan muhabirle seçer ve vakit kaybetmeden bağlı olduğu haber kuruluşu ya da ajansa iletir.

BİLGİ KUTUSU

Haber fotoğrafçısı, habere konu olan olayın gerçekleştiği mekânda fazla sayıda fotoğraf çekimi yapmalıdır. Önceliği, haber olayını yakalamak olmalıdır. Sayfa tasarımı için alternatif oluşturacak biçimde yatay ve dikey kadraj kullanmalıdır. Okuyucunun ilgisini çekecek ya da rakipleri arasından sıyrılmasını sağlayacak özgün ve farklı bakış açıları yakalamaya çalışmalıdır.

3.2.1. Haber Fotoğrafı Türleri

Haber fotoğrafı çekimi, haber fotoğrafı türlerine göre farklılık gösterir. Bu nedenle haber fotoğrafı türleri bilinmeli ve bunların kendine özgü bir uzmanlık gerektirdiği önemsenmelidir. Haberler yaygınlığına göre genel haber, özel haber; önemine göre sert haber, soft haber; oluş biçimine göre sıcak haber, rutin haber olarak sınıflandırılır.

Genel haber, tüm medyada bulunan ve çoğunlukla haber ajanslarından gelen haberlerdir.

Özel haber; muhabirlerin planladığı, araştırdığı ve çeşitli verileri toplayarak yazdığı haberlerdir.

Sert haber; ekonomi, politika gibi konularda toplumun çoğunluğunu ilgilendiren, önemli ve ciddi haberlerdir.

Soft haber; insanlarda merak uyandıran kültür, sanat, magazin gibi konu ve kişilere dair haberlerdir.

Sıcak haber, ani gelişen ve beklenmedik olayları konu alan haber türüdür.

Rutin haber; ne zaman gerçekleşeceği bilinen, planlanmış konu ya da etkinliklerle ilgili haberlerdir.

Haberin sınıflandırılma biçimi, haber fotoğrafı türlerinin belirlenmesinde etkilidir. Buna göre haber fotoğrafı türleri şöyle sınıflandırılabilir:

- Güncel haber fotoğrafı
- Soft haber fotoğrafı
- Sıcak haber fotoğrafı
- Savaş ve çatışma fotoğrafı
- Belgesel fotoğraf
- Spor fotoğrafı
- Magazin fotoğrafı
- Portre fotoğrafı
- Seri haber fotoğrafı

Güncel Haber Fotoğrafı

Rutin gerçekleşen ciddi haberlerin fotoğraflanmasını içerir. Çeşitli amaçlarla düzenlenen basın toplantılarının, eğitim veya bilgilendirme amaçlı seminer ve konferansların, sivil toplum kuruluşlarının düzenlediği etkinliklerin fotoğraflanması ile toplumu ilgilendiren genel konuların (ekonomi, siyaset vb.) fotoğraflanması güncel haber fotoğrafının konuları arasındadır (Görsel 3.16). Kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla siyasi gelişmeler, ekonomik politikalar gibi toplumu ilgilendiren konularda hükümetin veya sivil toplum kuruluşlarının düzenlediği basın toplantıları buna örnek verilebilir.

Görsel 3.16: Güncel haber fotoğrafı

İç mekânda gerçekleşen basın toplantıları, seminer ve konferanslar genellikle iyi aydınlatılmış mekânlarda yapılır ve az hareket içerir. İyi bir haber fotoğrafçısı; buradaki ışığı kullanarak, kadrajını ayarlayarak, tele objektif veya geniş açılı bir objektif kullanarak konuşmacıların jest ve mimiklerini yakalayabilir (Görsel 3.17). Güncel haber fotoğrafçılığında fotoğrafçı, ortam ışığının yanında konu ile arka plan ilişkisinin önemini de bilmelidir.

Görsel 3.17: İç mekânda çekilen güncel haber fotoğrafı

Güncel haber fotoğrafında "adliye fotoğrafı" adı verilen fotoğraf çekimleri de yer alır. Adliye içinde gerçekleşen olayların görüntülenmesine çoğunlukla izin verilmez. Adliye önünde gerçekleşen olaylar, yargılanacak kişilerin yakınları ile yapılan kısa röportajlar, adliyeye giriş ve çıkışlar sırasında görüntülenen konular basında önemli bir yer bulur (Görsel 3.18).

Görsel 3.18: Adliye fotoğrafı

Soft Haber Fotoğrafı

Rutin gerçekleşen soft haberlerin fotoğraflanmasını içerir. Önceden belirlenmiş etkinlik, gösteri, tören, festival gibi yeri ve zamanı belli konuların fotoğraflanması soft haberin konuları arasındadır (Görsel 3.19). Örneğin gazetelerin magazin, kültür ve sanat sayfalarında yer alan fotoğraflar soft haber fotoğrafıdır. Soft haber fotoğrafı çekimlerinde çekim noktasını önceden planlamak mümkündür. Fotoğrafçı makine ve objektif seçimi gibi hazırlıklar için daha çok zaman ayırabilir. Fotoğrafçının çok sayıda ve farklı açılardan fotoğraf çekmesi, rakip basın fotoğrafçıları arasında öne çıkabilmesi için önemlidir.

Görsel 3.19: Soft haber fotoğrafı

Haber fotoğrafçıları, ürün tanıtımları için düzenlenen moda etkinliklerinde de görev alabilir (Görsel 3.20). Moda sektöründe yer alan kişiler, ürün fotoğraflarını çoğunlukla özel fotoğraf stüdyolarına çektirir ve bu fotoğrafları basına verirler. Bununla birlikte bazen yeni ürün tanıtımları için basın toplantısı düzenleyerek ürünlerini hedef kitlelerine sunarlar. Bu çekimlerde basın, kendi bünyesinde bulundurduğu haber fotoğrafçıları arasından bu alanda uzmanlaşmış olanları görevlendirir.

Görsel 3.20: Moda haftası, Mart 2016, İstanbul

Moda fotoğrafı çekimlerinde ürün önemli olduğu için genellikle ürünün ön planda olmasını sağlayan uygun açılı objektifler tercih edilir. Işık, fon, dekor, kompozisyon, modellerin duygu durumları gibi unsurlar ürünün ortaya çıkmasında etkilidir. Çekimler çoğunlukla kurgusal gerçekleştirilir (Görsel 3.21).

Görsel 3.21: Kurgusal moda fotoğrafı çekimi

Sıcak Haber Fotoğrafı

Sıcak haber fotoğrafı; trafik kazası, yangın, patlama, toplumsal olay gibi beklenmedik gelişmelere dair konuları içerir (Görsel 3.22). Spot haber fotoğrafı olarak da bilinen bu tür çekimlerde haber fotoğrafçısı tarihin tanığıdır. Sıcak haber fotoğrafçılığı, haber fotoğrafçılığının en zor türüdür. Sıcak haber fotoğrafçılığında polis, ambulans, hastane acil servis görevlileri ile irtibat hâlinde olmak önemlidir. Bunun nedeni, haber ya da olayla ilgili en kısa sürede ve en doğru biçimde bu kişilerden haber alınabilmesidir.

Görsel 3.22: Sıcak haber fotoğrafı

Fotoğrafçı; hangi objektifi kullanacağını, konuyu hangi açıdan fotoğraflayacağını ve hangi odak uzaklığını tercih edeceğini belirlemelidir. Haberi en doğru biçimde anlatabilmek için çekim sırasında nerede durması gerektiğine duracağı yerin güvenli olup olmadığına dikkat ederek karar vermelidir. Olay hâlâ devam ediyorsa fotoğrafçı için tehlikeli olabilir. Bu durumda fotoğrafçı hızlı olmalı; 18x200 mm gibi zoom objektif kullanarak, objektif değiştirmeye gerek duymadan çekimi hızlıca gerçekleştirmelidir.

Sıcak haber fotoğrafçısı, olay yerine zamanında varabilmek için hızlı olmalıdır ancak o zaman olayın gerçekleştiği anda olayı görüntüleme imkânı bulabilir. Olay yerine yaklaşma konusunda dikkatli olmalı ve soğukkanlılığını korumalıdır. Olayı fotoğraflamadan önce güvenli bir mesafe belirlemelidir. Aynı zamanda yangın, patlama, ilk yardım vb. konular hakkında bilgi sahibi olmalıdır. Fotoğrafçının bu konularda bilgili olması hem kendinin hem de çevresindeki insanların zarar görmeden olayı fotoğraflayabilmesi açısından önemlidir.

Sıcak haber fotoğrafçıları genellikle olay gerçekleştikten ve polis güvenlik çemberini oluşturduktan sonra olay yerine varırlar. Bu durumda fotoğrafçı, güvenlik çemberinin dışında çalışmak zorundadır (Görsel 3.23). Fotoğraf çekerken kurtarma veya ilk yardım ekiplerinin işine engel olmamalıdır (Görsel 3.24). Sıcak haber fotoğrafçısının olay yerini dolaşması, farklı konumlar bulması, yüksek yerlere çıkması ona olayı farklı açılardan fotoğraflama olanağı verir.

Görsel 3.23: Güvenlik çemberi

Görsel 3.24: İlk yardım ekibi

Savaş ve Çatışma Fotoğrafı

Savaş veya çatışma fotoğrafı çekimleri, görüntülemesi en tehlikeli basın fotoğrafı türlerinden biridir. Aynı zamanda insanların haber alma ihtiyacını karşılayan ulusal ya da uluslararası alanda önemli bir görevdir. Savaş veya çatışma fotoğrafçısı; fotoğraflayacağı savaş ya da çatışmanın sebebi, haberin gerçekleştiği bölgeler ve tarafların görüşleri hakkında önceden bilgi almalıdır. Fotoğraf çekimleri sırasında "basın" ya da uluslararası geçerliliği olan "press" yazılı yelek ve kask giymelidir. Farklı dil konuşulan bir bölgede ise yerel rehberden destek alması savaş veya çatışma fotoğrafçısının işini kolaylaştırır. Çekim yaptığı bölgede konumunu güvenliği açısından bağlı olduğu haber ajansı ya da kuruma sık sık bildirmelidir (Görsel 3.25 ve 3.26).

Görsel 3.25: Savaş fotoğrafı

Görsel 3.26: Çatışma fotoğrafı

BİLGİ KUTUSU

Haber fotoğrafçısı şiddet ve sansasyon içerikli konuları etkili şekilde sansürsüz ve tarafsızca fotoğraflar. Haber fotoğraflarındaki şiddet içerikli görüntüler haberin ulaştırılacağı ve yayımlanacağı mecra açısından önemlidir. Bu mecralarda fotoğraflar toplumsal etik kurallar çerçevesinde belli oranda sansürlenerek yayımlanır.

Haberde Belgesel Fotoğraf

Belgesel fotoğraf, herhangi bir olay ya da konu hakkında çekilmiş bir dizi fotoğrafın bir arada sunulmasını içerir. Belgesel fotoğraf, kullanım alanına göre özel haber türüne girer. Belgesel fotoğrafta amaç, konuyu herhangi bir metne gerek olmadan sadece fotoğraf ile anlatabilmektir. Sosyal içerikli fotoğraflar, belgesel fotoğraf niteliği taşır (Görsel 3.27).

Görsel 3.27: Belgesel nitelikli haber fotoğrafı

Belgesel fotoğraf bir hikâye içerir. Fotoğrafçının konuya bakış açısı ve yorumu, belgesel fotoğrafta öne çıkan özelliklerden biridir (Görsel 3.28). Belgesel fotoğraf çekimleri çoğunlukla sosyal konular üzerinedir ve uzun bir çalışma sürecine dayanır. Göç, kız çocuklarının eğitimi, sokakta yaşayan insanlar, çevre sorunları, afet sonrası yaşananlar, sosyal ve kültürel yaşam gibi sosyal ve toplumsal konular belgesel fotoğraf konuları olarak ele alınabilir. Özel anlamı olan kutlamalar, festivaller veya bir çalışma ortamı da belgesel fotoğrafa konu olabilir. Belgesel fotoğraf çekimleri, tüm ayrıntıları ile planlanmalı ve buna uygun hazırlık yapılmalıdır.

Görsel 3.28: Belgesel fotoğrafta hikâye

Belgesel fotoğraf tarafsız bir yaklaşımla çekilmeli ve kurgusuz olmalıdır. Fotoğrafa bakan kişi kendini olayın tanığı gibi hissetmelidir. Çekim yapılacak konu, kişi ya da olayla ilgili önceden bilgi toplanması önemlidir. Flaş kullanılmadan çekim yapmak anlatımı daha etkili ve gerçekçi kılar. Flaşın konuyu direkt karşıdan aydınlatması, fotoğraftaki gerçekçilik etkisini yok edebilir. Bu sorunu çözmek için kablosuz haricî flaş kullanılarak konu yandan ya da arkadan aydınlatılabilir.

Belgesel fotoğraf kişileri incitmemeli ve insancıl olmalıdır. Duruma ve hikâyeye odaklanmalı; amaç, işlenen konuya dikkat çekmek ve konu hakkında bilinç oluşturmak olmalıdır. Belgesel fotoğraf çekimi yapan fotoğrafçı genel kültür bilgisine sahip olmalı; ekonomik, politik, sosyal ve kültürel gelişmeleri, yerel gündemi ve dünya gündemini yakından takip etmelidir (Görsel 3.29).

Görsel 3.29: Belgesel fotoğraf

Amerika'da belgesel fotoğraf, Avrupa'da foto röportaj adı ile bilinen fotoğrafçılık türü ülkemizde iki ayrı kavram olarak kullanılır. Foto röportaj ülkemizde belgesel fotoğrafın alt dalı olarak biçimlenmiş olup içeriğine metin ya da diyalogların ses dosyası olarak eklendiği belgesel fotoğraf türüdür.

Foto röportaj ve belgesel fotoğrafın haber değeri taşıması için öncelikle kitleleri ilgilendirecek ve izleyicinin dikkatini çekecek nitelikte olması gerekir. Çekilen fotoğraflar, betimleyici olduğu kadar yaratıcı da olmalıdır.

Foto röportaj ve belgesel fotoğraf çekiminde fotoğrafçı, görüntülediği insanlara fotoğraf çektiğini unutturmalıdır. Konuğu ile samimi bir sohbet içinde olabilmelidir. Fotoğrafı çekilen insanların bakışları ve beden dilleri doğal olmalı, sohbetin (anlatılmak istenen hikâyenin) yarattığı anlam ve ifadeyi içermelidir. Fotoğrafçı bunu başarabilirse çektiği fotoğrafların anlamı güçlü olur.

Haber fotoğrafçısının foto röportaj ve belgesel fotoğraf çekiminde dikkat etmesi gereken özellikler şunlardır:

- Fotoğrafçı konuya tanıklık ederken neye, ne için tanıklık ettiğinin bilincinde olmalı ve hikâyeyi önce kendi içinde anlamlandırmalıdır.
- Konunun içinde olabilmeli, aynı zamanda konuya dışarıdan da bakabilmelidir.
- Konuyu yakın (detay plan), orta (boy plan) ve genel (geniş plan) olarak görüntülemelidir.
- Farklı bakış açıları kullanarak konuyu zenginleştirmelidir.
- Fotoğrafta vermek istediği mesajı güçlü bir biçimde ifade edeceği doğru ana, açıya ve mesafeye karar verebilmelidir.
- Fotoğraftaki ön, orta ve arka plan ilişkisini, anlatmak istediği konu doğrultusunda kurabilmelidir.
- Hikâyenin özüne inerken betimleyici, sade, anlaşılır ve aynı zamanda yaratıcı olabilmelidir.
- Çektiği fotoğrafların bütünlük oluşturması için zaman, mekân ve konu kavramlarını ilişkilendirmelidir.

Spor Fotoğrafı

Spor fotoğrafları çoğunlukla hareket içeren fotoğraf çekimi gerektirir. Enstantane, kadraj, ışık, doğru açı gibi teknik detaylara gösterilen özen, spor fotoğrafının kaliteli ve ilgi çekici olmasını sağlar. Her fotoğraf çekiminde olduğu gibi kompozisyon bilgisi burada da önem taşır. Spor fotoğrafı çekimlerinde hareketi net yakalayabilmek için 1/1.000, 1/2.000 gibi yüksek enstantane hızı kullanmak gerekebilir (Görsel 3.30).

Görsel 3.30: Spor fotoğrafında hareketi net yakalama

BİLGİ KUTUSU

Spor fotoğrafı, rutin konuları içerebileceği gibi ani gelişen sıcak haber konularını da içerebilir. Bu nedenle spor fotoğrafçısı, her tür konuya hazırlıklı olmalıdır.

Hareketli fotoğraf çekiminde önemli olan "kritik an", spor fotoğrafının vazgeçilmezidir. Açık diyafram değerleri ile sığ alan derinliği oluşturulması kritik anı vurgular (Görsel 3.31). Normal açılı denilen tek odak uzaklıklı objektifler diyafram açıklığı fazla olduğu için fotoğrafçıya bu konuda avantaj sağlar.

Görsel 3.31: Kritik an

Magazin Fotoğrafı

Magazin fotoğrafı, soft haber türüne girse de başlı başına bir uzmanlık alanı gerektirdiği için ayrı bir haber fotoğrafı türü olarak ele alınır. Tanınmış kişilerin özel hayatını konu alan fotoğraflar magazin fotoğrafçılığı alanına girer. Bu tür fotoğrafların basında yer alması tirajı artırır. Bu nedenle sinema oyuncusu, yönetmen, yazar, müzisyen, şarkıcı, iş adamı gibi tanınmış kişi ve yakınlarının özel yaşamları, katıldıkları davet ve etkinlikler haber fotoğrafçıları tarafından takip edilir (Görsel 3.32).

Görsel 3.32: Magazin fotoğrafı çekimi

Magazin fotoğrafçılığında amaç; önemli olan yerine merak uyandıran, ilgi çeken, heyecan yaratanı görüntülemektir. Magazin fotoğrafçısının iyi fotoğraflar çekebilmesi için çevresi ile bağlantılarının ve iletişiminin güçlü olması gerekir.

Portre Fotoğrafı

Haber fotoğrafçılığında portre türünde çekimler, çoğunlukla belgesel fotoğrafta ele alınır. Bununla birlikte güncel haber, soft haber, magazin ve spor fotoğraflarında da portre fotoğrafına rastlanır. Portre fotoğrafında mimik, tavır ve karakterin öne çıkarılması önemlidir. Haber fotoğrafçılığında portre fotoğraf çekiminde kişinin içinde bulunduğu mekânla birlikte görüntülenmesi fotoğrafa derinlik ve anlam katar. Mekân portreyi destekliyorsa kısık diyafram kullanılarak geniş alan derinliği oluşturulabilir. Aksi takdirde açık diyafram ile alan derinliğini azaltmak gerekir (Görsel 3.33).

Görsel 3.33: Haber fotoğrafında portre, geniş ve sığ alan derinliği

Seri Haber Fotoğrafı

Seri haber fotoğrafı çekimleri, bir olay ya da konunun tek bir fotoğraf karesiyle anlatılamadığı, konunun detaylandırılmak istendiği zaman uygulanan bir yöntemdir. Görsel 3.34'te yangının gündüz ormanda başladığı, bazı evlere sıçradığı, gece boyunca devam ettiği ve müdahaleler sonucunda ancak ertesi sabah kontrol altına alınabildiği ile ilgili bir haber metnini destekleyen fotoğraflar görülmektedir. Bunlar seri haber fotoğrafı türüne girer. Seri haber fotoğraflarında olay, üç ya da daha fazla fotoğrafla görselleştirilir. Fotoğrafların sayfaya yerleşimi (mizanpaj), tek veya çift sıra olarak iki farklı düzende olabilir (Görsel 3.34).

Görsel 3.34: Seri haber fotoğrafının mizanpajda kullanımı

3.2.2. Haber Fotoğrafında Kullanılan Ekipmanlar

Fotoğraf çekiminin başarısında fotoğrafçının yeteneğinin yanında kullanılan ekipmanın özellikleri de etkilidir. Haber fotoğrafçılığı için özel olarak geliştirilmiş DSLR makinelerin hızlı auto focus özelliği ve saniyede çekilen kare sayısının fazla olması, haber fotoğrafçısına avantaj sağlar (Görsel 3.35).

Görsel 3.35: Basın fotoğrafçıları ekipmanlarıyla çekim yaparken

Haber fotoğrafçısı dikkat çekmeden sessizce fotoğraf çekmek veya mevcut makinesinde çıkabilecek sorunlar yüzünden çekimi yarım bırakmamak için yanında yedek olarak bulundurduğu bir makine kullanır. Bunun için çoğunlukla zoom objektifli dijital makineler tercih edilmektedir.

Geniş açılı objektifler, daha çok dar alanlarda çekim yapılırken kullanılır. Full frame makineler için 14-24 mm, APS-C makineler için 10-20 mm sabit odak uzaklıklı objektifler kullanılabilir. Taşıma kolaylığı ve odak alternatifi sunduğu için 16-35 mm odak aralığına sahip geniş açılı zoom objektifler de tercih edilebilir. Geniş açılı objektifler, arka fonu geriye iterek öndeki konuyu vurgular ancak perspektif bozulmalara yol açar. Bu nedenle konuya olan mesafe artırılarak çekim yapılmalıdır. Mesafenin artırılması özellikle basın toplantılarında ve dar alanlarda çok fazla mümkün olmaz. Bu durumlarda 35 veya 50 mm objektifler tercih edilir.

Tele objektifler; toplumsal olay gibi tehlike içeren, güvenlik riski olan konularda veya uzaktan çekim yapılması gereken durumlarda kullanılır. Farklı odak uzaklığı sağlaması nedeniyle 70-200 mm, 200-400 mm gibi tele zoom objektifler daha çok kullanılır. Titremeyi önlemek için VR veya IS özellikli olanlar tercih edilir. Bu tür objektiflerle çalışılırken yüksek enstantane ile çekim yapmak daha net görüntüler elde edilmesini sağlar. Net görüntü elde edilebilmesi için enstantane hızının odak uzaklığına eş ya da odak uzaklığından daha büyük seçilmesi önemlidir. Örneğin 400 mm için en düşük hız 1/400 olmalıdır. Seçilen yüksek enstantane hızını dengelemek için makinenin mevcut diyafram açıklığı yetersiz kalırsa ISO artırılabilir ancak yüksek ISO'nun kumlamaya neden olduğu unutulmamalıdır.

Fotoğraf çekiminde tele objektif yerine objektifin odak uzaklığını artıran teleconverter kullanılabilir. Teleconverterler, büyütme katsayısına göre çeşitlenir. Örneğin 2x'lik bir converter 35 mm'yi 70 mm yapar. Teleconverter, zorunlu olmadıkça tercih edilmemelidir. Teleconverterin netliği ve renk dengesini bozduğu unutulmamalıdır. Tripot, monopot, haricî flaş, yedek batarya, aktarma kablosu gibi donanım ve malzemeler de haber fotoğrafçısının ekipmanında bulunmalıdır.

BİLGİ KUTUSU

Haber fotoğrafı çekiminde kullanılan dar açılı tele objektifler, arka planı büyütürken geniş açılı objektifler küçültür. Haber fotoğrafının istenen kalitede olması için doğru objektif seçilmelidir. Çoğu zaman haber fotoğrafçısının objektif değiştirmeye vakti olmaz ve bu nedenle zoom objektif tercihi ile geniş ve dar açılı objektifin odak uzaklıklarını kolaylıkla elde edebilir.

Foto muhabirleri olay yerinde çektikleri fotoğrafları bağlı oldukları haber ajansı ya da basın yayın organına internet kullanarak anında gönderebilir. Veri aktarmada kullanılan dizüstü bilgisayar, cep telefonu ve bunlarla ilgili donanımlar haber fotoğrafçısının ekipmanında bulunmalıdır. DSLR makineler ve gelişen veri aktarım teknolojileri sayesinde ek bir araca gerek duyulmadan veri aktarımı yapılabilmektedir. Akıllı cep telefonları sayesinde foto muhabirleri birbirleriyle ve çeşitli haber kaynaklarıyla kolaylıkla iletişim kurabilmekte, haber konuları hakkında internette araştırma yapabilmektedir. Olay yerine ulaşım, bilgi paylaşımı ve veri aktarımı hızı teknolojik araçlar sayesinde günden güne artmaktadır.

Drone; ticari amaçlı veya bireysel kullanılabilen, havadan kuş bakışı fotoğraf ve hareketli görüntülerin elde edilebilmesini sağlayan, insansız hava aracıdır (Görsel 3.36). Teknolojinin gelişmesiyle drone kullanımı habercilikte yaygınlaşmaya başlamıştır. Özellikle yangın, çığ düşmesi, sel gibi tehlikeli durumlarda drone kullanılarak olay yerine çok yaklaşılmadan görüntü alınabilmesi, güvenlik açısından büyük bir kolaylık sağlar. Droneun havadan görüntü alabilmesi sayesinde olayın büyüklüğü ve kapsamı ile ilgili geniş plan görüntülere erişilebilir. Drone alçalıp yere yaklaşarak veya yükselip gökyüzüne çıkarak farklı açılardan hızlı biçimde görüntü yakalayabilmektedir.

Görsel 3.36: Drone

Ticari veya haber amaçlı drone kullanımları için izin alınması gerekir. Drone kullanımında habercilik meslek etiğine uyulmalı, "kamu yararı" ilkesi gözetilmeli ve "özel hayatın gizliliği" ilkesine göre hareket edilmelidir.

3.2.3. Haber Fotoğrafında Işık ve Kompozisyon

Haber fotoğrafında asıl önemli olan, olayı yakalamaktır. Fotoğraf çekiminde mümkün olduğunca kompozisyon ve ışık değerlerine dikkat edilmelidir. Haber fotoğrafçılığında özellikle spot haber türünde, bazı olaylar acele görüntüleme gerektirir. Fotoğrafçı ışık ayarları ve kompozisyon konusunda uzmanlaşmışsa, bu durum sorun oluşturmaz. Durağan konuların fotoğraflanması, hareketli konuların fotoğraflanmasına göre haber fotoğrafçısına daha fazla zaman ve hazırlık yapma olanağı tanır. Kompozisyon, çekim mesafesi, bakış açısı, perspektif, alan derinliği belirleme, ışığı ayarlama gibi hazırlıklara zaman ayrılabilir (Görsel 3.37-3.42).

Görsel 3.37: 1/3 kuralı

Görsel 3.38: Alan derinliği

Görsel 3.39: Yanal ışık

Görsel 3.40: Üst bakış açısı

Görsel 3.41: Perspektif

Görsel 3.42: Özgün bakış açısı

Haber fotoğrafı çekiminde çoğunlukla doğrudan fotoğraf yöntemi kullanılır. Haber fotoğrafı, habercilik anlayışı gereği müdahale, manipülasyon gibi okuyucuyu yanıltıcı unsurlar barındırmamalıdır. Bununla birlikte fotoğraf yayımlanmadan veya baskıya girmeden önce fotoğraf üzerinde ışık, renk, kadraj ayarları gibi küçük rötuşlar yapılabilir. Buradaki uygulama okuyucuyu yanıltmak değil fotoğrafın anlamını veya gerçekliğini bozmayacak ölçüde fotoğrafa yalnızca görsel ve estetik anlamda değer katmaktır.

Haber fotoğrafında asıl olan, fotoğrafın doğru ışık değeri, doğru pozlama ve doğru kompozisyonla çekilmesidir ancak çoğu zaman bu mümkün olmayabilir. Haber fotoğrafı, zor şartlarda çalışmayı gerektirebilir. Bu gibi durumlarda fotoğrafta yaşanan teknik sorunlar (renk, ışık, gölge, pozlama hatası gibi) görüntü düzenleme programları ile çözülebilmektedir.

2. ETKİNLİK

- Görsel 3.43'te iki fotoğraf görülmektedir. Üstteki fotoğraf, fotoğrafın orijinal hâli; alttaki fotoğraf ise aynı fotoğrafın rötuşlanmış hâlidir. İki fotoğrafı da inceleyiniz.
- Fotoğraf üzerinde hangi rötuşların yapılmış olabileceğini noktalı alana yazınız.

Görsel 3.43: Haber fotoğrafında rötuş

.....

.....

.....

.....

Hareketli konu çekiminde anı yakalayamama, ışığı denetleyememe, makine ayarlarını yetiştirememe gibi zorluklarla karşılaşılabilir. Özellikle ışığın yetersiz olduğu mekânlarda veya gece çekimlerinde hareketli konuları çekmek ve hareketi net yakalayabilmek daha da zordur. Çekim için yüksek enstantane gerektiğinden ışığın yetersiz oluşu, ISO artırma gibi görüntü kalitesini bozabilecek bir uygulamayı gerektirebilir. ISO artırma yoluna gidilmeden hareketli konuyu net görüntüleyebilmek için tripot ve uzaktan kumanda kullanma, pan tekniğini uygulama gibi yöntemler denenebilir (Görsel 3.44). Bu yöntemler sayesinde sorun çözülebilir.

Görsel 3.44: Pan tekniği

Haber fotoğrafı çekiminde öncelik, ortam ışığına göre haber konusunu en doğru açıdan görüntülemektir (Görsel 3.45). Bu nedenle fotoğrafçı, konuyu en doğru açıdan görüntüleyebilecek bir yerde konumlanarak makine ayarlarını ortam ışığına göre hızlı bir biçimde yapıp fotoğrafını çekmelidir. Olayın kritik anını mümkün olan en iyi kompozisyonla yakalamaya çalışmalı, birden çok fotoğraf çekimi yapmalıdır.

Görsel 3.45: Haber konusunu doğru açı ile öne çıkaran bir fotoğraf

Haber fotoğrafı çekimlerinde iyi bir kompozisyon için genel olarak şunlara dikkat edilir:

- Ufuk çizgisi, fotoğraf karesinin alt ve üst kenarları ile paralel duruma getirilir.
- İnsanlar boydan görüntülenirken baş ve ayakların kesilmemesine dikkat edilir.
- Fotoğraflanan konunun bakış yönüne uygun bakış boşluğu bırakılır.
- Altın oran, 1/3 kuralı, üçgen kompozisyon, S kompozisyon gibi kompozisyon kurallarına uyulmaya çalışılır.
- Karışık arka plandan mümkün olduğunca uzak durulur. Sadeliğe önem verilir.
- Yönlendirme çizgileri, alan derinliği, perspektif, renk gibi konuyu vurgulayacak kompozisyon ögelerinden yararlanılır.

Işığın fotoğraf üzerinde oluşturduğu olumsuz etkileri ortadan kaldırabilmek için şunlara dikkat edilir:

- Ters ışık, tepe ışığı gibi konunun detaylarının kaybolduğu durumlarda dolgu ışığından yararlanılır.
- Fotoğrafta aşırı kontrasta neden olan durumlarda ND filtre kullanılır.
- Kontrastı yükseltmek, doygunluğu artırmak veya cam, metal, su gibi yüzeylerin neden olduğu yansıma ve parlamaları engellemek için polarize filtre kullanılır.
- Parlak ışıklı yüzeylerin kadraja girmemesine dikkat edilir. Bu zorunluysa hatalı pozlamayla karşılaşmamak için ışık ayarı, ana konuya düşen ışığa göre manuel yapılır. Ana konudan otomatik ışık ölçümü alınarak çekimi istenen kadrajda gerçekleştirmek de başka bir çözüm yoludur.

3.2.4. Haber Fotoğrafı Çekimi

Haber fotoğrafı çekimi, haber fotoğrafı türlerine göre (sıcak haber, soft haber gibi) farklılık gösterir. Örneğin müzik etkinliği, bulunan yeni bir tedavi yöntemi, iklim krizi, belli bir bölgeyi etkileyen kuraklık, çevre kirliliği, sosyal yardım projesi gibi belirli bir konusu olan güncel haber ve soft haber fotoğraflarında önceden hazırlık ve araştırma yapılarak çekim yerine gidilir. Bununla birlikte ani gelişen kaza, patlama, yangın gibi sıcak haber fotoğrafı çekimlerinde ise haber alır almaz olay yerine varan haber fotoğrafçısının hazırlık yapmak için çok fazla zamanı olmaz ve fotoğrafçı mümkün olabilecek en iyi kareleri yakalamaya çalışır.

Görsel 3.46-3.51'de farklı konularda çekilmiş haber fotoğrafları görülmektedir.

Görsel 3.46: Kuraklık konulu haber fotoğrafı

Görsel 3.47: Küresel iklim grevi, Porto, 2020

Görsel 3.48: Klasik müzik konseri

Görsel 3.49: İtalya'da bir protesto, 2019

Görsel 3.50: Sel, Tayland, 6 Ocak 2011

Görsel 3.51: Kaza sonrası

Haber fotoğrafı çekiminde genel olarak uygulanan aşamalar şunlardır:

- Haberin geçtiği olay yeri veya haber konusu incelenerek önemli detaylar tespit edilir.
- Gerekli donanım hazırlanarak haberin geçtiği çekim alanına gidilir. Olay ya da konuyu en iyi açıklayan görsel ögeler ile olay ya da konunun arka planında bulunması istenen, konuyu destekleyen yardımcı ögelerin neler olduğu belirlenir.
- Çekim açısı, yüksekliği ve mesafesi ayarlanır.
- Çekim modu belirlenir, ortam ışığına uygun diyafram ve enstantane ayarları yapılır.
- Olayın en can alıcı noktası (kritik an) yakalanmaya çalışılarak fotoğraf çekimi yapılır.
- Temel kompozisyon kuralları gözetilerek yatay ve dikey kadraj seçenekleri ile birden çok çekim yapılır.
- Çekilen fotoğraflar değerlendirilerek bunların arasından haberi yansıtan en iyi fotoğraf kareleri seçilir.

Haber fotoğrafları, haber konusu ile ilgili genel fotoğraflardan oluşabileceği gibi olayın çok spesifik bir anını yakalayan detay görüntülerden de oluşabilir. Haber fotoğrafı çekimlerinde farklı açılardan, özgün bakış açılı, teknik ve estetik değeri yüksek fotoğraflar çekebilmek mümkündür. Haber fotoğrafçısı, her konuda sık sık çekim yaparak kendini geliştirmeli ve fotoğraf makinesinin her türlü ayarına hâkim olabilmelidir.

Başarılı haber fotoğrafları çekebilmek için haber fotoğrafçısının sahip olması gereken bazı nitelikler şunlardır:

- Haber fotoğrafçısı hızlı ve atik olmalı, kolay hareket edebilmelidir.
- Fotoğraf makinesi ve ekipmanını hazır bulundurmalıdır.
- Olayla ilgili haber aldığı anda olay yerine kolaylıkla ulaşabileceği motosiklet, şişme bot gibi araçları kullanabilmeli veya bunları kullanabilen bir ekip arkadaşı ile birlikte çalışmalıdır.
- Toplumsal değerlere saygı göstermeli, mesleki etik kurallarını bilmeli ve bu kurallara uygun hareket etmelidir.
- Fotoğraflarında mesajın etkililiğini sağlayabilecek teknik ve fotoğrafik bilgiye sahip olmalıdır. Ufuk çizgisi, yönlendirici çizgiler, ritim, ışık, renk gibi kompozisyon ögelerini kadrajına yansıtabilmelidir. Farklı odak uzaklığı ve bakış açıları ile çekim, alan derinliğini kullanma, hareketi yansıtma, pan tekniği gibi çeşitli yöntem ve teknikleri başarılı biçimde kullanarak çektiği fotoğraflara zenginlik katabilmelidir.
- Zengin bir genel kültüre sahip olmalı, karşılaştığı çeşitli olay ve konular hakkında bilgisi sayesinde kritik anı kolaylıkla tespit edebilmelidir.
- Ekip çalışmasına yatkın olmalı, gerektiğinde birden fazla kişi ile eş güdümlü çalışabilmelidir.
- Kendini sürekli geliştirmeli, teknolojik iletişim araçlarını takip ederek çağa ayak uydurabilmelidir.

Haber fotoğrafı çekimi, çekim sırasında veya sonrasında manipülasyona neden olabilecek hiçbir müdahale içermez. Fotoğraf çekiminde her ne kadar müdahale içermeyen doğrudan fotoğraf yöntemi kullanılsa da bu durum ilgi çekici ve farklı fotoğraflar elde edilmesine engel değildir. Okuyucunun dikkatini daha fazla çekebilmek için fotoğraf çekiminde farklı bakış açıları kullanılabilir (Görsel 3.52-3.54).

Görsel 3.52: Haber fotoğrafında özgün bakış açısı

Görsel 3.53: Haber fotoğrafında üst bakış açısı

Görsel 3.54: Haber fotoğrafında alt bakış açısı

1. ÇEKİM ETKİNLİĞİ

Aşağıda verilen işlem basamaklarını dikkate alarak farklı bakış açılarıyla haber fotoğrafı çekimi yapınız.

- Okulunuzda ya da yakın çevrenizde gerçekleştirilecek bir etkinliği haber konusu olarak belirleyiniz.
- Belirlediğiniz konuya uygun çekim planı hazırlayınız.
- Çekim planınızda haber fotoğrafı çekiminin nasıl olması gerektiği ile ilgili önemli hususları açıklayınız.
- Çekim planınızda fotoğraf çekiminde kullanacağınız üç farklı bakış açısı belirleyiniz.
- Çekimin gerçekleşeceği yer ve zamanı (iç ya da dış mekân olması, gündüz ya da gece olması gibi) dikkate alarak ışık tasarımı yapınız.
- Çekim planında belirlemiş olduğunuz niteliklere uygun (konu, yer, zaman, bakış açısı, haber fotoğrafının türü vb.) ekipman listesi hazırlayınız.
- Alınması gereken izinler varsa çekim için belirlediğiniz tarihten önce izin alınız.
- Çekim günü, belirlediğiniz konunun çekim planına sadık kalarak hazırlık yapınız.
- Çekim için fotoğraf makinenizi tripoda takınız ve makinenizin ışık ölçümlerini yapınız.
- Çekimi çekim planınıza göre gerçekleştiriniz.

Yapacağınız çalışma aşağıda verilen kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Çalışmanızı planlarken gözlenecek davranışlara dikkat ediniz.

KONTROL LİSTESİ			
Sıra No.	**GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR**	**GERÇEKLEŞTİ**	**GERÇEKLEŞMEDİ**
1	Çekim yapacağı konuyu belirledi.		
2	Belirlediği konuya göre çekim planı hazırladı.		
3	Çekim planında haber fotoğrafı çekimi ile ilgili önemli hususları açıkladı.		
4	Fotoğraf çekimi için üç farklı bakış açısı belirledi.		
5	Çekimin gerçekleşeceği yer ve zamanı dikkate alarak ışık tasarımı yaptı.		
6	Belirlediği ölçütlere uygun ekipman listesi hazırladı.		
7	Konuya uygun ışık ölçümleri yaptı.		
8	Fotoğrafı çekim planına uygun olarak çekti.		

GERÇEKLEŞMEDİ olarak işaretlenen davranışlar için eksikliklerinizi tamamlayarak kendinizi geliştiriniz.

Haber Olayı ve Olay Yerinin İncelenmesi

Haber fotoğrafında habere konu olan olay, fotoğrafın teknik ve estetik kalitesinden ön plandadır. Asıl önemli olan, olayı görüntülemektir. Özellikle sıcak haber fotoğrafçısının çekim için fazla zamanı olmadığından fotoğrafçı, olayı en iyi anlatacak kareleri yakalayabilmek için makinesini hızlıca ayarlayıp çekim yapmalıdır. Vakti kalırsa teknik ve estetik ögeleri ön plana çıkaran çekimler yapabilir. Bu tür çekimlerde fotoğrafçının mevcut bilgi, beceri ve tecrübesi devreye girer. Güncel haber, soft haber, spor, magazin gibi konularda çekim yapan bir haber fotoğrafçısının ise haberin geçtiği yeri, haber olayını (etkinlik, spor vb.) incelemek ve hazırlıklarını yapabilmek için bolca vakti vardır.

Haber olayı ve olay yerinin incelenmesi, çekimlerde uygun çekim ve bakış açılarının bulunması, ışığın denetlenerek makinenin ayarlarının yapılması, kompozisyon ve kadraj belirlenmesi fotoğrafçıya avantaj sağlar.

Haber Fotoğrafı Çekiminde Arka Planın Önemi

Haber fotoğrafının standart haber özelliklerini taşıması gerekir. Başka bir deyişle haber fotoğrafı kamuoyunu ilgilendiren olayı görüntü ile özetlemelidir. Bu nedenle sade ve anlaşılır olmalıdır (Görsel 3.55).

Görsel 3.55: Haber fotoğrafında sadelik

Haber fotoğrafının arka planında bulunan gereksiz ögeler fotoğrafta açıklanan olayın anlaşılmasına engel olmamalıdır. Bunun için en doğru açı bulunmalıdır. Arka plan, olayı veya haberi desteklemiyorsa alan derinliği kullanılarak flulaştırılır. Yakın çekim yapılarak arka planın kadraja alınmaması da başka bir seçenektir. Arka planda bulunan nesnelerin asıl konuya etkisinin düzenlenmesi için nesnelerin yeri uygun çekim açısı ile ayarlanabilir (Görsel 3.56).

Görsel 3.56: Arka planın fotoğrafa etkisi

Haber Fotoğrafı Çekiminde Kritik An

Fotoğrafta kritik an, konunun en önemli anını görüntüleyebilmek için deklanşöre en doğru zamanda basabilmektir. Bresson'a göre bu bir karar anıdır. Fotoğrafçının gözü, asıl görmek istediği doğrultuda konuyu sadeleştirerek ayıklar ve fotoğrafçı bir karar vererek deklanşöre basar. Bunun için gerekli hazırlıkları yaparak uygun anı bekler. Haber fotoğrafında karar anı, haber olayını en iyi anlatacak karenin yakalanmasıdır. Kritik an yakalanarak haber olayının doğru bir zamanlama ile fotoğraflanması sonucu fotoğrafın verdiği mesaj daha anlaşılır ve net olur. Kritik anın fotoğraflanmasında fotoğrafçının karar anı kadar duruş noktası ve bakış açısı da önemlidir. Haber konusunun kritik anının fotoğraflanması, fotoğrafın anlatım gücünü artırır (Görsel 3.57).

Görsel 3.57: Haber fotoğrafında kritik an

Kritik an özellikle hareketli konularda daha çok önem kazanır. Hareketin başlangıç, gelişme veya son bölümlerinden birinde ya da hareketin zirve yaptığı noktada deklanşöre basmak önemlidir. Hareketin en can alıcı noktasını yakalamak, haber fotoğrafının fotoğrafik değerini artırır. Hareketli konularda kritik anı yakalayabilmek için fotoğrafçı doğru anı tahmin ederek deklanşöre basmalıdır. Seri çekim yapılması, kritik anın yakalanmasında faydalı olabilir. Yüksek enstantane değerleri ile çekim yapılması hareketin net yakalanabilmesi için önemlidir (Görsel 3.58).

Görsel 3.58: Hareketli konuda kritik an

Fotoğraf Seçimi

Haber fotoğrafı çekimleri yapıldıktan sonra fotoğraflar ilgili basın kuruluşuna gönderilmeden önce fotoğrafçının ön eleme yapması önemlidir. Fotoğrafçı tarafından seçilen ve haberi en iyi açıklayan kareler haberin kısa cümlelerle ifadesi ile birlikte basın kuruluşuna gönderilir. İlk elemenin ardından basın kuruluşunda görevli fotoğraf editörleri ikinci elemeyi yapar. Editörler birden fazla kaynaktan gelen fotoğraflar arasından konu ya da olayı en iyi anlatan, okuyucunun dikkatini çekebilecek fotoğrafları belirleyerek mizanpaj için sayfa sekreterliğine gönderir. Görsel 3.59'da fotoğrafçının ve fotoğraf editörünün fotoğraf seçim anları görülmektedir.

Görsel 3.59: Haber fotoğrafı seçimi

Fotoğraf editörünün alanında uzman olması önemlidir. Fotoğraf editörü; fotoğraf eğitimi ve tecrübesinin yanında hukuk ve mevzuat bilgisi, etik kuralları, kurumunun yayın politikası ve hedef kitlesinin özellikleri hakkında bilgili olmalıdır. Ayrıca sayfa tasarımı, baskı süreci, dijital ortamlarda fotoğraf paylaşımı gibi konulara da hâkim olmalıdır. Fotoğraf editörü, haber fotoğrafı seçiminde bu bilgi ve tecrübesi doğrultusunda hareket eder.

Fotoğraf seçiminde fotoğraflar teknik ve içerik açısından incelenir. İnceleme sırasında dikkat edilmesi gereken özellikler şunlardır:

BİLGİ KUTUSU

Fotoğraf seçiminde hem teknik açıdan hem içerik açısından değerlendirme yapılır. Bu değerlendirmede fotoğrafın içerik değeri, teknik değerinden daha üstün tutulur. İçerik açısından uygun, haber değeri yüksek bir fotoğraf teknik açıdan bazı ölçütleri taşımasa dahi haber fotoğrafı olarak seçilebilir.

Fotoğrafların Teknik Açıdan İncelenmesi

- Fotoğraflar doğru teknikle çekilmiş olmalıdır.
- Doğru pozlanmış olmalıdır.
- Net olmalıdır.
- Kritik anı yakalamış olmalıdır.
- Fotoğrafların arka planı dikkati dağıtmamalı, fotoğraflar sade olmalıdır.
- Yer çekimi, ufuk çizgisi, 1/3 kuralı gibi kompozisyon ilkelerine uygun olmalıdır.
- Fotoğrafların mizanpajda kullanıma uygun yatay ve dikey kadraj alternatifi bulunmalıdır.
- Fotoğraf seçiminde zorunlu olmasa da özgün ve farklı bakış açıları ile çekilmiş fotoğraflar tercih edilmelidir.

Fotoğrafların İçerik Açısından İncelenmesi

- Fotoğraflar, haber değeri taşımalıdır.
- Belge ve kanıt niteliğinde olmalıdır.
- Tarafsız olmalıdır.
- İnandırıcı ve güçlü olmalıdır.
- Olayı tek başına açıklayabilmelidir.
- İlgi çekici olmalıdır.
- Yayın politikasına uygun olmalıdır.
- Etik ve hukuki kurallara uygun olmalıdır.

Fotoğrafların Sayfaya Yerleşimi

Haberi destekleyen manşet ve kısa başlıkların grafik düzenlemesi ile fotoğrafların grafik düzenlemesi arasında uyum ve denge oluşturulması beklenir. Bu nedenle sayfa tasarımcısı ile fotoğraf editörünün birlikte çalışması önemlidir.

Etkileyici fotoğraflar genellikle ilk sayfalara yerleştirilir. Özellikle deprem, yangın gibi önemli olaylarda tam sayfa fotoğraf kullanılır. Haberin görsel sunumunda seri fotoğraflar kullanılacaksa fotoğraflardan biri büyük, diğerleri küçük verilebilir. Fotoğrafların mizanpajda istenen kadrajda ve boyutta kullanılabilmesi için sayfada boşluklar oluşabilir. Bu boşlukların düzenlenmesi gerekir. Bunun için arşivden seçilen konu ile ilgili önemli kişilerin portreleri kullanılır.

Fotoğrafın yönü okuyucunun dikkatini gazetenin dışına yönlendirebilir. Bu durumda fotoğraf ters çevrilerek kullanılabilir ancak detaylara dikkat edilmelidir. Örneğin fotoğrafta yazı varsa ve ters okunuyorsa fotoğraf çevrilmemelidir.

Haber fotoğrafına gerçekte var olmayan nesneler eklemek ya da fotoğrafta var olan nesneleri silmek gibi müdahaleler yapılmamalıdır. Zorunlu durumlarda illüstrasyon gibi eklemeler yapılırsa fotoğrafın yanında küçük puntolarla mutlaka belirtilmelidir. Aynı şekilde, fotoğrafı çeken fotoğrafçının adının belirtilmesi de önemlidir. Fotoğrafın kim tarafından çekildiği, hangi haber ajansından geldiği ya da arşiv fotoğrafı olup olmadığının yazılması haber fotoğrafının inandırıcılık etkisini güçlendirir. Bu şekilde meslek etiğine uygun olur.

Haber fotoğraflarının altında, fotoğrafı ve haberi açıklayan kısa bir alt yazı olmalıdır. Alt yazı, haber metninin tamamını okutmaya teşvik etmelidir. Alt yazıda kişi, yer, zaman ve olayın akışı hakkında kısa bilgiler verilmeli, yorum yer almamalıdır. Manşet ya da kısa başlıkların alt yazıda tekrar edilmemesi önemlidir. Tek başına haber niteliği olan haber fotoğraflarında uzun alt yazı kullanılabilir. Bu durumda, alt yazının mizanpajda kapladığı alan, ilgili olduğu fotoğrafın kapladığı alanın üçte birinden daha az olmalıdır.

BİLGİ KUTUSU

Fotoğraf düzenleme programları, dijital teknolojiler ve yapay zekânın gelişmesiyle fotoğrafa kolaylıkla müdahale yapılabilmekte ve görüntüler istenen biçime getirilmektedir. Fotoğrafın aslını bozarak gerçekliğinden uzaklaştıran bu uygulamalar haber fotoğrafçılığında kullanılmamalıdır. Müdahale edilmiş bir fotoğraf kullanılmışsa fotoğrafın altında mutlaka belirtilmeli ve okuyucu bu konuda bilgilendirilmelidir. Aksi takdirde bu tür uygulamaların çoğalması toplumun haber yapan iletişim araçlarına olan güvenini sarsar. Foto muhabiri, fotoğraf editörü ve sayfa editörü görevlerini yaparken bu sorumluluğun bilincinde olmalıdır.

2. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Haber Fotoğrafı Çekimi

AMAÇ : Haber fotoğrafının özelliklerine uygun fotoğraf çekmek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak haber fotoğrafı çekiniz.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Yardımcı ekipman
3. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Haber fotoğrafı çekimine uygun bir konu ya da olay belirleyiniz.
3. Konu ya da olayı inceleyerek konu ya da olayın belirgin yönlerini tespit ediniz.
4. Konu ya da olayın geçtiği yeri inceleyiniz.
5. Konu ya da olayın arka planındaki ögeleri denetleyiniz.
6. Fotoğraf makinesinin ayarlarını ortam ışığına uygun olarak hazırlayınız.
7. Konuya uygun kritik anı yakalayarak çekimi gerçekleştiriniz.
8. Temel kompozisyon ögelerini dikkate alarak birden fazla çekim yapınız.
9. Çektiğiniz fotoğrafları bilgisayara aktarınız.
10. Haberi en iyi yansıtan üç fotoğraf karesi seçiniz.
11. Seçtiğiniz fotoğrafları teknik ve içerik açısından değerlendiriniz.
12. Değerlendirme sonucunu rapor hâline getirerek seçtiğiniz üç fotoğrafla birlikte öğretmeninize teslim ediniz.
13. Çalışma ortamınızı temiz ve düzenli bırakmaya özen gösteriniz.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız Ek 3'te verilen "2. Derecelendirme Ölçeği" ölçütlerine göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki soruların doğru cevabını işaretleyiniz.

1. Kitleleri ilgilendiren yeni bir durum ya da olayın hikâyesi ile ilgili gerçekçi ve nesnel biçimde kamuoyuna sunulan bilgiye ne ad verilir?

A) Belge B) Haber C) Haber olayı
D) Kanıt E) Olgu

2. Bir haber sayfasında gözün algıladığı ilk unsur aşağıdakilerden hangisidir?

A) Haber başlığı
B) Fotoğraf yazısı
C) İçerik
D) Fotoğraf
E) Haber

3. **İlk haber fotoğrafçısı aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Jules Alphonse Eugène Itier
B) Mogens von Haven
C) Stanislav Tereba
D) Donald McCullin
E) Wolfgang Peter Geller

4. Türkiye Gazeteciler Cemiyetinin foto muhabirliği dalındaki birincilik ödülünü alan fotoğrafçı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hilmi Şahenk B) Ali Ersan C) Şinasi Barutçu
D) Faik Şenol E) Ara Güler

5. Aşağıdakilerden hangisi haber fotoğrafını diğer fotoğraflardan ayıran özelliklerden biri değildir?

A) Belge ve kanıt niteliğinde olması
B) Manipüle edilmemiş ve tarafsız olması
C) Haberi tamamlaması ve detaylandırması
D) Olayı tüm gerçekliğiyle yansıtması
E) Anlamsal yoğunluğunun az olması

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

6. Aşağıdakilerden hangisi haber fotoğrafı türlerinden değildir?

A) Genel B) Sert C) Sıcak D) Soft E) Soğuk

7. Rutin gerçekleşen ciddi haberleri konu alan haber fotoğrafı türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Belgesel

B) Güncel haber

C) Portre

D) Spor

E) Seri haber

8. Bir haber fotoğrafçısının başarılı haber fotoğrafları çekebilmesi için yapması gerekenlerle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A) Sadece fotoğraf makinesi taşımalıdır.

B) Polis yayın kanallarını kullanmalıdır.

C) Hızlı ve atik olmalı, kolay hareket edebilmelidir.

D) En çok kompozisyona dikkat etmelidir.

E) Tek başına çalışmalıdır.

9. Aşağıdakilerden hangisi haber fotoğraf editöründe bulunması gereken özelliklerden biri değildir?

A) Alanında uzman olması

B) Mevzuat bilgisi olması

C) İki yabancı dil bilmesi

D) Etik kurallara uyması

E) Fotoğraf eğitimi olması

10. Haber fotoğrafları ilk (ön) sayfaya yerleştirilirken aşağıdakilerden hangisine dikkat edilmelidir?

A) Fotoğrafların etkileyici olmasına

B) Fotoğrafların yan yana dizilmesine

C) Seri fotoğrafların küçük yerleştirilmesine

D) Sayfada boşluk olmasına

E) Fotoğrafta değişiklik yapılmasına

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

B) Aşağıda verilen soruların cevaplarını noktalı yerlere yazınız.

11. Haber fotoğrafının belge ve kanıt niteliği taşıması özelliğiyle tarihe nasıl tanıklık ettiğini örneklendirerek açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....

12. Haber fotoğrafçısının güvenli bir alan belirlemesi çekim sürecini nasıl etkiler? Örneklendirerek açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....

13. Belgesel fotoğraf ile seri haber fotoğrafının özelliklerini karşılaştırınız.

.....
.....
.....
.....
.....

14. Haber fotoğrafı olarak manipüle edilmiş fotoğraflar kullanılsaydı ne olurdu?

.....
.....
.....
.....
.....

15. Haber fotoğrafında kullanılan ekipmanın özellikleri, haber fotoğrafı çekimini sizce nasıl etkiler? Düşüncelerinizi yazınız.

.....
.....
.....
.....
.....

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

16. Haber fotoğrafçısının fotoğraf çekiminde iyi bir kompozisyon oluşturma çabasının haber fotoğrafına etkisini (olumlu ve olumsuz yönleriyle) eleştiriniz.

.....
.....
.....
.....
.....

17. Haber fotoğrafı çekimlerinde ışığın fotoğraf üzerinde oluşturduğu olumsuz etkileri ortadan kaldırabilmek için neler yapılabilir? Örneklendirerek açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....

18. Haber fotoğrafçısı ekip çalışmasına yatkın değilse meslek hayatında ne tür sorunlarla karşılaşabilir? Düşüncelerinizi yazınız.

.....
.....
.....
.....
.....

19. Haber fotoğrafında "kritik an" çekimlerini örneklendirerek açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....

20. Haber fotoğrafında yapay zekâ kullanımıyla ilgili düşüncelerinizi yazınız.

.....
.....
.....
.....
.....

4. ÖĞRENME BİRİMİ

MAGAZİN FOTOĞRAFI

KONULAR

4.1. MAGAZİN FOTOĞRAFÇILIĞI
4.2. MAGAZİN GÜNDEMİ, ARAÇLARI VE KAYNAKLARI
4.3. MAGAZİN FOTOĞRAFI ÇEKME

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Magazin fotoğrafçılığı ile ilgili temel unsurları analiz etme
- Magazin gündemini ve magazin fotoğrafı kaynaklarını takip etme
- Magazin fotoğrafı çekme

TEMEL KAVRAMLAR

- Magazin
- Magazin fotoğrafı
- Magazin fotoğrafçısı

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Magazin haberlerinin sizin üzerinizde nasıl bir etkisi olabilir? Örneklendirerek açıklayınız.
2. Magazin haberlerinin okurların tüketim alışkanlığı üzerinde ne gibi etkileri olabilir? Arkadaşlarınızla paylaşınız.

GİRİŞ

Fotoğraf, icadından bu yana kitle iletişim araçlarının en temel ögesi olmuştur. Sosyal hayatın başlamasıyla birlikte magazin, halk tarafından merak ve takip edilen habercilik türleri arasına girmiştir. Magazin sosyal yaşamın kendisidir. Genel olarak toplumda tanınmış kişilerin özel hayatlarıyla ilgili konuları kaynak alır. Magazinin temel ögesi ve kaynağı meraktır. Merak olmadan magazin haberi ve fotoğrafı olması mümkün değildir. Bir magazin habercisi ve fotoğrafçısı her zaman izleyicinin merakını, ilgisini magazin konularına çekmelidir.

Magazin genellikle eğlenceli, hoş, güldüren, şenlikli, zevkli ve komik olayları konu alır. Magazini takip eden kişiler eğlenceli vakit geçirir ve psikolojik olarak rahatlar. Bu yönüyle magazin, toplumun her kesimine hitap eder (Görsel 4.1). Magazin fotoğrafı, magazin metninden daha fazla önem taşır. Bol fotoğraflı olan bu sayfalarda dikkat önce fotoğraf üzerine çekilir. Daha sonra okuyucu, haber metnine yönlendirilir.

Görsel 4.1: Magazinin etkisi

Magazin haberlerinin anlatımları genellikle sade, anlaşılır ve basittir. Kullanılan haberler çoğunlukla tatlı haberlerdir ve magazin konuları çok çeşitlidir. Ünlülerin yaşamları, sosyete dedikoduları, tatil haberleri, çeşitli yemek tarifleri, astroloji, sergi açılışları, defileler, sosyal yardım projeleri gibi konular işlenir. Bu konuları magazin ögesi yapan en temel unsur, haber içeriğinde toplumda yer edinmiş sosyete ya da ünlü kişilerin olmasıdır. Bir haberi magazin haberi yapan şey budur.

Son yıllarda dijital medya, insanların hayatında daha fazla yer almaktadır. Sosyal medyanın ortaya çıkmasıyla birlikte magazin haberciliği ve fotoğrafçılığı dijitale taşınarak habere daha kolay ve hızlı bir erişim sağlanmaktadır.

4.1. MAGAZİN FOTOĞRAFÇILIĞI

Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK) **magazin**; "Halkın çoğunluğunu ilgilendirecek, çeşitli konulardan söz eden, bol resimli yayın." ve "Genellikle sanat, eğlence ve spor dünyasında tanınmış kişilerle ilgili haber ve yorum." olarak iki şekilde tanımlanır. "Tanımlardan anlaşılacağı üzere magazin kelimesi hem bir yayın hem de haber ve yorum türü içerikler olarak tanımlanmıştır. Halkın geneline hitap edecek, farklı konuları içeren ve görsel zenginliği olan bir yayın türü olarak tanımlanırken, diğer yandan da ünlü kişiler ile ilgili haber ve yorumlar olarak tanımlanmıştır" (Çetinkaya, 2020:107).

Magazin; içerik olarak hafif, haber veya belgesel gibi derin olmayan, çabuk tüketilebilecek, bilgilendirmekten çok eğlendirmeyi amaçlayan haber içeriklerinden oluşur. Bu özellikleri nedeniyle insanların yaşam stresinden uzaklaşmasına olanak sağlar. Magazin gündemi sık sık değişse de magazin habercileri her dönem benzer konuları farklı kişiler üzerinden okuyucu ve izleyiciye sunarlar. Magazin habercileri, haberlerinin ilgi çekici ve sansasyonel olabilmesi için yazı ve başlıkların gücünden, hayatın en önemli belgelerinden olan fotoğraf ve videoların gücünden faydalanır (Görsel 4.2). Haberler, özel habercilik ya da gündeme dair bir konu olsa da parlak ve kolay tüketilen bir sunumla takipçilerle paylaşılır.

Görsel 4.2: Magazin haberi

Eğlenceli bir yayın anlayışı benimseyen magazin haberciliğinin başlangıcı, sanılandan daha eskiye dayanır. İlk örnekleri ABD'de ve Avrupa'da görülür. Ülkemizde ise ilk olarak dergi türü şeklinde 1873 yılında Cüzdan adı ile okuyucularıyla buluşmuştur. Haftalık Malumat (1897), Resimli Kitap (1908), Şehbal (1909), Kadınlar Âlemi (1914) magazin basınının ilk önemli örnekleridir. Cumhuriyet Dönemi'nde ise Sedat Simavi'nin İnci ve Yedigün dergileri dikkatleri çeker (Görsel 4.3).

Görsel 4.3: Ülkemizde magazin dergiciliğinin ilk örnekleri

4.1.1. Magazinin Özellikleri

Magazin haberleri tanınmış kişilerin veya bu kişilerle ilgili olayların sürekli gündemde kalmasını sağlar. Yayımlanacak haberin içeriğine göre konuları çok çeşitlidir. Magazin haberciliğinin bazı özellikleri şunlardır:

- Toplumun her kesimine hitap edecek konuların seçilmesi.
- Bol fotoğraflı ve az yazılı içeriklerin hazırlanması.
- Sade bir haber dilinin kullanılması.
- Çoğunlukla eğlenceli içeriklerin tercih edilmesi.
- Popüler gündemin yakından takip edilmesi.

4.1.2. Magazin Fotoğrafçısı

Magazinin en önemli parçası fotoğraftır. Fotoğraf, konuyu anlatım yönüyle tamamladığı sürece haber kaliteli olur. Fotoğrafı ancak konuya hâkim olan magazin fotoğrafçılarının görüntülemesi fotoğrafta daha iyi sonuçlar alınmasını sağlar. **Magazin fotoğrafçısı** basılı yayınlara ya da dijital basına magazin haberlerinin görüntülerini çeken kişidir (Görsel 4.4). Bir kuruma bağlı olarak çalışabileceği gibi serbest olarak da çalışabilir. Magazin fotoğrafçılarında basın kartlarının bulunması gerekir.

Görsel 4.4: Magazin fotoğrafçıları

Magazin fotoğrafçısının sahip olması gereken özellikler şunlardır:

- Meslek etiğine uygun hareket etmelidir.
- Kamu yararını gözetmelidir.
- Fotoğraf çekim tekniklerini bilmeli ve konuya göre uygun ekipman seçimi yapabilmelidir.
- Popüler magazin gündemini çok iyi bilmelidir.
- Meraklı, araştırmacı, aktif, saygılı ve güler yüzlü olmalıdır.
- İletişim tekniklerini bilmeli ve bu teknikleri röportaj sırasında uygulayabilmelidir.
- Türkçeyi en iyi şekilde kullanmalıdır.
- Uluslararası geçerliliği olan en az bir yabancı dil bilmelidir.

Magazin fotoğrafçısının çalışma koşulları zordur ve çalışma saatleri net değildir. Günün her saati çalışmak zorunda kalabilir. Genellikle açık havada çalışır. Magazin fotoğrafçısının haberin peşinden giderken kaynakları iyi seçmesi ve haber değeri taşıyıp taşımadığının tespitini yapması gerekir. Bu tespit fotoğrafçıya zaman kazandırır.

Magazin fotoğrafçısı ekipmanını güncel tutmalı ve ekipmanının bakımlarını zamanında yaptırmalıdır. Açık hava koşullarında çalışmaya uygun ekipman tercih etmelidir.

4.1.3. Magazin Fotoğrafı

Fotoğraf, magazin haberinin en can alıcı noktasıdır. Fotoğrafsız bir magazin haberi eksik kalır. Görsel algının önemli olduğu haber türlerinden biri olan magazinin çok çeşitli çekim konuları vardır. Magazin, insanların tanışmayı hayal ettikleri yerli veya yabancı ünlülerle karşılaşma ve bir anlığına da olsa bu kişilerin dünyalarına girme fırsatı yaratır. Ünlüler dünyası ile kişinin ilişki kurmasını sağlar. Yeni albüm çıkarmış bir sanatçının röportajı, sergi açılışı, ünlülerin gündelik yaşamları, sosyal etkinlikler gibi konular magazin fotoğrafı kaynaklarıdır (Görsel 4.5).

Görsel 4.5: Açılış partisi

Magazin fotoğrafı konuları çok yönlüdür. Fotoğrafçıların bu konuların hepsine yetişmesi mümkün olmadığı için kendi içlerinde ayrılmaları ve doğru ekipman seçmeleri işlerini kolaylaştırır. Her konu için ekipman seçimi farklıdır. Bu sebeple bir magazin fotoğrafçısı her zaman iki makine taşımalı, farklı odak uzaklıklarına sahip, diyafram açıklığı geniş ve hızlı olan objektifler tercih etmelidir. Böylelikle fotoğrafçı, görüntülemek istediği konuya hangi ekipman en uygun ise buna o anda karar vererek fotoğrafları çekebilir (Görsel 4.6).

Görsel 4.6: Çekime uygun ekipman kullanımı

Cep telefonu kullanımının yaygınlaşması ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte mobil fotoğraf kavramı ortaya çıkmıştır. "Cep telefonları ile artan paylaşım yaklaşımı, kamusal ve özel alanda kesintisiz olarak, zaman ve mekân kavramlarının sınırlarının aşılmasına yol açmış, cep telefonu fotoğrafçılığı adı altında genelleyebilecek yeni bir fotoğraf türünün doğmasına neden olmuştur" (Sağlamtimur, 2017, s. 90). "Hız, kolay taşınabilirlik, basitlik, paylaşım, anındalık gibi özellikleriyle ön plana çıkan cep telefonu fotoğrafçılığı, beraberinde fotoğraf çekim teknikleri, donanımsal yeterlilik ve sanatsal bakış açısı gibi konuları da tartışmaya açmıştır" (Sağlamtimur, 2017, s. 90).

Fotoğraf alanında cep telefonu kullanımından söz edilirken magazin fotoğrafında cep telefonları yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Çözünürlüğü yüksek, teknik açıdan kamerası iyi olan cep telefonları magazin fotoğrafında kullanımı artırmıştır. Cep telefonları özellikle kolay taşınabilmesi, haberin anında iletilmesi gibi özellikleri göz önünde bulundurulduğunda magazin fotoğrafı için büyük kolaylık sağlamaktadır (Görsel 4.7).

Görsel 4.7: Cep telefonunda magazin haberi

4.1.4. Magazin Servisleri

Basılı veya dijital yayın kuruluşlarında magazin haberleri için ayrı bir servis mutlaka bulunur ancak her yayın kuruluşunda magazin fotoğrafçısı bulunmayabilir. Böyle durumlarda kuruluşun bünyesinde bulunan diğer foto muhabirleri habere gönderilebilir.

Görsel 4.8: Magazin ekibi

Magazin servisleri genellikle magazin müdürü, sayfa editörü, fotoğraf editörü, foto muhabiri ve köşe yazarlarından oluşur (Görsel 4.8). Servis dâhilinde sinema, tiyatro, dizi gibi ayrı alanlarda uzmanlaşmış muhabirler bulunabilir.

Magazin haberleri tatlı haberler olsa da haber merkezindeki bölümde işler ciddiyetle yürütülür. Haber kurumuna gelen istihbarat diğer bölümlerde olduğu gibi titizlikle ele alınır, gelen bilgilerin yayına uygunluğu kontrol edilir ve haber için harekete geçilir. Yapılan toplantılarda haberin yayın tarihi ve nasıl sunulacağı gibi konularda kararlar alınır.

Magazin haberleri çoğunlukla gazetelerin manşetlerinde yer almaz. Ülkemizde ise magazin haberlerine manşet üstü, ana sayfada bir başka nokta, arka sayfa, ikinci sayfa gibi göze çarpan bölümlerde ya da hafta sonu magazin eklerinde yer verilebilir. Söz konusu haberler; ünlülerin yaşamları, yemek tarifleri, açılış etkinlikleri, ödül törenleri gibi konular olabilir.

Magazin Müdürü

Magazin müdürünün öncelikli görevi magazin sayfasının sorunsuz bir şekilde yayımlanmasını sağlamaktır. Magazin haber servisi içindeki birimlerin işleyişini kontrol etmek, çalışanların motivasyonlarını artırmak ve diğer birimler ile iletişimlerini kuvvetlendirmek diğer görevleri arasında sayılabilir (Görsel 4.9).

Görsel 4.9: Toplantı hâlindeki magazin ekibi

Editör

Basılı veya dijital yayın organlarına gelen haberlerin yayımlanmadan önce planlamasını yapan kişiye **editör** denir. Bu planlamada haberlerin önem sırasını belirler. Haberin içeriğinin ne olduğunu, haberde neler yazıldığını kontrol eder. Haberi dil ve anlatım açısından kuvvetlendirir. Haber metninin akıcı, kolay ve çarpıcı olmasını sağlar.

Sayfa Editörü

Sayfanın baskıya hazır hâle getirilmesi için gerekli teknik tasarımları yapan ve genel editöre bağlı olarak çalışan kişiye **sayfa editörü** denir.

Fotoğraf Editörü

Basılı veya dijital yayın organlarında yayımlanacak haberler için fotoğrafları seçen kişiye **fotoğraf editörü** denir (Görsel 4.10). Yurt dışında her yayın organının bir fotoğraf editörü bulunur ancak ülkemizde durum böyle değildir. Sayılı yayın organlarında fotoğraf editörleri vardır.

Fotoğraf editörünün görevi sadece habere en uygun etkileyici fotoğrafı seçmek değildir. Sayfa editör ve yönetmenleriyle birlikte hareket ederek sayfanın yapısına uygun görselliğin oluşturulmasına katkıda bulunmak da fotoğraf editörünün görevleri arasındadır. Bu doğrultuda fotoğrafın yatay ya da dikey konumu gibi konularda etkisi bulunabilir. Görseller her türlü tasarım çalışmasının kalitesine direkt olarak etki yapan unsurların başında gelir.

Görsel 4.10: Fotoğrafçı ve editör

Foto Muhabiri

Foto muhabiri magazin haberini görüntüler (Görsel 4.11). Görüntüler ilk olarak fotoğraf editörüne gider. Fotoğraf editörü, fotoğrafların habere uygunluğu konusunda teknik ve içerik olarak inceleme yapar. Bağlı olduğu basılı veya dijital yayın organlarının kendi fotoğraf yayımlama kuralları varsa inceleme sırasında bunları da göz önünde bulundurur. İncelemeler sırasında hata varsa düzeltmeleri yaparak arşivler. Ardından magazin müdürüne gönderir. Müdür görselleri ve haberi inceler, onay verdikten sonra sayfa editörüne gönderir.

Görsel 4.11: Foto muhabirleri

Köşe Yazarları

Köşe yazarları, servisin kendi kadrosunda olduğu gibi dışarıdan da bağımsız çalışabilen kişilerdir. Köşe yazarlarının sayfadaki yerleri bellidir. Kendilerine genelde dikey bir sütun ayrılsa da kimi zaman yatay olarak birkaç sütundan oluşan yarı sayfa ya da tam sayfa da ayrılabilir. Röportaj veya özel haber hazırlama durumlarında ise foto muhabiri ile beraber çalışırlar.

4.1.5. Magazin Fotoğrafı Kaynakları

Magazin her zaman günceli ve gündemi takip eder. Magazin servislerinin kendi haber kaynakları olabileceği gibi magazin muhabirinin ve foto muhabirinin kendi haber kaynakları da olabilir. Magazin haberinin kaynakları oldukça geniştir. Bu kaynaklardan bazıları şunlardır:

- Kuruma gelen haberler
- Basın danışmanları, menajerler
- Ajanslar
- Yabancı kaynaklı basılı ve dijital yayın organları
- Magazin dergileri
- Ünlü kişiler
- Basın bültenleri
- Topluma mal olmuş kişilerin gittikleri mekânlar
- Sokaklar

4.1.6. Magazin Fotoğrafının Etik Olarak Değerlendirilmesi

Dijital araçların yaygınlaşması; her şeye ulaşılabilir, her şeyin paylaşılabilir, özel hayatın sürekli gözlenebilir olması gerçeğini de beraberinde getirmiştir. Bu sebeple etik, fotoğrafın her alanında etkili bir şekilde yer alır. Geçmişten günümüze magazin haberlerinin ülke gündemlerinde oldukça fazla yer edinmesiyle birlikte etik, magazin içinde sürekli konuşulmaya başlanmıştır. Magazin haber servislerindeki kişiler olayları ve kişilerin söylediklerini gerçeğe sadık kalarak okuyucu ile paylaşmalıdır. Habere konu olan kişilerin özel hayatlarına, mahremiyetlerine özen göstererek haberin kamu yararına olup olmadığına karar vererek bunları haberleştirmelidir.

Magazin fotoğrafında etiğe diğer alanlardan daha fazla dikkat edilmelidir. Magazin hayatın içinden, yaşamdan gelir. Bu da görüntülenen kişilerin özel hayatlarıyla görüntüleyen kişiler arasında incecik bir çizginin her zaman var olduğunun göstergesidir.

"Mahremiyet kişinin yalnızca kendisi için saklı tuttuğu ve başkalarından gizlediği yaşam alanıdır. Ancak o kişinin tercihlerine ve iznine bağlı olarak öğrenilmesi hakkını tanıdığı yaşamıyla ilgili davranışlar ve ilişkiler bütünüdür. Bir başka deyişle "özel yaşam", "sır" niteliğindedir (Girgin, 2000: 103). "

Çocukların fotoğraflarının anne ve babasından izinsiz çekilmemesi gerekir. Çekilen görüntüler kişileri küçümseyici, aşağılayıcı nitelikte olmamalıdır. Müstehcen fotoğraflar kesinlikle çekilmemelidir.

Muhabir ve foto muhabiri her zaman tarafsızlık ilkesiyle haber yapmalıdır. Olayları çarpıtmadan anlatmalı ve fotoğraflamalıdır. Bu durum hem meslek etiği hem de kişisel etik açısından değerlendirilir.

BİLGİ KUTUSU

Basın Meslek İlkelerinin beşinci maddesine göre "Kişilerin özel yaşamı, kamu çıkarlarının gerektirdiği durumlar dışında yayın konusu olamaz."

1. ARAŞTIRMA

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda çalışmanızı tamamlayınız.

- Basılı veya dijital yayın organlarından magazin ve magazin fotoğrafçılığının temel unsurlarını araştırınız.
- Bulduğunuz bilgilerle kendi düşüncelerinizi birleştirerek magazin fotoğrafçılığının temel unsurlarıyla ilişkisini inceleyiniz.
- Araştırmalarınız sonunda edindiğiniz bilgilerle bir sunum hazırlayınız.
- Konuyu açıklayan çeşitli görseller bularak sunumunuzu zenginleştiriniz.
- Hazırladığınız sunumu güzel konuşma ve hitabet kurallarına özen göstererek sınıfta sununuz.

4.2. MAGAZİN GÜNDEMİ, ARAÇLARI VE KAYNAKLARI

Ülkemizde basılı yayın organları içinde yer alan gazetelerin, ekonomi sayfaları hariç, haber metinleri ve haber fotoğrafları büyük ölçüde eşit oranda kullanılır. Gazetelerin çoğunda magazin haberleri ikinci sayfada yer alır. Bazı gazeteler ise hafta içi ve hafta sonu magazin eklerini okuyucuları için hazırlar.

Basılı yayın organlarından bir diğeri dergilerdir. Derginin türüne, konusuna ve yayın politikasına göre fotoğrafın kullanımı değişir. Magazin dergiciliğinde fotoğrafın her zamankinden daha büyük kullanımlarının olduğu görülür (Görsel 4.12).

Görsel 4.12: Magazin dergisinde fotoğraf kullanımı

Dijital yayın organlarından olan web sitesi, sosyal medya gibi platformlarda fotoğraf gazete ve dergilere göre daha çok kullanılır. Metinler oldukça az, fotoğraflar ise neredeyse her açıdan olabilecek şekilde fazladır.

Görsel ve işitsel yayın organlarından olan televizyon ve radyoda magazin fotoğrafı kullanımı televizyonda sınırlı, radyoda ise hiç yoktur. Buna rağmen bu iki yayın organı basılı ve dijital yayın organlarını sınırsız destekler.

2. ARAŞTIRMA

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda çalışmanızı tamamlayınız.

- Basılı veya dijital yayın organlarından magazin gündemi ve kaynaklarını bulunuz.
- Bulduğunuz bilgilerle kendi düşüncelerinizi birleştirerek magazin gündemi ve kaynakları arasındaki ilişkiyi inceleyiniz.
- Araştırmalarınız sonunda edindiğiniz bilgilerle bir sunum hazırlayınız.
- Konuyu açıklayan çeşitli görseller bularak sunumunuzu zenginleştiriniz.
- Hazırladığınız sunumu güzel konuşma ve hitabet kurallarına özen göstererek sınıfta sununuz.

4.3. MAGAZİN FOTOĞRAFI ÇEKME

Magazin fotoğrafı çekimleri için belirlenmesi gereken en önemli nokta çekimlerin anlık mı planlı mı olacağıdır. Anlık çekimlerde, muhabir ve fotoğrafçı çalışma saatleri kapsamında kendilerine verilen adreslerde beklerler ve anlık çekimlerini yaparlar. Bu tür çekimlerde fotoğrafçının en az iki makinesi olmalıdır. İki makinede de farklı objektifler olmalıdır. Bu çekim için en uygun olan objektifler, farklı mesafelerde kolaylık sağladığı için teleobjektifler ve normal açılı objektiflerdir. Anlık çekimler hem gece hem de gündüz olabileceği için fotoğrafçıların mutlaka yanlarında flaş taşıması gerekir.

Planlı magazin fotoğrafı çekimleri; açılış, kermes, düğün, marka tanıtımı, röportaj, defile gibi etkinliklerde yapılır. Bu tür çekimlerin hepsinde saat ve mekân bellidir. Genelde etkinlik öncesi magazin basınına bir basın daveti hazırlanır ve katılımcı listeleri paylaşılmak istenirse basın ile paylaşılır. Fotoğrafçının araştırması gereken, bu organizasyonlara kimlerin katılacağıdır. Fotoğrafçı ön bilgiye sahip olarak giderse magazin haberi ve fotoğrafında daha iyi sonuçlar elde eder. Ekipmanını, etkinliğin yapılacağı mekâna göre seçer. İç veya dış mekân için gerekli ekipman farklı olabilir. Hatta iyi fotoğraflar için etkinliğin gerçekleşeceği saat bile önemlidir ve tüm ekipman seçimini etkiler. Örneğin öğle saati açık havada yapılacak bir marka etkinliğinde ışık çok sert olacağı için fotoğrafçının mekâna önceden giderek kendine çekim alanları bulması gerekir. Böyle bir alan yoksa flaş kullanarak istediği şekilde ışığın kontrolünü sağlayabilir (Görsel 4.13).

Görsel 4.13: Gala

Magazin fotoğrafında kritik an, hem iç hem de dış mekân için önemlidir (Görsel 4.14). Böyle bir an ile karşılaşan fotoğrafçının çekim koşulları ve ortamı iyi olmayabilir. İşte o zaman fotoğrafçı sadece konuya odaklanmalı ve olabilecek en iyi açıyı bulmaya çalışmalıdır. Ekipman olarak hızlı objektifler ile çalışması fotoğrafçıya büyük avantaj sağlar.

Görsel 4.14: Kritik an

4.3.1. Magazin Haberi İçin Fotoğraf Seçme Ölçütleri

Haber metnine uygun fotoğraf seçmek, çekim işlemi kadar önemlidir. Bu seçim fotoğrafçı, muhabir ve fotoğraf editörü ile birlikte yapılmalıdır çünkü fotoğrafçının çekim anında düşündüklerini yansıtan fotoğrafların seçimi önemlidir. Aynı zamanda muhabirin haber hakkında yazacağı metni yansıtan fotoğraflar seçilmesi gerekir. Düzenlenen metnin seçilen uygun görsellerle birleştirilmesi ile haber hazır hâle gelir.

Habere uygun fotoğrafları seçmek kişilerin beğenisinden çok bazı özellikler taşımalıdır. Fotoğrafçı ve muhabir konuyu en iyi anlatan, en çarpıcı anın görüntüsünü yakalamayı hedeflemelidir. Seçilen fotoğraf yayımlanacağı mecranın yayın politikasına uygun olmalıdır. Fotoğraf etik ve hukuk açısından bir olumsuzluk taşımamalıdır. Aynı zamanda teknik açıdan sorun taşımayan bir fotoğraf olması da önemlidir (Görsel 4.15).

Görsel 4.15: Magazin haberinde fotoğraf kullanımı

1. ETKİNLİK

Dijital yayın organlarında veya bu kitapta yer alan magazin fotoğraflarını inceleyerek aşağıdaki soruların cevaplarını sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

- Fotoğraflar konuyu yansıtmış mıdır?
- Çekim açısı uygun mudur?
- Fotoğraf etik kurallara uygun mudur?
- Fotoğraf ilgi çekici midir?
- Fotoğraf teknik açıdan uygun mudur?
- Kamu yararı var mıdır?
- Fotoğraflarda iletilmek istenen mesaj iletilmiş midir?

1. ÇEKİM ETKİNLİĞİ

Aşağıda verilen işlem basamaklarını dikkate alarak stüdyoda magazin fotoğrafı çekimi yapınız.

- Stüdyoda magazin fotoğrafı çekimi yapacağınız konuyu seçiniz.
- Seçtiğiniz konuya uygun çekim planı hazırlayınız.
- Çekim planınızda seçtiğiniz konunun kurgu ve tasarımını ayrıntılarıyla açıklayınız.
- Çekim planınızda seçtiğiniz konuya uygun konsept belirleyiniz.
- Belirlediğiniz konseptlere uygun ışık tasarımı yapınız.
- Belirlediğiniz konseptlere uygun ekipman listesi hazırlayınız.
- Stüdyoyu kullanmadan önce alınması gereken izinler varsa çekim için belirlediğiniz tarihten önce izin alınız.
- Çekim günü, belirlediğiniz konunun çekim planına sadık kalarak hazırlık yapınız.
- Çekim için fotoğraf makinenizi tripoda takınız ve makinenizin ışık ölçümlerini yapınız.
- Çekimi çekim planınıza göre yapınız.

Yapacağınız çalışma aşağıda verilen kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Çalışmanızı planlarken gözlenecek davranışlara dikkat ediniz.

KONTROL LİSTESİ			
Sıra No.	**GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR**	**GERÇEKLEŞTİ**	**GERÇEKLEŞMEDİ**
1	Çekim yapacağı konuyu belirledi.		
2	Belirlediği konuya göre çekim planı hazırladı.		
3	Çekim planında ayrıntılı olarak kurgu tasarımından bahsetti.		
4	Konuya uygun konsept belirledi.		
5	Konsepte uygun ışık tasarımı yaptı.		
6	Konuya uygun çekim ekipman listesi hazırladı.		
7	Hazırladığı kompozisyona uygun ışık ölçümleri yaptı.		
8	Fotoğrafı çekim planına uygun olarak çekti.		

"GERÇEKLEŞMEDİ" olarak işaretlenen davranışlar için eksikliklerinizi tamamlayarak kendinizi geliştiriniz.

1. UYGULAMA

UYGULAMA ADI: Magazin Fotoğrafı

AMAÇ **:** Magazin fotoğrafı çekmek.

Aşağıda verilen işlem basamaklarını dikkate alarak dış mekânda seçtiğiniz bir magazin konusu için fotoğraf çekimi yapınız.

Araç Gereç

1. Bilgisayar
2. Fotoğraf makinesi
3. Ekipman
4. Piksel tabanlı program

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Magazin fotoğrafı çekimi için dış mekânda bir konu belirleyiniz.
3. Belirlediğiniz konuya uygun çekim planı hazırlayınız.
4. Belirlediğiniz konuya uygun çekim ekipman listesi hazırlayınız.
5. Hazırlıklardan sonra magazin fotoğrafı çekimlerinizi gerçekleştiriniz.
6. Çekimlerden sonra seçtiğiniz fotoğraflarınızı piksel tabanlı programda düzenleyiniz.
7. Fotoğrafları düzenledikten sonra yayına hazır hâle getiriniz.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 4'te verilen "1. Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki soruların doğru cevabını işaretleyiniz.

1. Kitle iletişim araçlarının en temel ögesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Basın B) Bilgisayar C) Fotoğraf D) Fotoğrafçı E) Magazin

2. Okur ve izleyici kitlesini eğlendirirken aynı zamanda bilgi aktaran haber türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Basın B) Magazin C) Sosyal medya
D) Spor E) Televizyon

3. Ülkemizde magazin haberinin yayımlandığı ilk dergi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Cüzdan B) İnci C) Kadınlar Âlemi
D) Şehbal E) Yedigün

4. Ülkemizde magazin haberciliğinin en önemli özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Haber dilinin ağır olması

B) Az fotoğraflı, bol yazılı içeriklerden oluşması

C) Toplumun belli kesimine hitap etmesi

D) Popüler gündemi yakından takip etmesi

E) İçeriğin düşündürücü olması

5. Aşağıdakilerden hangisi magazin fotoğrafı kaynaklarından biri değildir?

A) Albüm röportajı B) Sergi açılışı C) Ünlü kişiler
D) Sosyal etkinlikler E) Spor etkinlikleri

6. Aşağıdakilerden hangisinde magazin servislerinde çalışanlar bir arada verilmiştir?

A) Magazin müdürü, sayfa fotoğrafçısı, muhabir, fotoğraf editörü ve köşe yazarları

B) Magazin müdürü, sayfa sekreteri, fotoğraf editörü ve foto muhabiri

C) Magazin müdürü, sayfa editörü, fotoğraf editörü, foto muhabiri ve köşe yazarları

D) Magazin müdürü, sayfa editörü, foto muhabiri ve köşe yazarları

E) Sayfa editörü, fotoğraf editörü, muhabir, foto muhabiri ve köşe yazarları

7. Magazin sayfasının sorunsuz bir şekilde yayımlanmasını sağlayan kişi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Magazin müdürü B) Sayfa editörü C) Fotoğraf editörü
D) Foto muhabiri E) Köşe yazarı

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

8. Magazin haberlerinin yayımlanmadan önce planlamasını yapan kişi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Magazin müdürü B) Sayfa editörü C) Fotoğraf editörü
D) Foto muhabiri E) Köşe yazarı

B) Aşağıda verilen soruların cevaplarını noktalı yerlere yazınız.

9. Magazin haberciliğinin özelliklerini örneklendirerek açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....

10. Fotoğraf editörünün görevlerini örneklendirerek açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....

11. Foto muhabirinin görevlerini örneklendirerek açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....

12. Magazin haber kaynaklarının bazılarını örneklendirerek açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....

13. Magazin fotoğrafçılığını etik anlamda değerlendirerek açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....

5. ÖĞRENME BİRİMİ

SPOR FOTOĞRAFI

KONULAR

5.1. SPOR FOTOĞRAFÇILIĞI
5.2. SPOR GÜNDEMİ, ARAÇLARI VE KAYNAKLARI
5.3. SPOR FOTOĞRAFI ÇEKME

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Spor fotoğrafı
- Spor fotoğrafçısı
- Spor fotoğrafçılığının temel unsurları
- Spor gündemini takip etme
- Spor fotoğrafı çekerken dikkat edilecek unsurlar
- Spor fotoğrafında alternatif çekim teknikleri

TEMEL KAVRAMLAR

- Spor
- Spor fotoğrafçılığı
- Spor fotoğrafçısı

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Medyanın kişiler üzerindeki etkilerinin güçlü ve zayıf yanları sizce nelerdir? Örneklendirerek açıklayınız.
2. Spor dalları hakkında doğru bilgilere hangi medya kaynaklarından ulaşabiliyorsunuz? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
3. Basılı ve dijital medyada ilginizi çeken spor karşılaşmaları hangileridir? Örneklendirerek arkadaşlarınızla paylaşınız.

GİRİŞ

İnsanın sosyal varlık olmasının nedeni diğer insanlarla kurduğu iletişimdir. İletişim, ilişki kurma ihtiyacından ve kişilerin ortak hedeflere ulaşma çabasından doğar. Karşısındakini anlayabilen, temel iletişim becerilerine sahip, doğru düşünüp yorum yapabilen kişiler arasında daha sağlıklı ve etkili bir iletişim kurulabilir.

İnsanların spora yönelmesinde başka insanlarla iletişim kurma arzusu, yalnızlıktan uzaklaşma, sosyalleşme gibi gereksinimleri etkilidir. Sporun, bireyin kendini disipline etme, bedensel ve psikolojik olarak eğitme, bireye sorumluluk yükleme, başkalarıyla iş birliği içerisinde olma gibi amaçları da vardır (Görsel 5.1).

Görsel 5.1: Maç öncesi selamlaşma

Spor, kişilerin iletişim becerilerinin gelişmesine ve sosyalleşmelerine katkı sağlar. Spor, grup çalışmalarıyla kişiler arasında dayanışmayı güçlendirerek onlara kişisel ve sosyal kimlik hissiyle bir gruba ait olma duygusu verir.

İnsan spor sayılabilecek ilk yürüme, koşma, atlama ve tırmanma hareketlerini beslenmek ve tehlikelerden korunmak amacıyla yapmıştır. Bu da atletizm, dağcılık gibi sporların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Kavram olarak spor Latince "dağıtmak, birbirinden ayırmak" anlamına gelen "disportare" veya "deportare" kelimelerinden doğmuştur. Tarihî kaynaklar MÖ 2500'li yıllarda Mısır ordusu askerlerinin savaşlara hazırlık için güreş müsabakaları yaptığını ve çeşitli ekipman ile çalışarak savaşa hazırlandıklarını göstermiştir. MÖ 1500'lü yıllarda Girit'te düzenli olarak spor karşılaşmaları düzenlenmiştir. Asıl amacı kazanmak ve yarışmak olan spor tarihten günümüze insanın olduğu her yerde ve her zaman var olmuş, kendine bir izleyici kitlesi de oluşturmuştur.

Spor, beden eğitimi faaliyetlerini özelleştirerek çeşitli dallarda somutlaşan; üst düzeyde yapıldığında fizyolojik, psikolojik, estetik ve teknik özellikleri gerekli kılan yarışmaya dayalı ve katı kurallarla çevrili bir etkinliktir (Görsel 5.2).

Görsel 5.2: Atletizm yarışı

Günlük yaşamda insanlar spora çok farklı anlamlar yüklemiştir. Spor, bedene ve ruha hitap eden sosyal bir davranıştır. Bir spor takımını destekleyerek o takımın başarısıyla mutlu olmak ve takımın başarısını kendi başarısı olarak görmek insanlarda iyileştirici bir etki bırakır, bastırılmış duyguların dışarıya atılmasını ve bireylerin rahatlamasını sağlar.

Sporun insanlar üzerindeki olumlu etkilerinden bazıları şunlardır:

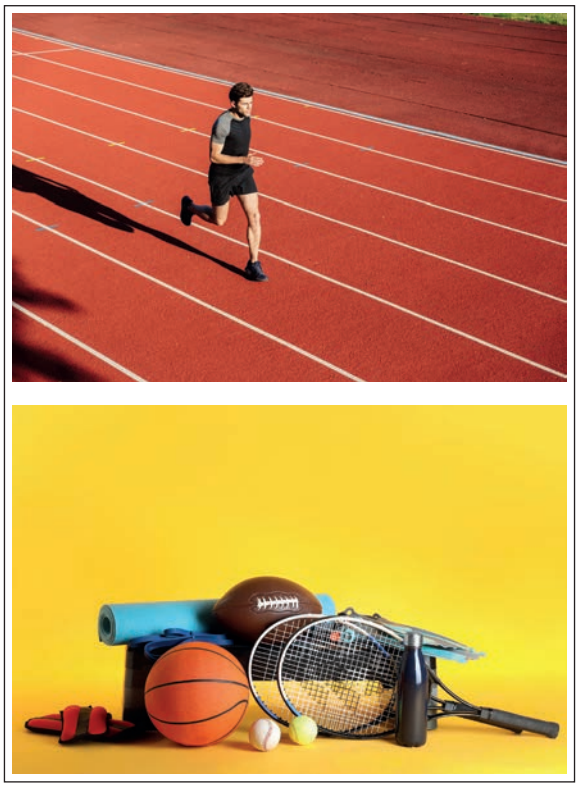
- Spor, eğitim aracıdır.
- Çok yönlü yapısı ile eğitime destek olur.
- Toplumda insanları olumlu düşünmeye iter.
- Kişide yaşam felsefesi yaratır.
- Tüm eğitim kademelerinde ve her yaşta uygulanabilir.

Spor şu yönlerden ekonomiyle de ilgilidir ve ekonomiye katkı sağlar:

- Spor pazarlaması (marketing) kavramı spor ekonomisi ile ortaya çıkmıştır.
- Spor, pazarlanan bir maldır.
- Sporla ilgili ham madde, insana özgü olmalıdır.
- Spor endüstrisi beraberinde spor medyasını ortaya çıkarmıştır.

Spor fotoğrafı, spor etkinliklerini ve sporcuları fotoğraf yoluyla belgeleme sanatıdır. **Spor fotoğrafçılığı**; karşılaşma, yarışma, kamp, toplantı, antrenman, kurul, genel kurul gibi spor etkinliklerini belgeleyen fotoğrafçılık türüdür.

Spor fotoğrafı spor karşılaşmalarında sporcuların hareketlerini, karşılaşma sürecini ve karşılaşmanın duygusal anlarını fotoğrafçıların teknik ve becerileriyle kayıt altına almaktır. Spor fotoğrafçılığı, spora odaklanan her türlü fotoğrafçılıktır; markalara, sporculara ve ünlülere yönelik ürün ve moda fotoğrafçılığıyla editoryal fotoğrafçılığı da içerir (Görsel 5.3).

Görsel 5.3: Farklı konularda spor fotoğrafları

Spor haberlerinde; karşılaşma skoru, karşılaşma öncesi ve sonrası gelişmeler, izleyicilerin tepkisi, sporcuların özel yaşamları, antrenmanlar gibi konularda bilgi verilir (Görsel 5.4).

Görsel 5.4: Antrenman

Spor haberleri; taraftar kitlelerini veya spora ilgili kişileri etkileyen, gazete okuma oranını artıran, büyük bir kitlenin takip ettiği haber türüdür. Spor haberleri, medyada toplumsal gelişimin her aşamasında yerini almış ve toplumları etkilemiştir. Bu süreçte en önemli değişimi haber metni göstermiştir. Değişim, spor haber metinlerine de yansımış ve muhabirler okurun ilgisini çekecek haberlere yönelmişlerdir.

5.1. SPOR FOTOĞRAFÇILIĞI

Spor dünyasını fotoğraflamak özel ilgi ve yetenek gerektirir. Bunların başında fotoğrafçının fotoğraf bilgisi ve spora olan ilgisi yer alır. Yetenek, bilgi, pratik yapma, istek, çalışma azmi ve şans genel olarak bütün basın fotoğrafı türlerinde özellikle de spor fotoğraflarında niteliği artıran etkenlerdir.

Spor fotoğrafçısı çekim yapacağı spor dalına uygun ekipmanı yanında bulundurmak zorundadır. Hareketli nesneleri yakalaması gerektiği için spor fotoğrafçısının yüksek hızlı çekim yapabilen DSLR veya aynasız fotoğraf makinesiyle geniş açı objektifi ve teleobjektifi yanından ayırmaması gerekir (Görsel 5.5).

Görsel 5.5: Snowboard (sınovbord)

Geniş açı objektif, alandaki tüm etkinliği yakalayarak fotoğrafçılara daha geniş bir görüş açısı sunar. Telefoto objektif ise uzak mesafelerdeki nesneleri daha yakın görüntülemeyi sağlar. Ayrıca zoom objektif de kullanılabilir. Hızlı çekimlerde ve zorlu hava koşullarında kullanılabilen objektifler seçilmelidir (Görsel 5.6).

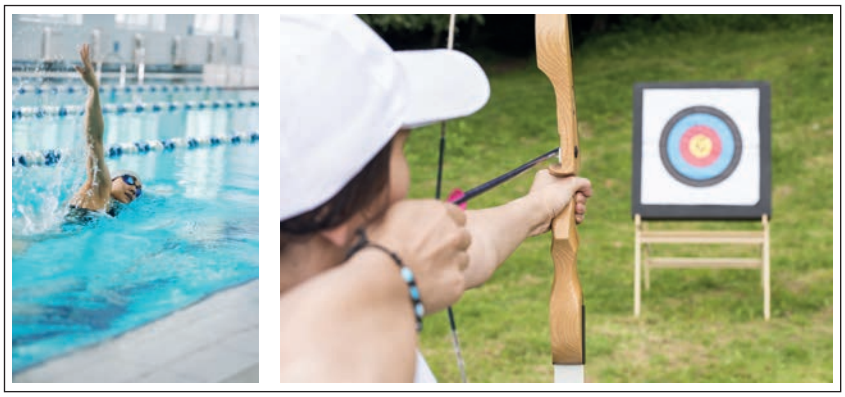

Görsel 5.6: Tenis turnuvası

Spor fotoğrafçılığında ışığın kalitesi önemlidir. Çekilecek fotoğraf özellikle kapalı alanda ise flaş kullanılması önerilir. Yansımaları azaltmak için polarize filtreler de kullanılabilir. Filtreler, daha net fotoğraflar elde etmeye yardımcı olur.

Perspektif ve kompozisyon, spor fotoğraflarının kalitesini etkileyen önemli etkenlerdendir. Fotoğrafçılar, çekim açısına ve konuma göre ilginç perspektifler oluşturabilirler. Kompozisyona karşılaşma anında kullanılan topu ve oyuncunun yüz ifadelerini dâhil etmek çok önemlidir.

Sporcuların yüz ifadeleri, hareketlerinin yönü, konumu gibi unsurlar görüntünün kompozisyonunu da etkiler (Görsel 5.7). Çekilen spor dalının önemli unsurları çekimlerde kullanılmalıdır (Görsel 5.8).

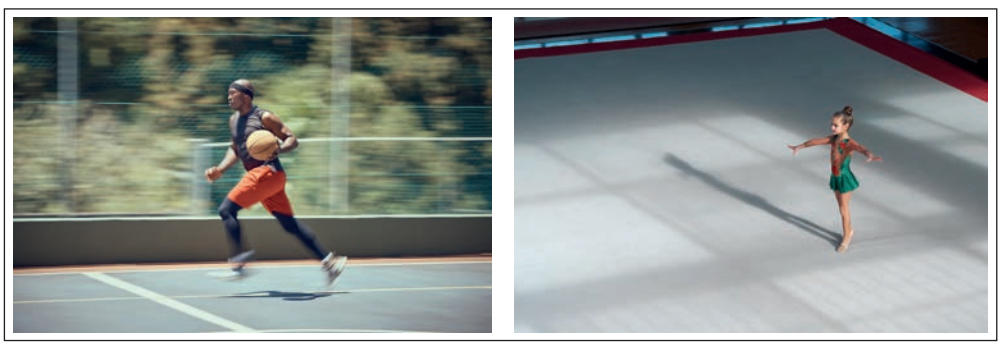

Görsel 5.7: Farklı spor dalları

Görsel 5.8: Tenis sporunda detay

Spor fotoğrafçısı spor etkinliği sırasında, durağan bir çekim yapmak için tripot ve monopot kullanabilir. Özellikle düşük ışıklı ortamlarda, uzun pozlama süreleri ile çekim yapmak gerektiğinde bu ekipman oldukça yararlı olabilir (Görsel 5.9). Yüksek hızlı çekimler için yüksek kapasiteli bir hafıza kartı gerekir. Pil ve şarj cihazı, tripot, monopot, flaş, filtre gibi ekipman da kullanılabilir.

Görsel 5.9: Spor fotoğrafında farklı teknik ve kompozisyonlar

Bazı etkinlikler veya sporcularla yapılan görüşmeler yakın planda gerçekleştirilebilir. Bunu dikkate alan foto muhabiri yakın plan çekimi için gerekli donanımını hazır bulundurmalıdır (Görsel 5.10). Foto muhabiri, görüşmelerde veya etkinliklerde aynı anda birden çok foto muhabiri ile ortak çalışır. Bu yüzden kalabalık muhabirler arasında çekim konumunu iyi ayarlamalı, ortamda aynı anda birden fazla flaş ve spot ışığı bulunduğunu hesap etmelidir.

Spor fotoğrafçılığında drone (dıron) teknolojisi de kullanılır. Dronelar sporcuların hareketlerini ve etkinlikleri yüksekten ve farklı açılardan daha net görüntülemeyi sağlar (Görsel 5.11). Günümüzde drone teknolojisi geliştikçe kullanım oranı artmıştır.

Görsel 5.10: Yakın plan çekimi

Görsel 5.11: Drone kullanımı

Spor fotoğrafçılığı yalnızca spor etkinliklerini ve yarışmaları içermez. Sanat ve düzenleme, spor fotoğraflarında önemli etkenlerden biridir. Spor fotoğrafçılığı için fotoğrafçılık bilgisi ve bol uygulama yapmak önemlidir.

Fotoğraf düzenleme programlarıyla çekilen fotoğraflar daha yaratıcı ve ilgi çekici hâle getirilebilir (Görsel 5.12).

Görsel 5.12: Spor fotoğrafında düzenleme programı kullanımı

1. ETKİNLİK

Görsel 5.13: Ön hazırlık spor fotoğrafları

- Görsel 5.13'teki fotoğrafları inceleyiniz.
- Siz de basılı veya dijital yayın organlarından buna benzer maç öncesi hazırlık fotoğrafları bulunuz.
- Bulduğunuz fotoğrafların sporda kullanım alanlarını tespit ediniz.
- Bulduğunuz fotoğraflarda iletilmek istenen mesajın iletilip iletilmediğini tespit ediniz. Tespitlerinizi sınıfta paylaşınız.

1. ARAŞTIRMA

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda çalışmanızı tamamlayınız.

- Basılı veya dijital yayın organlarından spor fotoğrafçılığında kullanılan fotoğraf çekim tekniklerini araştırınız.
- Araştırmalarınız sonunda edindiğiniz bilgilerle bir sunum hazırlayınız.
- Konuyu açıklayan çeşitli görseller bularak sunumunuzu zenginleştiriniz.
- Hazırladığınız çalışmayı güzel konuşma ve hitabet kurallarına uygun şekilde sınıfta sununuz.

5.1.1. Spor Fotoğrafçısının Nitelikleri

Spor fotoğrafçılığı, heyecan verici ve hareketli bir sanattır. Aynı zamanda çeşitliliğe sahip bir meslektir. Bir spor fotoğrafçısı etkinliği başından sonuna kadar aynı titizlikle inceleyerek her anı gözlemlemeli ve her hareketi tahmin edebilmelidir (Görsel 5.14). Takip ettiği spor etkinliğinin tüm yönlerine hâkim olacak mesleki birikim ve tecrübeye sahip olmalıdır.

Görsel 5.14: Spor fotoğrafçısı

Spor fotoğrafçısında bulunması gereken nitelikler şunlardır:

- Çevresine duyarlı, analiz yeteneği gelişmiş, ileri görüşlü, kültürlü, bilgili ve becerikli olmalı; hızlı reflekslere sahip olmalıdır.
- Fotoğraflayacağı spor dalının kurallarını bilmeli, herhangi bir kural hatasını fark ederek haber yapabilmelidir.
- Haber kaynaklarıyla iyi ilişkiler kurmalı, akıcı konuşmalı, iletişimi güçlü ve sosyal olmalıdır.
- Spor gündemini yakından takip ederek gündemdeki konuları araştırmalıdır.
- En az bir yabancı dil bilmelidir.
- Spor etkinliklerine ilgi duymalıdır.

5.1.2. Spor Fotoğrafçısının Çalışma Şartları

Spor fotoğrafçısı zorlu çalışma şartlarına sahiptir. Hafta sonları, spor fotoğrafçılarının en yoğun günleridir. Spor etkinlikleri genellikle açık havada düzenlendiğinden dış mekânlarda ve zor hava şartlarında çalışabilir. Ayrıca yurt içi ve yurt dışındaki etkinlikleri takip edebilmek için sık seyahat etmesi gerekebilir. Spor fotoğrafçısı tehlikelere karşı dikkatli olmalıdır (Görsel 5.15). Gazetecilik, fotoğraf çekimi ve kamu görevi yapma ile ilgili kanuni haklarını bilmelidir.

Görsel 5.15: Bisiklet yarışında kayalar arasında çekim

5.1.3. Çekim Yapılacak Yer ve Konuyla İlgili Randevu ve İzin Alma

Spor fotoğrafçılığında temel kural randevulu çalışmak ve randevuya önem vermektir. Spor fotoğrafçısı bilgi alacağı ve fotoğraf çekeceği kaynaklarla önceden iletişime geçmelidir. Çekim ve röportaj için gerekli izinleri almalıdır. Çekim yapılacak yer ve olayla ilgili ön bilgileri alarak çekime uygun donanımla gitmelidir. Randevu ve ön görüşme iki taraf için de dikkate alma, önem verme ve işe özen gösterme olarak değerlendirilir.

Randevulu çalışma sürekli uygulanması gereken bir yöntemdir. Taraflar arasında yapılacak ön görüşmede çalışmanın içeriği, çekilmek istenen ortam ve pozlarla ilgili gerekli bilgiler verilmeli; gerekiyorsa bunlar için ilgili kurum ve kuruluşlardan izin alınmalıdır. Randevu alınarak yapılan ön görüşmede alınması gereken izinler, çekimde karşılaşılabilecek engeller ve çekim sırasında çıkabilecek problemler konuşulmalıdır. Bazen fotoğrafçıların girmemesi gereken özel yerler veya halka duyurulmaması gereken taktiksel bilgiler olabilir. Fotoğrafçının bu gibi konularda ön bilgi edinmesi gerekir.

5.1.4. Görev Yerine Zamanında Gitmenin Önemi

Zaman kavramı, insanın en önemli değerlerinden biridir. Zaman, iyi yönetildiği takdirde insana değer kazandırır. Zamanı iyi yöneten, görev bilinci gelişmiş ve meslek sevgisi pekişmiş olan fotoğrafçı işlerinde başarılı olur. Fotoğrafçı çekim yapacağı yere zamanında gitmelidir. Bulunduğu yerin trafiği, hava durumu, etkinliğin yapılacağı yerin mesafesi gibi durumları göz önünde bulundurarak gerekli önlemleri almalıdır.

2. ARAŞTIRMA

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda çalışmanızı tamamlayınız.

- Basılı veya dijital yayın organlarından spor fotoğrafçılığını ve spor fotoğrafçılığının temel unsurlarını araştırınız.
- Bulduğunuz bilgilerle kendi düşüncelerinizi birleştirerek spor fotoğrafçılığının temel unsurlarıyla ilişkisini inceleyiniz.
- Araştırmalarınız sonunda edindiğiniz bilgilerle bir sunum hazırlayınız.
- Konuyu açıklayan çeşitli görseller bularak sunumunuzu zenginleştiriniz.
- Hazırladığınız sunumu güzel konuşma ve hitabet kurallarına özen göstererek sınıfta sununuz.

5.2. SPOR GÜNDEMİ, ARAÇLARI VE KAYNAKLARI

Çeşitli spor dallarının izleyiciye tanıtılıp yaygınlaştırılması ve spor yapma olanağı bulunmayan kişilerin spora ilgi duyması kitle iletişim araçları sayesinde gerçekleştirilir. **Geleneksel medya** olarak da tanımlanan **kitlesel medya**; kitle iletişimi için kullanılan gazete, dergi gibi basılı yayınlar, radyo, sinema, televizyon gibi sesli veya hem sesli hem de görüntülü iletileri taşıyan ortamlardır.

Spor, ilk kez gazetelerin spor sayfalarında ve televizyon kanallarının spor programlarında yayımlanmaya başlamıştır. Tarihten günümüze, spor ve medya birbirini etkilemiştir. Sporun toplumlarda sosyal bir olgu kabul edilmesinde kitle iletişim araçlarının büyük rolü olmuştur.

Dünyada 19. yüzyılın başlarında kurallar uygulanarak yapılmaya başlanan modern spor dallarıyla ilgilenen seyirciler, bu karşılaşmalar için yapılan eleştirileri öğrenmek üzere gazeteleri okumaya başlamışlardır. Spor yazılarının yayımlanmaya başlamasıyla gazeteler spor yazarı istihdam etmeye başlamıştır.

19. yüzyılın sonlarına doğru Fransa, İngiltere, Amerika, Almanya, Belçika ve İtalya'da yalnız spor yazan dergiler yayımlanmaya başlamıştır. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra radyolar spor sonuçlarını etkinliklerin yapıldığı yerden bildirmiştir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra televizyon, spor olaylarını tüm dünyaya daha hızlı ulaştırmıştır.

Günümüzde bilgisayar ve uydu antenleri sayesinde dünyanın her yerinden spor görüntüleri anında milyonlarca insan tarafından izlenmektedir (Görsel 5.16).

Görsel 5.16: Dijitalden spora

Türk basınında sporla ilgili ilk haber 1891 yılında Ali Ferruh Bey tarafından Servetifünun dergisinde yayımlanan "Eskrim" başlıklı yazıdır. Bunu Selanik'te çıkan Asır gazetesinde yayımlanan spor yazıları ve 1911'de Tasviriefkâr'da ilk maç yazısı takip etmiştir. 1933'te ilk kez spor sayfası hazırlanmıştır. 1952'de ise ilk kez günlük spor gazetesi çıkarılmıştır. 1968 yılında renkli spor eki gazetelerde yayımlanmaya başlamıştır.

1910'lu yıllardan itibaren spor haberleri büyük bir gelişme göstermiştir. 11 Ekim 1910 tarihinde Türk basınında ilk spor dergisi olan Futbol, Mustafa Ziya tarafından çıkarılmıştır.

Ülkemizde özellikle beden eğitiminin, genel eğitim sistemi içinde yer edinmesinde büyük emeği olan Selim Sırrı (Tarcan) tarafından çıkarılan Terbiye ve Oyun isimli dergi ise basın tarihimizin ikinci spor dergisidir. Spor Âlemi, 1919-1929 yılları arasında İstanbul'da haftalık olarak yayımlanan Türkçe spor dergisidir.

Radyo spor yayıncılığı 1950'li yıllardan itibaren hızla ilerlemiştir. Televizyon ise Türkiye'de 1968'de yayın hayatına başlamıştır. 1971 Akdeniz Oyunları'yla televizyonda ilk naklen yayın gerçekleştirilmiş ve bunu takip eden yıllarda ise yurt içi ve yurt dışı spor yayınları hızlı bir gelişim göstermiştir.

Günlük yayınların başında spor gazeteleri gelir ve bunlar medya gruplarının çatısı altındadır. Bütün gazeteler sayfalarında spora önemli ölçüde yer ayırır. Bu yüzden gazetelerin çoğu, kadrolarında sadece spor fotoğrafı çeken foto muhabirlerini istihdam eder.

Günümüzde spor yayıncılığı, yayıncılık alanında yaşanan teknolojik gelişmelere paralel olarak sürekli gelişmiştir. Teknolojik gelişmelerle spor yayıncılığının yapıldığı alanlar sırasıyla radyo, televizyon ve web tabanlı dijital ortamlar olmuştur. Gazetelerde spor yayıncılığı, spor sayfaları ya da spor içerikli köşe yazılarının yayımlanması şeklindedir. Radyoda ise spor programları, naklen anlatımlar, televizyonda naklen maç yayınları ve yorum programlarıyla dinleyicilere ulaşılmaktadır. Naklen maç yayınları, yorum programları, futbolseverlerin de katıldığı sosyal medya aracılığıyla yapılan spor içerikli paylaşımlar spor yayıncılığının dijital ortamdaki yansımasıdır.

Dijitalleşmeyle haber üretim ve yayımlama süreci ve spor yayıncılığı dijital kanallar aracılığı ile yapılmaya başlanmıştır. Dijital yayıncılığın kitlelere zaman ve mekân ayrımı olmadan gelişmeleri naklen takip etme olanağı sağlaması, internet ve bilgisayar teknolojilerinin etkili olduğu bir yayıncılık anlayışını beraberinde getirmiştir. Dijital televizyon; geniş ekran formatında, yayıncı ile izleyici arasında etkileşim seçenekleri sunan, daha geniş kanal yelpazesine sahip, daha net görüntü sağlayan bir niteliğe sahiptir.

Gelişen teknolojiyle 2000'li yıllarda bilgisayarın her alanda kullanımı yeni medya terimini ortaya çıkarmıştır. Yeni medya, iletilerin sayısallaşması ile ortaya çıkmış bir terimdir.

Yakın bir tarihe kadar çevrim içi gazete makaleleri, bloglar, podcastler [potkest (canlı yayın)] ve cep telefonu uygulamalarına kadar her şey yeni medya olarak kabul edilmiştir. Bugün ise yeni medya dendiğinde genellikle dijital ve etkileşimli medyadan bahsedilmektedir. Bu medya türü; iki yönlü iletişimi, tüketicilerin üretici olmalarına izin vermeyi ve iletişimin dijitalleştirilmesini içerir. Yeni medya türleri; sosyal medya platformları, video paylaşım platformları, çevrim içi forumlar, sanal gerçeklik, artırılmış gerçeklik ve podcastlerdir.

Büyümek ve rakiplerine fark atmak isteyen spor dalları yeni medyanın gücünden yararlanmaktadır. Sosyal medya, spor fotoğrafçılığının büyük bir kısmını oluşturur. Spor fotoğrafçıları, etkinlikleri ve yarışmaları canlı yayımlayarak takipçileriyle etkileşimde bulunur. Spor etkinlikleri, bu platformlar aracılığıyla daha fazla takipçiye ulaşabilir.

3. ARAŞTIRMA

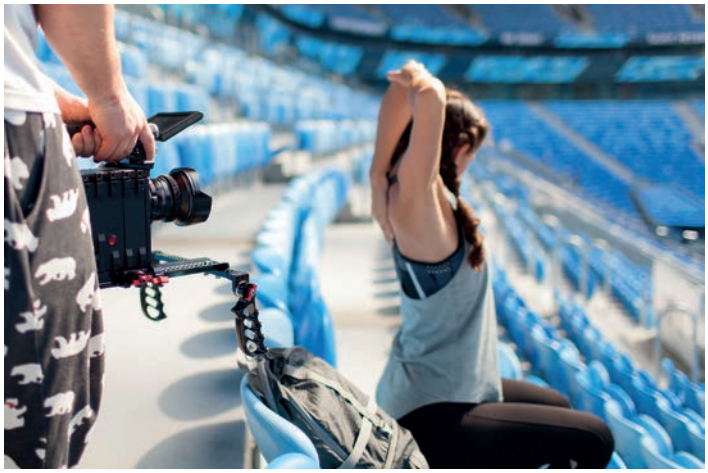
Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda çalışmanızı tamamlayınız.

- Yaşadığınız şehirdeki spor gündemini basılı veya dijital yayın organlarından araştırınız.
- Hangi spor dalları hangi basın yayın organlarında daha çok takip edilmektedir?
- Tercih edilen görsellerde hangi özellikler dikkati çekmektedir?
- Araştırmalarınız sonunda edindiğiniz bilgilerle bir sunum hazırlayınız.
- Konuyu açıklayan çeşitli görseller bularak sunumunuzu zenginleştiriniz.
- Hazırladığınız sunumu güzel konuşma ve hitabet kurallarına özen göstererek sınıfta sununuz.

5.3. SPOR FOTOĞRAFI ÇEKME

Spor fotoğrafçılığı; sporcunun gücü, cesareti ve performansının yakalanması için bir araçtır. Spor etkinliklerindeki sporcularla çevrenin hareket ve enerjisinin etkili bir şekilde aktarılabilmesi için kompozisyon, pozlama, ışıklandırma gibi fotoğraf temellerine dikkat edilir.

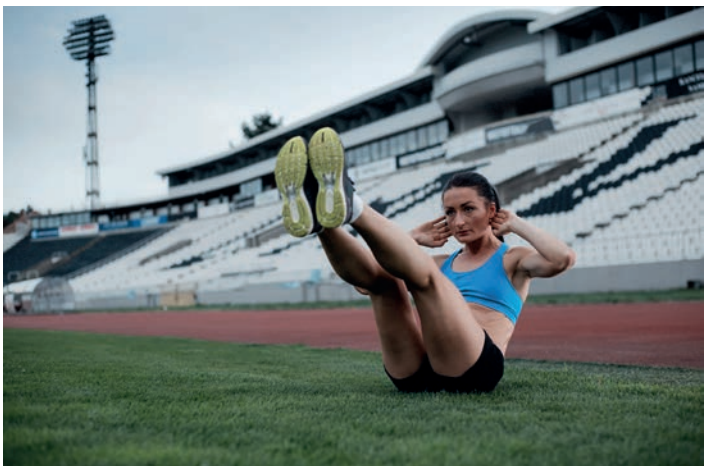
Spor fotoğrafı çekmek için öncelikle oyunun kurallarını bilmek gerekir. Spor fotoğrafçısının futbol, basketbol gibi birçok kişinin takip ettiği spor dallarının yanı sıra olimpik spor dallarının kuralları hakkında da bilgi sahibi olması, ayırt edici özelliği olan fotoğraflar çekmesini sağlar. Spor fotoğrafçısı böylece oyuncuların hamlelerini ve amaçlarını tahmin edebilir. Fotoğraf çekimlerinde haber niteliği taşıyan sporcular, kulüp ve yöneticiler, taraftarlar, top toplayıcıları gibi birçok unsuru çekime dâhil edebilir. Bunun yanında spor foto muhabiri her zaman tribünleri ve izleyicileri takip etmeli, tribünlerde veya izleyiciler arasında yaşanacak anlık bir olayı fotoğraflayabilmelidir (Görsel 5.17).

Görsel 5.17: Tribün

5.3.1. Çekim Planlaması

Spor çekimi yapılmadan önce çekim planlanmalıdır. Çekim planlaması iki aşamalıdır. İlk aşamada fotoğrafçı karşılaşma yerine önceden giderek ortamı kontrol eder, teknik donanım ve çekim kurgusu açısından planlama yapar. İkinci aşamada ise karşılaşmanın yapılacağı mekânda en uygun konumu seçip zamanında uygun yere yerleşir (Görsel 5.18). Bu iki aşama da fotoğrafçının başarılı bir sonuç elde etmesi için gereklidir.

Görsel 5.18: Antrenman öncesi ısınma

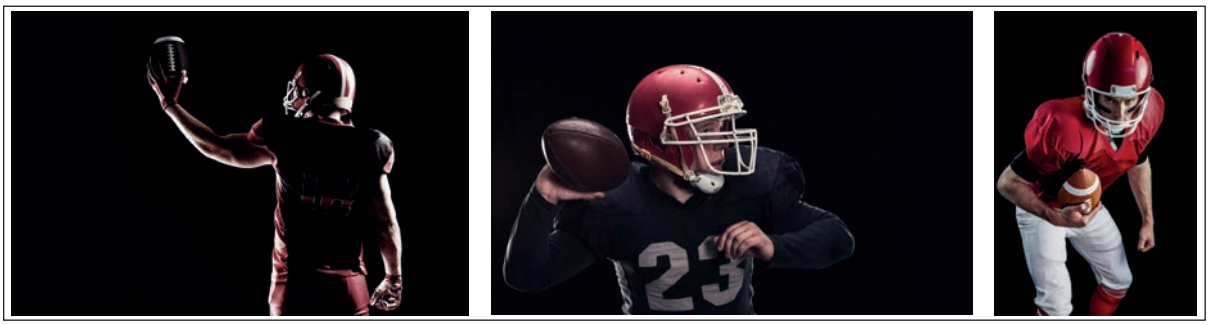
Özellikle hızlı ve öngörülemeyen spor dallarıyla ilgili yapılacak bir çekimden önce sporcularla görüşmek ve çekim yapılacak yerin konumunu incelemek çekim sırasında büyük avantaj sağlar. Sporcuların ve fotoğrafçıların güvenliği önemli olduğu için parkur gibi açık alanda ve şehir içerisinde yapılan sporlarda hava durumu, trafik gibi değişkenlerin önceden kontrol edilmesi gerekir.

5.3.2. İzin Alma

Foto muhabiri çekeceği fotoğraf ve alacağı bilgilerin kaynakları ile önceden görüşerek onlardan gerekli izni almalıdır. Çekim yapacağı yer ve olayla ilgili ön bilgilerle çekime uygun donanımla gitmelidir.

5.3.3. Ekipman Seçimi

Spor fotoğrafı çekimleri planlı yapılan çekimler ve planlı ama canlı yapılan çekimler olarak temelde ikiye ayrılır. Her iki çekim için de fotoğrafçının hazırlıkları farklıdır. Planlı yapılan çekimler genellikle stüdyoda gerçekleştirilebileceği gibi spor türünün yapıldığı alanda da gerçekleştirilebilir. Stüdyoda gerçekleştirilen çekimlerde fotoğrafçı oldukça özgürdür çünkü istediği ışığı yaratabilir, istediği ekipmanı kullanabilir (Görsel 5.19).

Görsel 5.19: Stüdyoda Amerikan futbolu çekimleri

Spor fotoğrafçısı çektiği fotoğrafların kullanım yerlerine göre çekim sonrası görüntü düzenleme programlarında çeşitli değişiklikler yapabilir (Görsel 5.20).

Görsel 5.20: Görüntü düzenleme programı uygulanan spor fotoğrafları

Spor çekimi dış mekânda yapılacaksa fotoğrafçının hazırlanması gerekir. Fotoğrafçı, çekim saatini iyi belirlemelidir. En iyi ışık kaynağı olan gün ışığından yararlanmayı tercih etmelidir. Temelde mümkünse iki makine ile çalışmalı ve normal, tele objektifler kullanmalıdır (Görsel 5.21).

Görsel 5.21: Golf sporu çekimleri

Planlı, canlı oynanan spor müsabakalarında fotoğrafçı diyafram açıklığı hızlı olan objektifler tercih etmeli ve full frame sensöre sahip makinelerle çekim yapmalıdır. Bu müsabakalarda ışık değişken olacağı için tercih edilen objektiflerde mutlaka titreşim önleyici olmalıdır (Görsel 5.22).

Görsel 5.22: At yarışı çekimleri

Spor fotoğrafları uzak mesafeli çekimler olduğu için genellikle ultra zoom objektifler kullanılır (Görsel 5.23). Bu yüzden fotoğrafçı mutlaka tripot veya monopot kullanmalıdır.

Görsel 5.23: Zoom objektifler

5.3.4. Aydınlatma

Spor fotoğrafçılığı, kapalı veya açık alanda yapılan etkinliklerle gerçekleştirilir. Aydınlatma koşulları değişkendir ve fotoğrafçıların bu koşullara uygun ekipman bulundurması gerekir. İyi bir aydınlatma sağlamak için yüksek ISO ayarları, geniş açı objektif ve düşük diyafram açıklığı kullanılabilir.

5.3.5. Hareketin Yakalanması

Spor fotoğrafçılığı, hareketli nesnelerin yakalanması için özel bir teknik gerektirir. İyi bir spor fotoğrafı, hareket hâlinde bir nesnenin netliğini korurken arka planda bulunan diğer unsurların bulanıklığını sağlar. Bu etkiyi elde etmek için yüksek hızlı çekim yapabilen bir kamera kullanılmalı ve kameranın enstantane hızı mümkün olduğunca yüksek olmalıdır. Spor fotoğrafçıları, nesnenin hareket yönüne doğru odaklanarak etkiyi artırabilirler (Görsel 5.24).

Görsel 5.24: Atletizm ve Formula 1 yarışları

5.3.6. Perspektif ve Kompozisyon

Perspektif ve kompozisyon, spor fotoğraflarının kalitesini etkileyen önemli faktörlerdir. Spor fotoğrafçısı, çekim açısını ve konumlarını değiştirerek ilginç perspektiflerle iyi fotoğraflar yaratabilir. Sporcuların ifadeleri, hareketlerinin yönü, pozisyonu gibi unsurlar fotoğrafın kompozisyonunu etkiler. Spor fotoğrafçısının çoğunlukla teknik veya kadraj ayarlaması gerekmez, duyguyu veya olayı fotoğrafa iyi aktarması yeterlidir. Spor fotoğrafında her zaman hareketin tamamı gösterilmez, olayda hareketin gösterilip sonucun gösterilmemesi anlatımı kuvvetlendirir.

Spor karşılaşmalarında, sporcuların fotoğrafçıdan etkilenmemesi, fotoğrafçının güvenli ve rahat görev yapabilmesi için spor fotoğrafçısının çalışacağı alan genelde görevliler tarafından belirlenir. Spor etkinliklerinde fotoğrafçıların hepsinin aynı yerden ve aynı açıdan çekim yapması fotoğrafların benzer olmasına neden olabilir. Bu yüzden fotoğrafları diğerlerinden ayıracak farklı yöntemler denenmelidir. Örneğin yere yatarak alçak bir açıdan veya yüksek bir yerden çekim yapılabilir (Görsel 5.25).

Görsel 5.25: Perspektif ve kompozisyon

5.3.7. Sanat ve Düzenleme

Spor fotoğrafçılığı sadece spor etkinlikleri ve yarışmalarını kaydetmez. Sanat ve düzenleme, spor fotoğraflarında önemli bir faktördür. Çekilen fotoğraflar görüntü düzenleme yazılımları ile daha yaratıcı ve ilgi çekici hâle getirilebilir (Görsel 5.26).

Görsel 5.26: Manipüle edilmiş spor fotoğrafı

1. ÇEKİM ETKİNLİĞİ

Aşağıda verilen işlem basamaklarını dikkate alarak stüdyoda sanatsal spor fotoğrafı çekimi yapınız.

- Stüdyoda çekeceğiniz sanatsal spor fotoğrafı için bir konu seçiniz.
- Seçtiğiniz konuya uygun çekim planı hazırlayınız.
- Seçtiğiniz konuya uygun konsept belirleyiniz.
- Belirlediğiniz konseptlere uygun ışık tasarımı yapınız.
- Belirlediğiniz konseptlere uygun ekipman listesi hazırlayınız.
- Stüdyoyu kullanmadan önce alınması gereken izinler varsa çekim için belirlediğiniz tarihten önce izin alınız.
- Çekim için fotoğraf makinenizi tripoda takıp makinenizin ışık ölçümlerini yapınız.
- Çekimden sonra seçtiğiniz fotoğrafları görüntü düzenleme programında manipülasyon yaparak düzenleyiniz.
- Fotoğraflarınızı, JPEG formatında ve kullandığınız programın kayıt formatında kaydediniz.

Yapacağınız çalışma aşağıda verilen kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Çalışmanızı planlarken gözlenecek davranışlara dikkat ediniz.

KONTROL LİSTESİ			
Sıra No.	**GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR**	**GERÇEKLEŞTİ**	**GERÇEKLEŞMEDİ**
1	Çekim yapacağı konuyu belirledi.		
2	Belirlediği konuya göre çekim planı hazırladı.		
3	Konuya uygun konsept belirledi.		
4	Konsepte uygun ışık tasarımı yaptı.		
5	Konuya uygun çekim ekipman listesi hazırladı.		
6	Hazırladığı kompozisyona uygun ışık ölçümleri yaptı.		
7	Seçtiği fotoğraflara görüntü düzenleme programında manipülasyon uyguladı.		
8	Fotoğrafları JPEG kayıt formatında kaydetti.		
9	Fotoğrafları, kullandığı programın kayıt formatında kaydetti.		
10	Hazırladığı fotoğrafları sınıfta paylaştı.		

GERÇEKLEŞMEDİ olarak işaretlenen davranışlar için eksikliklerinizi tamamlayarak kendinizi geliştiriniz.

5.3.8. Çekim Ortamları

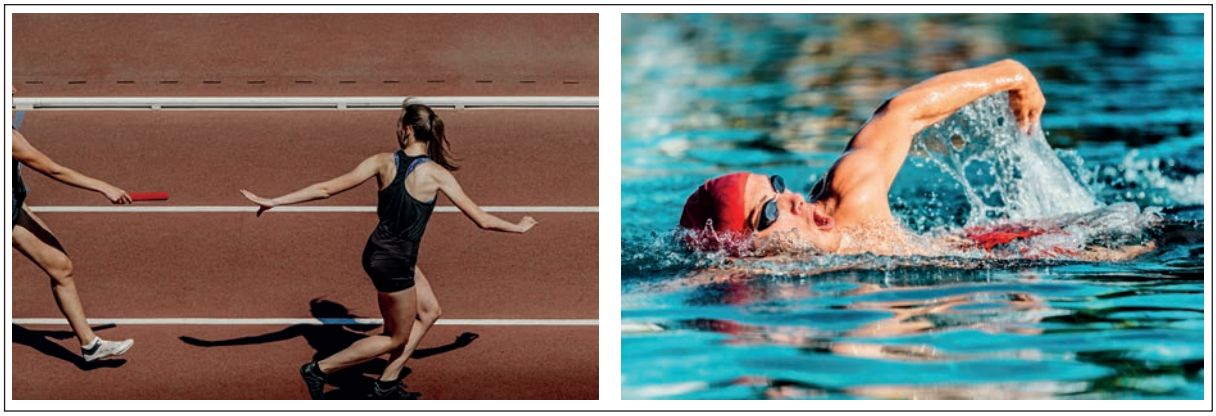
Sportif faaliyetler genellikle hareketli etkinliklerdir. Fotoğraf çekimlerinde en zor olanı hareketli konuların çekimidir. Bu nedenle fotoğrafçı göreve gitmeden önce çekim ortamını iyi bilmelidir (Görsel 5.27). Ortam için gerekli aparatları temin etmeli, aparatları iyi tanımalıdır.

Görsel 5.27: Çekim ortamı

Spor fotoğrafçılığının en önemli unsuru zamanlamadır. Doğru yerde ve doğru zamanda deklanşöre basmak ana kurallardan biridir. Fotoğrafçı olayları, olayların anlarını ve okuyucunun bakış açısını yakalamayı zamanla kazanır. Fotoğrafçı karşılaşmada fotoğrafı hangi noktada, hangi mesafede ve hangi açı ile çekmesi gerektiğini tecrübe eder.

Spor fotoğrafında konu her zaman hareketlidir. Spor fotoğrafı doğru açıdan ve doğru anda çekilmiş olsa da fotoğrafçı hareketi donduramamış veya fotoğrafta netlik sorununu çözememişse fotoğraf başarılı değildir. Spor fotoğrafçılığında, hareketi dondurmak için yüksek enstantane hızlı poz değerleri tercih edilir (Görsel 5.28).

Görsel 5.28: Farklı spor müsabakalarında kritik anlar

5.3.9. Çekim Mesafesi

Temel fotoğraf kuralları içinde yer alan çekim mesafesi spor etkinliklerinde ön plana çıkar. Foto muhabiri kritik anı doğru yerden, doğru zamanda çekerek kompozisyon oluşturmak zorundadır. Çekimde bakış yönünü, bakış açısını, bakış yüksekliğini, konuya olan yakınlık ve uzaklığı, uygun objektif kullanımını görüntüyü en iyi anlatacak şekilde uygulamalıdır (Görsel 5.29).

Görsel 5.29: Fotoğrafta kompozisyon

5.3.10. Spor Fotoğrafında Alternatif Çekim Teknikleri

Spor fotoğrafçısı iki şekilde fotoğraf çeker. Bunlardan ilki kendi görsel estetik ve algısı doğrultusunda sanatsal etkisi üst düzey fotoğraflardır. İkincisi ise izleyici kitlesi için görselin sade ve rahat anlaşılabilir olduğu karelerdir.

Spor fotoğrafında farklı çekim teknikleri denenir. Farklı çekim teknikleri ile çekilmiş fotoğrafların kullanımı yayımlanacak mecralara göre değişir. Örneğin araba yarışlarında hızı vurgulayabilmek için pan tekniği tercih edilir. Genellikle zoom in zoom out (Görsel 5.30), pan (Görsel 5.31), stroboskopik (Görsel 5.32), fizyogram (Görsel 5.33), düşük enstantane (Görsel 5.34), seri çekim gibi tekniklerle spor fotoğrafında farklı bir anlatım elde edilir. Fotoğrafçı bu çekimlerle özgün bakış açısını standart çekimlerinin yanına alternatif olarak ekler.

Görsel 5.30: Zoom in zoom out

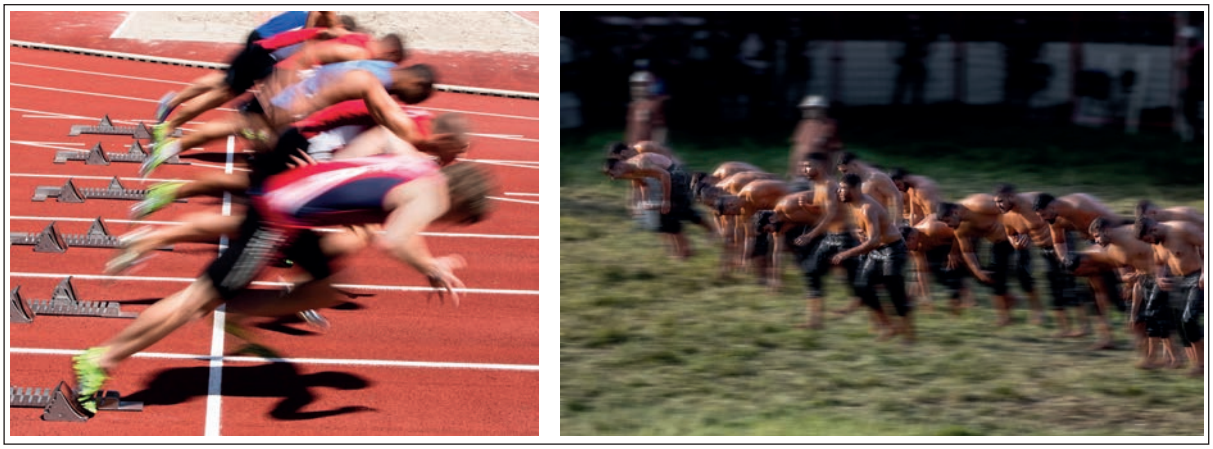
Görsel 5.31: Pan tekniği

Görsel 5.32: Stroboskopik fotoğraf tekniği

Görsel 5.33: Fizyogram

Görsel 5.34: Düşük enstantane

1. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Spor Fotoğrafı

AMAÇ : Spor fotoğrafı çekmek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak iç veya dış mekânda seçtiğiniz bir spor karşılaşmasının fotoğraf çekimlerini yapınız.

Araç Gereç

1. Bilgisayar
2. Fotoğraf makinesi
3. Ekipman
4. Piksel tabanlı program

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Spor fotoğrafı çekimi için dış mekânda bir spor karşılaşması seçiniz.
3. Belirlediğiniz spor karşılaşmasına uygun çekim planı hazırlayınız.
4. Belirlediğiniz spor karşılaşmasına uygun çekim ekipman listesi hazırlayınız.
5. Hazırlıklardan sonra spor fotoğrafı çekimlerinizi gerçekleştiriniz.
6. Çekimlerden sonra seçtiğiniz fotoğrafları piksel tabanlı programda düzenleyiniz.
7. Fotoğrafları yayına hazır hâle getiriniz.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 5'te verilen "1. Derecelendirme Ölçeği'ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki soruların doğru cevabını işaretleyiniz.

1. Tarihteki ilk spor karşılaşması aşağıdaki spor dallarından hangisinde yapılmıştır?

A) Atletizm
B) Dağcılık
C) Güreş
D) Halter
E) Okçuluk

2. Sporun görünürdeki en çarpıcı amacı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kazanma ve yarışma
B) Eğitim
C) Yaşam felsefesi olma
D) İnsanları motive etme
E) Haz oluşturma

3. Karşılaşma, yarışma, kamp, toplantı, antrenman, kurul, genel kurul gibi etkinlikleri belgeleyen fotoğrafçılık türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Haber
B) Magazin
C) Muhabir
D) Spor
E) Ürün

4. Aşağıdakilerden hangisi spor haberleri dışında verilen haberlerdendir?

A) Sporcular hakkında bilgi
B) Fanatiklerle ilgili öyküler
C) Skor bilgisi
D) Spor kuralları
E) Sporcu psikolojisi

5. Spor fotoğrafçısı daha geniş bir görüş sağlamak için aşağıdaki objektif türlerinden hangisini kullanmalıdır?

A) Dar B) Geniş C) Makro D) Tele E) Zoom

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

6. Türk basınındaki ilk spor dergisi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Futbol

B) Spor Âlemi

C) Terbiye ve Oyun

D) Servetifünun

E) Spor Sayfası

B) Aşağıda verilen soruların cevaplarını noktalı yerlere yazınız.

7. Başarılı bir spor muhabirinde bulunması gereken nitelikler nelerdir? Örnek veriniz.

.....
.....
.....
.....
.....

8. Spor fotoğrafçısının çalışma koşullarını örneklendirerek açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....

9. Çekim için randevu ve izin almanın gerekliliğini örneklendirerek açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....

10. Bir spor foto muhabiri çekim planlamasında nelere dikkat etmelidir? Örneklendirerek açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....

EK 1

1. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
ÖLÇÜTLER		DERECELER				
		1	2	3	4	5
1	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecini hazırladı.					
2	Fotoğraf çekimi için konu belirledi.					
3	Belirlediği konuyu hangi iletişim aracında yayımlayacağını tespit etti.					
4	Belirlediği iletişim aracına uygun fotoğraf çekimlerini yaptı.					
5	Çekimden sonra seçtiği iletişim aracında yayımlamak üzere fotoğrafları piksel tabanlı programda düzenledi.					
6	Fotoğrafları düzenledikten sonra yayına hazır hâle getirdi.					
7	Çalışma ortamını temiz ve düzenli bıraktı.					
	Ölçek Puanı					
	Öğrenci Puanı (*)					

Dereceler: Formdaki 1 "Geliştirilebilir", 2 "Kabul edilebilir", 3 "İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir.

(*) Öğrenci Puanı: [(Ölçek puanı x 100) / Alınabilecek en yüksek puan] formülü uygulanarak 100'lük sisteme uyarlanır. Tablodaki bütün ölçütlerden alınabilecek en yüksek puan 7 x 5 = 35'tir.

Değerlendirme: Çalışmanızda eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

EK 2

1. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
ÖLÇÜTLER		DERECELER				
		1	2	3	4	5
1	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecini hazırladı.					
2	Çeşitli yazılı basın örnekleri buldu.					
3	Bulduğu örnekleri, ulusal ve yabancı kaynaklı olmak üzere sınıflandırdı.					
4	Türkiye çıkışlı yazılı basın örneklerinde basın fotoğrafı kullanımını içerik bakımından inceledi.					
5	Türkiye çıkışlı yazılı basın örneklerinde basın fotoğrafı kullanımını şekil bakımından inceledi.					
6	Yurt dışı çıkışlı yazılı basın örneklerinde basın fotoğrafı kullanımını içerik bakımından inceledi.					
7	Yurt dışı çıkışlı yazılı basın örneklerinde basın fotoğrafı kullanımını şekil bakımından inceledi.					
8	Türkiye ve dünyada, yazılı basındaki fotoğraf kullanım sayılarını karşılaştırarak sayısal oranları belirledi.					
9	Elde ettiği verileri bir dokümana kaydetti.					
10	Hazırladığı sunuyu, güzel konuşma ve hitabet kurallarına uygun biçimde sundu.					
11	Çalışma ortamını temiz ve düzenli bıraktı.					
	Ölçek Puanı					
	Öğrenci Puanı (*)					

Dereceler: Formdaki 1 "Geliştirilebilir", 2 "Kabul edilebilir", 3 "İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir.

(*) Öğrenci Puanı: [(Ölçek puanı x 100) / Alınabilecek en yüksek puan] formülü uygulanarak 100'lük sisteme uyarlanır. Tablodaki bütün ölçütlerden alınabilecek en yüksek puan 11 x 5 = 55'tir.

Değerlendirme: Çalışmanızda eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

EK 3

1. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
ÖLÇÜTLER		DERECELER				
		1	2	3	4	5
1	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecini hazırladı.					
2	Basılı yayınlardan bulduğu haber fotoğraflarını (fotoğrafın ilgili olduğu haberi kapsayacak biçimde) kesti.					
3	Dijital gazetelerden bulduğu haber fotoğraflarının ekran görüntüsünü (fotoğrafın ilgili olduğu haberi kapsayacak biçimde) aldı.					
4	Bulduğu haber fotoğraflarının özelliklerini inceledi.					
5	Bulduğu haber fotoğraflarının niteliklerini inceledi.					
6	Yaptığı inceleme sonucunda bir değerlendirme metni yazdı.					
7	Değerlendirme metnini haber fotoğrafları ile ilişkilendirdi.					
8	Çalışmasında görsel tasarım ögelerini dikkate aldı.					
9	Çalışma ortamını temiz ve düzenli bıraktı.					
	Ölçek Puanı					
	Öğrenci Puanı (*)					

Dereceler: Formdaki 1 "Geliştirilebilir", 2 "Kabul edilebilir", 3 "İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir.

(*) Öğrenci Puanı: [(Ölçek puanı x 100) / Alınabilecek en yüksek puan] formülü uygulanarak 100'lük sisteme uyarlanır. Tablodaki bütün ölçütlerden alınabilecek en yüksek puan 9 x 5 = 45'tir.

Değerlendirme: Çalışmanızda eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

2. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
ÖLÇÜTLER		DERECELER				
		1	2	3	4	5
1	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecini hazırladı.					
2	Haber fotoğrafı çekimine uygun bir konu ya da olay belirledi.					
3	Konu ya da olayı inceleyerek konu ya da olayın belirgin yönlerini tespit etti.					
4	Konu ya da olayın geçtiği yeri inceledi.					
5	Konu ya da olayın arka planındaki ögeleri denetledi.					
6	Ortam ışığına uygun fotoğraf makinesinin ayarlarını yaptı.					
7	Konuya uygun kritik anı yakalayarak çekimi gerçekleştirdi.					
8	Belgesel fotoğrafın ilke ve işlevlerine uygun fotoğraf seçimi yaptı.					
9	Temel kompozisyon ögelerini dikkate alarak birden fazla çekim yaptı.					
10	Haberi en iyi anlatan üç fotoğraf seçti.					
11	Seçtiği üç fotoğrafı teknik açıdan doğru değerlendirdi.					
12	Seçtiği üç fotoğrafı içerik açısından doğru değerlendirdi.					
13	Çalışmayı öğretmenine teslim etti.					
14	Çalışma ortamını temiz ve düzenli bıraktı.					
	Ölçek Puanı					
	Öğrenci Puanı (*)					

Dereceler: Formdaki 1 "Geliştirilebilir", 2 "Kabul edilebilir", 3 "İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir.

(*) Öğrenci Puanı: [(Ölçek puanı x 100) / Alınabilecek en yüksek puan] formülü uygulanarak 100'lük sisteme uyarlanır. Tablodaki bütün ölçütlerden alınabilecek en yüksek puan 14 x 5 = 70'tir.

Değerlendirme: Çalışmanızda eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

EK 4

1. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
ÖLÇÜTLER		DERECELER				
		1	2	3	4	5
1	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecini hazırladı.					
2	Magazin fotoğrafı çekimi için dış mekânda konu belirledi.					
3	Belirlediği konuya uygun çekim planı hazırladı.					
4	Belirlediği konuya uygun ekipman listesi hazırladı.					
5	Hazırlıklardan sonra fotoğraf çekimi yaptı.					
6	Çekimlerden sonra seçtiği fotoğrafları piksel tabanlı programda düzenledi.					
7	Fotoğrafları yayına hazır hâle getirdi.					
8	Çalışma ortamını temiz ve düzenli bıraktı.					
Ölçek Puanı						
Öğrenci Puanı (*)						

Dereceler: Formdaki 1 "Geliştirilebilir", 2 "Kabul edilebilir", 3 "İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir.

(*) Öğrenci Puanı: [(Ölçek puanı x 100) / Alınabilecek en yüksek puan] formülü uygulanarak 100'lük sisteme uyarlanır. Tablodaki bütün ölçütlerden alınabilecek en yüksek puan 8 x 5 = 40'tır.

Değerlendirme: Çalışmanızda eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

EK 5

1. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
ÖLÇÜTLER		DERECELER				
		1	2	3	4	5
1	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecini hazırladı.					
2	Spor fotoğrafı çekimi için dış mekânda spor karşılaşması belirledi.					
3	Belirlediği spor karşılaşmasına uygun çekim planı hazırladı.					
4	Belirlediği spor karşılaşmasına uygun ekipman listesi hazırladı.					
5	Hazırlıklardan sonra fotoğraf çekimi yaptı.					
6	Çekimlerden sonra seçtiği fotoğrafları piksel tabanlı programda düzenledi.					
7	Fotoğrafları düzenledikten sonra yayına hazır hâle getirdi.					
8	Çalışma ortamını temiz ve düzenli bıraktı.					
Ölçek Puanı						
Öğrenci Puanı (*)						

Dereceler: Formdaki 1 "Geliştirilebilir", 2 "Kabul edilebilir", 3 "İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir.

(*) Öğrenci Puanı: [(Ölçek puanı x 100) / Alınabilecek en yüksek puan] formülü uygulanarak 100'lük sisteme uyarlanır. Tablodaki bütün ölçütlerden alınabilecek en yüksek puan 8 x 5 = 40'tır.

Değerlendirme: Çalışmanızda eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

CEVAP ANAHTARLARI

1. ÖĞRENME BİRİMİ: İLETİŞİM ARAÇLARINDA FOTOĞRAF

1.	D
2.	B
3.	A
4.	A
5.	E
6.	A
7.	C
8.	C
9.	A
10.	E
11.	B
12.	A
13.	A

2. ÖĞRENME BİRİMİ: BASINDA FOTOĞRAF KULLANIMI

1.	C
2.	E
3.	A
4.	D
5.	B
6.	A
7.	A
8.	D
9.	B
10.	E
11.	C
12.	B

3. ÖĞRENME BİRİMİ: HABER FOTOĞRAFÇILIĞI

1.	B
2.	D
3.	A
4.	E
5.	E
6.	E
7.	B
8.	C
9.	C
10.	A

4. ÖĞRENME BİRİMİ: MAGAZİN FOTOĞRAFÇILIĞI

1.	C
2.	B
3.	A
4.	D
5.	E
6.	C
7.	A
8.	B

5. ÖĞRENME BİRİMİ: SPOR FOTOĞRAFÇILIĞI

1.	C
2.	A
3.	D
4.	E
5.	B
6.	A

KAYNAKÇA

Amar, P. J. (2009). *Basın Fotoğrafçılığı*. (İ. Çınarlı, Çev.). İstanbul: Kırmızı Yayınları.

Aybay, C. ve Çeken, B. (2021, Mart) Reklam ve Fotoğrafın Tarihi Süreç İçerisindeki *İşbirliği* ve Örnek Bir Uygulama. İ*dil* (79), 494-504. doi: 10.7816/idil-10-79-10 502.

Ballenger, H. B. (2014). *Photography: A Communication Tool*. Yüksek Lisans Tezi. College of Arts and Sciences, Georgia State University, Georgia.

Bıyık, A. (2007). *Yazılı Basında Görsel Unsurların Haber Dizaynındaki Önemi*. Doktora Tezi. Araştırma Yöntemleri Bilim Dalı, Halkla İlişkiler Anabilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi, Konya.

Bilirdönmez, K. (2010). *Fotoğrafın Görsel İletişim Tasarımındaki Kurguları ve Uygulamaları*. Yüksek Lisans Tezi. Fotoğraf Anasanat Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Bodur, F., Günay Yavuz, U., Kalaman, S., Kartal, H., Kavaklı, N., Meriç Fermanoğlu, Ö., … Yelmen, M. F. (2019). *Haber Aracı Olarak Fotoğraf* (Ş. Soygüder Baturlar, Ed.) İstanbul: Kriter Yayınevi.

Bresson, H. C. (2006). *Karar Anı*. İ. Maga (Çev.). YGS Yayınları.

Çatalkaya, M. (2017). *Bir Kaynak Çalışması Olarak Takvim-i Vekayi (1840-1849).* Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Ferşatoğlu A. (2006). *Dergi Yayıncılığında Fotoğraf Karakterinin Oluşturulması*. Yüksek Lisans Tezi. Güzel Sanatlar Enstitüsü, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

Gezgin, S. (2002). *Basında Fotoğrafçılık* (2. bs.). İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.

İlbeyi, G. (1993). *Geçmişten Bugüne Litografi*. Sanatta Yeterlik Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Karaosmanoğlu, A. (1991). *Kitle İletişim Araçlarının Tarihi Gelişimi ve Fonksiyonları Üzerine Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Kanburoğlu, Ö. (2013). *Haber Fotoğrafçılığı*. İstanbul: Say Yayınları.

Kurulay, İ. (1997). *Görüntünün Dili.* Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo ve Televizyon Bölümü, İletişim Fakültesi, İstanbul Üniversitesi.

Prakel, D. (2012). *Görsel Fotoğrafçılık Sözlüğü*. (T. Hepdinçler ve S. Özkal, Çev.). (1. bs.). İstanbul: Literatür Yayınları.

Solmaz, A. R. (2011). *Yerel Basında Çalışan Spor Muhabirlerinin Profesyonel Futbol Kulüpleri ile Kaynak-Muhabir İlişkileri: Eskişehirspor Örneği.* Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Şahin, A. (2019). Magazin Haberciliğinde Muhabir-Haber Kaynağı İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Türk Dil Kurumu. (2023). *Güncel Türkçe Sözlük.* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Türk Dil Kurumu. (2012). *Yazım Kılavuzu.* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı (2020). *Grafik ve Fotoğraf Alanı Çerçeve Öğretim Programı*, Ankara.

Uğurlu, F. (2002). *Kitle İletişim Aracı Olarak Fotoğrafın Basında İşlevi*. Eğitim Fakültesi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Yurdalan, Ö. (2008). *Belgesel Fotoğraf ve Röportaj* (2. bs.). İstanbul. Agora Kitaplığı.

GENEL AĞ VE GÖRSEL KAYNAKÇASI

Materyalin genel ağ ve görsel kaynakçasına yandaki karekod okutularak veya aşağıdaki bağlantı adresi kullanılarak ulaşılır.

Karekoda ulaşılamaması durumunda aşağıdaki linki kullanabilirsiniz.

http://kitap.eba.gov.tr/karekod/Kaynak.php?KOD=2155

Not: Kaynakça, APA 6'ya göre hazırlanmıştır.